

DIALÓGUS

**A Szegedi Tudományegyetem
Állam- és Jogtudományi Karának alumni kiadványa**

2016

Horváth Barna emléktáblája a Szeged, Béke utca 5/a. számú ház falán

Dr. Karsai Krisztina, Dr. Schiffner Imola, Dr. Gácsi Anett Erzsébet
és Dr. Tamási Éva
közreműködésével
szerkeszti: Dr. Balogh Elemér

Felelős kiadó: Dr. Balogh Elemér
az SZTE Állam- és Jogtudományi Karának dékánja

<http://www.juris.u-szeged.hu>

Műszaki szerkesztés: „Norma” Nyomdász Kft.
Hódmezővásárhely
Készült a Innovariant Nyomdaipari Kft.-ben

Tisztelt Olvasó!

Nagy szeretettel köszöntöm újabb számunk elején. Ezúttal is rengeteg eseményről adunk hírt – zömében pozitív történetekről, de akadtak szomorúak is: eltemettük *Molnár Imre* professzor urat, a római jog generációkat tanító mesterét... Jubiláns életkorba lépett, 'korosabb' kollégáinkkal ezúttal sem mulasztottunk el beszélgetni, hiszen a múlt a személyes emlékekben él igazán, amit a fiataloknak is meg kell ismerniük. Karunk életének olyan hajdan volt epizódjai elevenednek meg, amelyek nélkül sokkal szegényebbek lennénk.

A tudományos, szakmai élet hazai és nemzetközi szintén játszódo eseményszerű rendre megelevenednek a Dialógus lapjain. Számosan szereztek 2016-ban is doktori (PhD) fokozatot, és újabb kollégánk (*Dr. Mezei Péter*) habilitálta magát, azaz szerezte meg az egyetemi autonómiához hagyományosan hozzá tartozó tanári képesítést. Kiemelkedett ez évben az 1956. évi forradalomra való emlékezés, amelyből karunk is kivette részét. Egész napos programsorozatot szerveztünk a hallgatói közösségekkel együtt és bekapcsolódtunk az egyetemi szintű rendezvénysorozatba is, amelyet megtisztelt jelenlétével (és beszédével) *Áder János* köztársasági elnök úr is. Szintén a legnagyobb szabású rendezvények között említhetem az utolsó magyar királykoronázás centenáriusának szentelt konferenciánkat, ami szintén túlnőtt a Karon (a Városházával és a Bölcsészkar tanáraival közösen bonyolítottuk le), s amelyet *Habsburg György* hitvese, *Eilika* főherceg asszony

Dr. Balogh Elemér

jelenléte és oldott részvétele tett igazán emlékeztetéssé.

Régi hagyományunkat ápoljuk tovább, amikor elhunyt, híres professzorainkra emlékezünk. Ilyen alkalom volt 2016-ban a *Horváth Barna* jubileum, amelynek során nemcsak konferenciát szerveztünk, hanem szegedi lakóháza falán emléktáblát is elhelyeztünk – ez látható az előző oldalon. Szeretném felhívni a figyelmet a Kultúra rovatunkban megszólaltatott *Lőrinczi Júlia* jogászfestőművésszel folytatott beszélgetésre, és a hozzá illesztett gyönyörű képekre.

A Kari Hírek rovatunkban immár évek óta túlnyomórészt konferenciaszereplésekről számolunk be, azok között is kiemelve a külföldi tudományos rendezvényeken való fellépéseket, amelyek kollégáink szakmai ismertségének és elismertségének napjainkban fokozódó jelentőségű fórumai.

Dr. Balogh Elemér
egyetemi tanár, dékán

Tartalom

KONFERENCIÁK.....	5
– Egy tudós igazságügyi miniszter. Vladár Gábor emlékülés.....	5
– Szeged – Sorbonne. Összehasonlító szociális jogi Erasmus szeminárium	6
– II. International Week of Criminal Law	8
– „Fogadd a koronát...” Konferencia az utolsó magyar királykoronázás centenáriumán.....	10
– „Tudás és jog történelmi és társadalmi összefüggései” Konferencia Horváth Barna professzor emlékére	15
KARUNK ÚJ DOKTORAI.....	17
HABILITÁCIÓ	30
SZEMLE: Könyvünnepe	32
– <i>Ember Alex</i> : A magyar társadalombiztosítás története.....	33
– <i>Juhász Krisztina</i> : Az Európai Unió biztonság- és védelempolitikája, az EU válságkezelési tevékenysége	35
– <i>Nagy Csongor István</i> (szerk.): The Procedural Aspects of the Application of Competition Law.....	38
– <i>Nagy Zsolt</i> : Jogszociológiai irányvonalak	39
EXKLUZÍV	41
– A 80 éves Hofszang József anekdotázik.....	41
– „Leszel majd docens is!” Beszélgetés a 80 éves Vida Mihállyal	48
ÉLMÉNY.....	51
– Louvain.....	51
– Cáceres	53
– Struga	54
– Isztambul.....	55
– Luxembourg.....	56
– Valencia.....	58
ÉVFOLYAM-TALÁLKOZÓ	60
KULTÚRA: Fantázia a valóságban. Beszélgetés egy festőből lett ügyésszel.....	65
ALAPÍTVÁNYI HÍREK.....	69
ÉLET A KARON.....	70
– Szakmai Gyakornoki Program. A szegedi Karrier Iroda egyik sikertörténete	70
– SUUM CUIQUE Ünnepi kötet Paczolay Péter 60. születésnapjának tiszteletére	72
– Criminal Justice Block kínai hallgatóknak.....	74
– A Bűnügyi Tudományok Intézete	75
– Új egység karunkon: az Üzleti Jogi Intézet.....	76
– A jogi kari ’klasszikus’ – megrendezésre került a tanár–diák focimeccs	78
– Bemutatkozik a Civilisztikai Tudományok Intézete. Szabó Imre professzor ünnepi köszöntése.....	80
– 1956 emlékezete a jogi karon.....	82
– Bemutatkozott az Információs Hivatal	86
KRÓNIKA.....	87
– Molnár Imre emlékezete.....	87
– 100 éve született Horváth Róbert, a Statisztikai Tanszék vezetője.....	89
– Kari Hírek	90
– Kitüntetések	98
– Diplomaosztó.....	100
– Díszoklevelet kapott.....	100

Egy tudós igazságügyi miniszter

Vladár Gábor emlékülés

2016. február 14-én a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Alkotmányjogi Tanszéke és Politológiai Tanszéke konferenciát rendezett *Vladár Gábor* emlékére a az MTA Szegedi Akadémiai Bizottság dísztermében 'Jogalkotás és kodifikátorok' címmel.

Vladár Gábor (1881–1972) amellett, hogy jogász, akadémikus, igazságügyi miniszter és királyi kúriai tanácselnök volt, kánonjogászként és egyházkerületi felügyelőként is szolgált az evangélikus egyházat. Hosszú élete során sok méltatlan támadás és megaláztatás érte, többek között tisztségeiről való lemondatás, az ötvenes években pedig családjával együtt kitelepítésükre is sor került.

A rendezvény címe egyszerre kívánt utalni a korábbi igazságügyi miniszter

és jogtudós Vladár Gábor munkásságának sokszínűségére és azokra a feladatokra, amelyek a törvényalkotás gya-

*„A jog nem csak az ész dolga,
nem csak paragrafusok logikus rendje,
hanem a szív dolga is.”*

Vladár Gábor emlékkonferencia

2016. február 11., Szeged

Az SZTE ÁJTK Alkotmányjogi Tanszék
és
az SZTE ÁJTK Politológia Tanszék

tisztelettel meghívja Önt a

**Jogalkotás és kodifikátorok
egykor és ma –
Vladár Gábor emlékére**

rendezett konferenciára

2016. február 11. napján, csütörtökön, 10 órakor
a MTA Szegedi Akadémiai Bizottság Dísztermébe.

Cím: 6720 Szeged,
Somogyi utca 7.

Visszajelzést kérünk:
2016. február 8-ig
E-mail: conference@im.gov.hu

PROGRAM

10:00 Homoki-Nagy Mária köszöntője

Trócsányi László: Kodifikáció egy igazságügyi miniszter
szemszögéből

Sulyok Tamás: Kodifikáció és alkotmányosság

Szmodis Jenő: A kodifikáció kulturális és természeti
vonatkozásairól

11:30 Kávészünet

Boleratzky Loránd: Az egyházi törvényhozás szempontjai

Antal Tamás: Az Igazságügyminisztérium Vladár Gábor
megbízatása idején

Révész Béla: Vladár Gábor életének és munkásságának
dokumentumaiból

13:00 Ünnepi fogadás

Meghívó

korlatában valamint ennek tudományos megalapozásában napjainkban egyre nélkülözhetetlenebbé teszik praxis és teória egymásra találását. A jogi valóság és az élet valóságának kapcsolata azonban a jelenségek komplex megismerésének az igényét is felveti. Előre látó módon hívta fel a figyelmet Vladár Gábor a megközelítés egyre növekvő jelentőségére, közel nyolcvan évvel ezelőtt: „[...] a jog a társadalmi élet jelenségeivel foglalkozik, a jogalkotásnak az emberi akaratra a jogszabályokkal gyakorolt hatás útján a társadalmi életet kell szabályoznia, nemcsak megengedett tehát, hanem elengedhetetlenül szükséges, hogy a jogász, amikor valamely életviszony jogi szabályozásához fog, a legapróbb részletekig terjedő igazolt ismereteket szerezzon arról az életviszonyról, ismerje annak az okozatos összefüggéseit más életviszonyokkal, vagyis ismeretei az életviszonyt illetően rendszerezett ismeretek legyenek. Természetes, hogy ezekért az ismeretekért első sorban az illetékes tudományhoz kell fordulnia, ha azonban ott nem találja meg azokat, mert az azzal a tárgykörrel foglalkozó tudományágban az ismeretszerzés és az igazságok megállapítása még nem jutott el odáig, maga a jogász kénytelen az il-

lető tudományág módszerével, rendszerével és egész szellemével az egyébként idegen tudomány problémakörébe belemerülni.”

A jogszabályok és életviszonyok változatos kapcsolódási formáinak értelmezéséhez kívánt a konferencia hozzájárulni azzal is, hogy az elhangzott előadások a kodifikációs munkának és a kodifikátorok tevékenységének sokszínű árnyalataira tudtak rávilágítani: *Trócsányi László*: „Kodifikáció egy igazságügyi miniszter szemszögéből”; *Sulyok Tamás*: „Kodifikáció és alkotmányosság”; *Szmodis Jenő*: „A kodifikáció kulturális és természeti vonatkozásairól”; *Boleratzky Loránd*: „Az egyházi törvényhozás szempontjai”; *Antal Tamás*: „A Magyar Királyi Igazságügyminisztérium Vladár Gábor megbízatása idején” és *Révész Béla*: Egy többször újrakezdett élet – Vladár Gábor.

A konferencián elhangzott előadások nyomán a közeli jövőben emlékkötet kiadását tervezi a Kar, amelyben Vladár Gábor néhány mára már szinte elfelejtett, de korunkban is fontos mondani-valót hordozó munkájának újraközlésére is sor kerül.

Dr. Révész Béla
egyetemi docens

Szeged – Sorbonne

Összehasonlító szociális jogi Erasmus szeminárium

Francis Kessler és *Hajdú József* professzorok kezdeményezésére 2016 májusában ötödik alkalommal került megrendezésre a párizsi Sorbonne Egyetem és az SZTE ÁJTK Munkajogi és Szociális Jogi Tanszékével való együttműködés jegyében a francia – magyar összehasonlító szociális jogi Erasmus-szeminárium.

Francia részről az Université Paris 1 Panthéon Sorbonne Master DPSE duális szociális jogi képzésben tanuló hallgatói és két oktató (*Francis Kessler* és *Arnaud Casado*), magyar oldalról az SZTE ÁJTK Munkajogi és Szociális Jogi tanszék munkatársai, valamint PhD hallgatók vettek

részt a rendezvényen. A három napos közvetlen hangulatú szeminárium elsődleges célja most is az volt, hogy a hallgatók megismerhessék a két ország szociális rendszereinek hasonlóságait, eltéréseit, illetve hogy a két egyetem közötti szakmai és emberi kapcsolat minél erősebbé váljon. A tavalyi évben a *workshop* a munkanélküli ellátások témája köré épült, a magyar szabályozást Kéri Judit, Lukács Adrienn és Mészáros Gabriella mutatták be. Az angol nyelvű előadásokat követően lehetőség volt kérdéseket feltenni és megvitatni a hasonlóságokat és eltéréseket.

A jubileumi ötödik találkozás alkalmából Mezei Péter dékánhelyettes úr emlékérmet adott át a szeminárium létrehozóinak, Francis Kessler és Hajdú József professzor uraknak. A szakmai előadások mellett az együttműködés kiemelt célja, hogy a francia hallgatók és oktatók Szegedet, a Dél-Alföld egy szeletét és a magyar gasztronómiát is megis-

A lelkes csapat a Lófaránál

merhessék. A programban szerepelt egy jó hangulatú városnézés és most sem maradhatott el a már hagyományossá vált bugaci kirándulás.

*dr. Kéri Judit
PhD hallgató*

A szeminárium résztvevői a Kar előtt

II. International Week of Criminal Law

A Bűnügyi Tudományok Intézete 2016. szeptember 19. és 23. között immáron második alkalommal rendezte meg az International Week of Criminal Law elnevezésű nemzetközi *workshop*-ot, amelynek keretében 9 ország 13 neves büntetőjogász professzora tartott színvonalas előadásokat angol, valamint német nyelven. A rendezvény meghívott előadói: *Prof. Dr. Arndt Sinn* (University of Osnabrück), *Prof. Dr. Cristian Mihes* (University of Oradea), *Prof. Dr. Eduardo Demetrio Crespo* (University of Castilla-La Mancha), *Prof. Dr. Gleb Bogush* (Lomonosov Moscow State University), *Prof. Dr. Georgios Nouskalis* (Aristotle University of Thessaloniki), *Prof. Dr. Jiuan-Yih Wu* (University of Kaohsiung), *Prof. Dr. Panebianco Giuseppina* és *Prof. Dr. Stefano Ruggeri* (University of Messina), *Dr. Stefan Samardzic* (University

of Novi Sad). A konferencia vendégeit hétfő este *Balogh Elemér* professzor, az SZTE ÁJTK dékánja köszöntötte, majd a konferenciát *Dr. Karsai Krisztina* professzor asszony, egyetemünk oktatási rektorhelyettese, a Bűnügyi Tudományok Intézetének vezetője nyitotta meg.

A rendezvény központi témája ebben az évben a jogos védelem volt, így az előadók mindegyike e témában tartotta első előadását. A magyar büntetőjogi szabályozást, azzal kapcsolatos problémákat *Dr. Gál Andor* tanársegéd prezentálta. A közös téma kiváló bázisát adta az előadások során folyamatosan fennálló szakmai diskurzusnak, a hallgatóság nemcsak új ismeretekkel gazdagodott, hanem a más országok által valamely problémára adott szakmai válaszok összevetése a jogösszehasonlító módszertan

A jogösszehasonlító kurzus résztvevői: külföldi vendégelőadók, a Bűnügyi Tudományok Intézetének oktatói, graduális, posztgraduális és Erasmus ösztöndíjas hallgatók

*A workshop néhány szereplője:
Prof. Dr. Eduardo Demetrio Crespo, Prof. Dr. Gleb Bogush,
Prof. Dr. Karsai Krisztina, Prof. Dr. Cristian Mihes, Dr. Némédi Márk*

alkalmazásának nélkülözhetetlenségére is rávilágított. A közös téma feldolgozásán túl minden vendég előadást tartott egy, a saját kutatási területének részét képező témából, így a hallgatóság ismereteket szerezhetett például a tajvani közlekedési büntetőjog szabályozásáról, vagy a szervezett bűnözéssel szembeni németországi fellépésről.

A jogos védelemmel kapcsolatos kérdések feltárásában, megválaszolásában a hallgatók is aktívan részt vettek, kreditértékű jogösszehasonlító kurzus (*Comparative Criminal Law/Strafrechtsvergleichung*) keretében oldottak meg a *workshop* résztvevőivel közösen olyan jogesetet, amely rávilágított a jogos védelem dogmatikájával, szabályozásával kapcsolatos sarokpontokra.

A konferencia zárónapján '*Criminal Law Systems in Europe (in the World) in 20 Years*' témában kerekasztal-beszélgetés megtartására került sor, amelynek moderátora *Dr. Némédi Márk* (Scuola Superiore Sant'Anna PhD hallgatója, karunk egykori *Pro Scientia*-díjas hallgatója) volt. A kerekasztal-beszélgetés képet festett arról, hogy milyen megoldásra váró problémák állnak az egyes nemzeti és nemzetközi jogalkotás és jogtudomány előtt. A globalizált világban felmerülő új kérdésekre csak a tradicionális dogmatikai rendszerek lazításával várható válasz.

*dr. Molnár Erzsébet
PhD hallgató,
tudományos segédmunkatárs*

„Fogadd a koronát...”

Konferencia az utolsó magyar királykoronázás centenáriumán

100 évvel ezelőtt 1916. december 30-a olyan eseményt hozott, ami a magyar történelemkönyvek díszlapjain szerepelt, azonban a folyamatban lévő I. világháború még erre is árnyékot vetett. Ez az emlékezetes ünnepély IV. Károly megkoronázása volt. A kortársak akkor még nem sejtették, hogy olyan ünnepség részesei lehetnek, amely az utókor számára megismételhetetlen, ugyanis az utolsó magyar uralkodót iktatták alkotmányos hivatalába.

E jeles esemény 100 éves évfordulója kapcsán került megrendezésre 2016. november 23–24-én Szegeden a 'Fogadd a koronát...' Ünnep és válság, hagyományok és reformkoncepciók, múltpercepciók és jövőképek Magyarország utolsó koronázási szertartása körül' című tudományos konferencia az SZTE BTK Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszék, az MTA – SZTE Vallási Kultúrakutató Csoport, az SZTE Magyar Jogtörténeti Tanszéke és Európai Jog-

A konferencia programfüzetei a vendégekre várva

történeti Tanszéke, az MTA SZAB Jogi Szakbizottsága, az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem és a Solymossy Sándor Egyesület szervezésében, a Szegedért Alapítvány és a Pólay Elemér Alapítvány támogatásával. A történészek és jogtörténészek szoros együttműködésében létrejött konferencia tekintélyes számú előadót vonzott, ugyanis majd ötven kutató jelentkezett prezentációjával a tudományos diskurzusra.

Az esemény megnyitójára a Szegedi Városháza Dísztermében került sor, amely különösképpen biztosította az ünnepi hangulatot, ugyanis a patinás helyiségben a 19. század nagyjai, úgymint *Kossuth Lajos*, *Deák Ferenc*, *Széchenyi István* tekintettek le a festményekről a rendezvény megnyitói, előadói és a lelkes közönségre. A konferenciát megtisztelte annak fővédnöke, *Habsburg György* nevében felesége, *Habsburg Eilika* főhercegné. A királyi család képviselője szellemes és tökéletes magyarsággal elmondott nyitóbeszéde természetes nosztalgiát ébresztett a hallgatóságban a monarchikus államberendezkedés iránt... Szeged városa nevében *Kozma József*, Szeged Megyei Jogú Város Kulturális, Oktatási, Idegenforgalmi és

Habsburg Eilika

Ifjúsági Bizottságának elnöke, a Szegedi Tudományegyetem nevében pedig *Karsai Krisztina* oktatási rektorhelyettes és osztálytiszteletbeli konzul köszöntötte a vendégeket. A díszes külsőségeket egy négytagú rézfúvós zenekar biztosította, amely a Koronázási király-himnusz eljátszásával hangolta a közönséget a tudományos előadások befogadására.

A délelőtti plenáris szekcióban nagy hangsúlyt fektettek a szervezők a téma

A lelkes közönség a Szegedi Városháza Dísztermében

interdiszciplináris jellegének bemutatására, így több tudományterület is képviseltette magát az előadók között. Előbb *Landgraf Iláikó* a folklorisztikán keresztül megközelítve a témát mutatta be a hallgatóság számára *IV. Károly* publicisztikában való megjelenéseit. A kalendáriumok és képes családi lapok nagy hangsúlyt fektettek arra, hogy az új királyról a jó uralkodó eszményképét tudják festeni az olvasótáboruk elé, amelyet nagyban megkönnyített, hogy *IV. Károly* közéleti szerepvállalása jóval aktívabb volt, mint az idős *Ferenc József*. Ezzel már az első előadó rámutatott a konferencia egyik legfőbb üzenetére, hogy a 20. század monarcháinak már nagyon eltérő kihívásoknak kellett megfelelniük, mint elődjeknek.

A Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának Történeti Intézetét képviselő *Marjanucz Lászlónak* a királykoronázásra vonatkozó, nemzetközi reakciókat áttekintő előadását *Glässer Norbert*, a rendezvény egyik főszervezője olvasta fel az egybegyűlt közönségnek. Ezt követően, szintén a nemzetközi kontextusnál maradva, *Alessandro Rosselli*, a Szegedi Tudományegyetem Olasz Tan-

székének lektora, angol nyelvű előadásában *IV. Károly* trónra lépésének az olasz sajtóban való megjelenését elemezte.

Gerő András a Habsburg Történeti Intézet képviseletében a koronázás konkrét eseményeit elemezte lendületes, a humort sem nélkülöző előadásában. A bonyodalmak ismertetése körében nem feledkezett meg arról sem, hogy elmesélje, hogyan billent meg a korona az uralkodó fején és rávilágított, hogy ennek oka az 1867-ben a koronát bélelő parafa hiánya okozta. A plenáris szekciót *Szabó István*, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jogtörténeti Tanszékének vezetője zárta, aki ennek a témának a jogtörténeti szegmenseit ismertette. Az 1921. évi XLII. törvénycikk közjogi érvényességét vizsgálta előadásában, amely *IV. Károly* királyt megfosztotta trónjától. Ennek a témának különös nehézsége, hogy a korszak jogtudósainak ezzel kapcsolatos nézeteit erősen áthatotta politikai beállítottságuk.

A tudományos diskurzus végeztével egy rövid ebédet követően a Szegedi Tudományegyetem Klebelsberg Kunó Könyvtárában a 100. évfordulóhoz méltó emlékkiállítás megnyitójára került

A nyitóünnepség vendégei és a plenáris szekció előadói: Szabó István, Glässer Norbert, Karsai Krisztina, Barna Gábor, Habsburg Eilika, Kozma József és Balogh Elemér

Landgraf Ildikó előadását hallgatja Balogh Elemér és Alessandro Rosselli

sor, amelyen a koronázás kapcsán készült emléktárgyakat tekinthettek meg az érdeklődők. A 'Koronázási emlékek. Királykoronázás és patriotizmus a populáris kultúrában' címet viselő tárlatot *Szajbély Mihály*, a Bölcsészettudományi Kar dékánja és *Pál József* egyetemi tanár, az Olasz Tanszék vezetője nyitotta meg. A kiállítás nemcsak a konferencia résztvevői számára segítette elő a koronázás centenáriuma való emlékezést, hanem az egyetem minden polgárának lehetőséget nyújtott erre, mivel a Szegedi Tudományegyetem legforgalmasabb pontján került elhelyezésre.

A délutáni programban a számtalan résztvevő miatt már tudományterületek alapján szekciókra bontva került sor az előadásokra a Szegedi Akadémiai Bizottság székházában. A párhuzamosan folyó három szekció egyikében a koronázás alkotmány- és jogtörténeti kérdéseit tárgyalta a mintegy nyolc előadó. A szekció nyitóelőadását *Képesy Imre*, az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Magyar Állam- és Jogtörténeti Tanszékének tanársegédje tartotta, ami remek megalapozást adta a közös munkának azzal, hogy

rámutatott a koronázás alkotmányjogi jelentőségére. *Antal Tamás*, az SZTE Európai Jogtörténeti Tanszékének egyetemi docense *Szilágyi Dezső*nek, a korszak jeles politikusának és a Budapesti Tudományegyetem nyilvános, rendes tanárának a magyar uralkodóról kialakított nézeteit ismertette, amely előadás támpontot nyújtott a király államszervezetben és a hatalmi ágak viszonyában betöltött pozíciója kapcsán. *Képes György* a magyar királyokat megillető címek és megszólítások történetét vázolta fel, folytatva ezzel a koronához kapcsolódó alkotmánytörténeti témák vizsgálatát.

Bató Szilvia az alkotmánytörténeti témákat követően az uralkodóval összefüggő büntetőjogi kérdések vizsgálatára vállalkozott. A királyt megillető fokozott büntetőjogi védelem, ami a felségsértés többi bűncselekmény közül kiemelésével valósult meg, jól ismert a jogtörténettel foglalkozók körében, így az előadó a király sérthetetlenségéből fakadó büntetőjogi felelőtlenség jogtudományi értékelését vizsgálta. A Miskolci Egyetem Jogelméleti és Jogtörténeti Tanszékének egyetemi docense, *Gedeon Magdolna* a

Munkában az alkotmány- és jogtörténeti szekció

királyhoz befolyó jövedelmek egyik formáját, az ércmonopólium kérdéseit elemezte, s rámutatott arra, hogy az alkotmányjogi kérdéseken túl a jog majdnem minden szegmense összefüggött a királyi jogosítványokkal.

Varga Norbert, az SZTE Magyar Jogtörténeti Tanszékének egyetemi docense ismét visszatért a közjogi problémák bemutatásához az uralkodónak és a családjának állampolgárságát vizsgálva. Az állampolgársági törvény 1879. évi elfogadásáig nem is merülhetett fel kérdésként a király honpolgársága, így elmaradt a kérdés normaszövegben való szabályozása, amelynek köszönhetően komoly közjogi vita alakult ki Magyarországon a kérdés kapcsán. Az előadó részletesen elemezte – egészen az 1926-ban elfogadott felsőházi törvény elfogadásáig – a magyar uralkodó állampolgársági hovatartozását.

Balogh Elemér, az SZTE Európai Jogtörténeti Tanszék egyetemi tanára alkotmánybírói múltjára támaszkodva mutatta be a 'király' kifejezés megjelenéseit az alkotmánybírói határozatokban. A humorban is bővelkedő előadás rámutatott arra, hogy a király jogállásának a köztársasági elnök intézményével való párhuzamba állítása több vitatott kérdés megoldásához is segítséget nyújt

tott a testület számára. Ezt követően a szekciót levezető *Homoki-Nagy Mária*, az SZTE Magyar Jogtörténeti Tanszék egyetemi tanára köszöntö meg az előadóknak és a hallgatóságnak, hogy ilyen színvonalas szakmai diskurzusra kerülhetett sor Szegeden. A jogtörténeti szekcióban színvonalas szakmai vita is kialakult a gondolatébresztő felszólalásokat követően, amely igazán pozitív hangulatúvá varázsolta a tudományos együttgondolkodást.

A konferencia második napján a történészek és a néprajzkutatók folytatták a királykoronázással kapcsolatos kutatásaik ismertetését, amelynek keretében a téma legkülönbözőbb szegmensei kerülhettek terítékre. A tudományos összefogás egésze azt tükrözte, hogy érdemes a nagy történelmi eseményeket komplexen vizsgálni, mert az egyes tudományágak egymást segítve adhatnak választ minden kérdésre. Köszönet illeti az esemény szervezőit, hogy a különböző egyetemokről és tudományterületekről érkező kutatók között biztosítani tudták a közös eszmecserét, ami minden résztvevő számára új impulzusokat adott a kutatásai folytatásához.

dr. Pétervári Máté
PhD hallgató

„Tudás és jog történelmi és társadalmi összefüggései”

Konferencia Horváth Barna professzor emlékére

Karunk sok évtizedes hagyománya, hogy kerek évfordulóhoz érkezett korábbi professzoraink munkásságára tisztelettel megemlékezünk. Így került sor december 1-jén és 2-án a *Horváth Barna* jogtudós születésének 120. évfordulója alkalmából tartott emlékkonferenciára a Szegedi Akadémiai Bizottság székházának dísztermében.

Horváth Barna Budapesten született 1896-ban. Jogtudományi doktori oklevelét a Pázmány Péter Tudományegyetemen szerezte meg 1920-ban. A szegedi egyetemen 1925-ben habilitált, 1926-ban itt nevezték ki a jogbölcselet, majd 1927-ben a budapesti tudományegyetemen az etika magántanárává. 1927 és 1929 között nagy tanulmányutat tett Bécsben, később Londonban tanult. 1929-től a szegedi, majd 1940 és 1945 között a kolozsvári egyetem jogbölcselettanára volt, a 'szegedi jogbölcseleti iskola' megalapítója. 1945-ben az MTA levelező tagjává választották. Miután 1949-ben – politikai okokból – visszaminősítették az MTA tanácskozó tagjá-

nak, megakadályozták egyetemi előbbrejutását, s még abban az évben emigrált az Amerikai Egyesült Államokba. New Yorkban hunyt el 1973-ban.

A kétnapos tanácskozás – amelynek megrendezésében részt vett a Pólay Elemér Alapítvány és a SZAB Jogtudományi Szakbizottsága is – csütörtök délelőtt *Balogh Elemér* egyetemi tanár, az SZTE ÁJK dékánja és *Trócsányi László* egyetemi tanár, igazságügyi miniszter köszöntőjével nyílt meg. Ezt követően több, Horváth Barna munkásságát méltató előadást tartottak az ország számos egyeteméről Szegedre érkezett előadók. Az első nap délelőttjén elhangzott előadások – *Szigeti Péter*, *Cs. Kiss Lajos*, *Varga Csaba*, *Szabadfalvi József* részéről – Horváth Barna jogbölcseletének olyan alapkérdéseit vizsgálták, mint módszertanának kutatási irányait, a neokantianus jogfilozófiához, a szokásjogi jogképződéshez, a jogtaláláshoz, illetőleg a finális determináció kategóriáihoz való viszonyát.

A konferencia déli szünetében felavatták Horváth Barna emléktábláját,

Dr. Balogh Elemér dékán megnyitja a tudományos ülést

Dr. Trócsányi László egyetemi tanár, igazságügyi miniszter beszéde az emléktábla felavatásán

Tóth Sándor szobrászművész alkotását, a szegedi Béke utca 5/A számú ház falán, ahol a jogtudós 1931 és 1940 között élt és alkotott. Avatóbeszédében Trócsányi László kiemelte: Horváth Barna olyan kiemelkedő, jogfilozófiai iskolát alapító személyisége volt a magyar jogtudománynak, akinek munkássága az ország határain túl is elismerést vívott ki: „Az a szenvedély, az a szív, amely az emberi mozzanatot keresi a jogban és a jog mögött, követendő példa kell, hogy legyen minden jogász számára.”

A délután folytatott konferencia előadásai Horváth Barna jogbölcseleti munkásságának fontosabb dimenzióira kívántak rávilágítani. Nagy Zsolt jogszociológiai, Homoki-Nagy Mária erkölcstan, Takács Albert alkotmánytani, Zsidai Ágnes joghelyzettani, Forró Enikő demokráciaelméleti. Egressi Katalin jogtudományi karrier szempontokból értelmezte Horváth Barna jogfilozófiájának sokszínűségét. A 95 éves Boleratzky Lóránd távollétében felolvasott tanulmány személyes és munkatársi emlékeket idézett fel.

A konferencia második napja egy angolszász blokkal kezdődött. Az angolszász jogi kultúrának Horváth Barna

munkásságára gyakorolt hatását Pődör Lea elemezte, Szmodis Jenő a jogfilozófus Locke-értelmezését ismertette, angol jogelméletét pedig Pongrácz Alex tekintette át. Két további előadás Horvát Barna élettörténeti vonatkozásait taglalta. Nagy Endre a jogtudós életvitelével, Révész Béla pedig a 'szegedi iskola' másik nagy alakjához, Szabó Józsefhez fűződő viszonyával foglalkozott.

A Horváth Barna egyik nagyhatású állam- és jogbölcseleti elődjeként számon tartott Somló Bódog munkásságáról jelent meg Takács Péter új könyve. A kötet dokumentációja nyomán készült diák bemutatásával szemléltette életének fordulópontjait, munkásságának elmélet-történeti jelentőségét, magát a könyvet pedig Zódi Zsolt méltatta.

A konferencia előadásait karunk a közeljövőben emlékkötetbe szerkesztve is meg kívánja jelentetni, amely egyben tartalmazná Horváth Barna 1944-ban írt önéletrajzi feljegyzéseit is, valamint az 1949-es emigrálása miatt kéziratostörökben maradt nemzetközi jogi jegyzetét is.

*Dr. Révész Béla
egyetemi docens*

Karunk új doktorai

Gál Andor „A jogos védelem teológikus megközelítésben” címmel védte meg doktori értekezését.

A jogos védelem problematikája a büntető anyagi jog örökzöld témái közé tartozik, amely iránt a tudományos érdeklődés egyfajta ciklikus jelleggel – voltaképpen a kriminálpolitikai változásokhoz igazodva – meg-megújulónak mondható. Doktori értekezésem témaválasztása során meghatározó szempont volt, hogy a jogalkotó először 2009-ben, majd ezt követően 2012-ben, a hatályos Btk. elfogadásakor markánsan változtatott a jogos védelemhez fűződő kriminálpolitikai irányvonalon. A törvényi rendelkezések újragondolásakor a törvényhozót az az alapvető jogpolitikai cél vezérelte, hogy a jogtalan támadások elhárításával járó kockázatot a jogrenddel szembehelyezkedő támadónak kell viselnie, a védekező cselekményét pedig méltányosan kell megítélni. Figyelemre méltó jogalkotói beavatkozásoknak tekinthetők ezek, ha pusztán abba belegondolunk, hogy a jogos védelem szabályai mintegy ötven éven át lényegében nem változtak. Ezt a folytonosságot szakította meg tehát a korábbi kódexet módosító 2009. évi novella, amely a beszámítási képességtől független büntethetőségi akadályá alakította az ijedtségből vagy menthető felindulásból fakadó mennyiségi túllépést, valamint törvényben tiltotta meg, hogy a joggyakorlat kitérési kötelezettséget teremtsen. Ezeket a hatályos Btk. változatlan formában átvette [Btk. 22.

Dr. Gál Andor

§ (3) – (4) bekezdés], továbbá a jogalkotó a védekezési jog kiszélesítése érdekében kodifikálta az ún. szituációs jogos védelem intézményét [Btk. 22. § (2) bekezdés]. Az alkotmányozó pedig – ezzel mintegy párhuzamosan – a jogos önvédelem jogát alapjogi rangra emelte (Alaptörvény V. cikk).

Feltételezhető, hogy e joghelyzetben bekövetkező változások a jogos védelem törvényi célját is érinthették: a normaszövegek alapján dolgozatomban azt a *hipotézist* állítottam fel, hogy a jogintézmény *ratio legis*e a kollektivista dominancia felől egyre inkább (ismételten) individuális irányba mozdul(t) el. A hangsúly ugyanis a védekezőre mint a veszélyeztetett jogtárgyak hordozójára helyeződött át azáltal, hogy a hatályban lévő rendelkezések a védekezési jog egyértelmű szélesítését célozzák mind mennyiségi (arányosságbeli), mind pedig időbeli vetületben. Erre figyelemmel

dolgozatomban egyfajta módszertani *novum*ként a céltételező (teleologikus) értelmezés szempontjainak értékesítésével végeztem el az új törvényi rendelkezések elemzését.

Ennek során elsőként — kifejezetten támaszkodva a német jogirodalom egyes megállapításaira — a jogos védelem szabályozási céljára kialakult individualista és kollektivisták irányzatokat ismertettem, majd ezek ismeretében elemeztem részletesen a jogos védelem által oltalmazott jogi tárgyak körét, a jogos védelmi helyzet létrejöttének feltételeit, valamint kitértem a védelmi cselekmény szükségességének kérdésére is.

A szükségesség jelentésének definiálása a jogirodalomban élénk disputák tárgya. A korábbi uralkodó — kifejezetten az elhárító cselekményre vonatkozó — jogértelmezésen a Kúria 4/2013. BJE határozatában ugyanis jelentősen változtatott. A jogegységi döntés azonban ebben a tekintetben önmagának is elmentmond, így végeredményben nem ad világos iránymutatást a jogalkalmazók számára. Éppen ezért fontosnak tartottam a jogegységi határozat vitatott pontjainak ütköztetését is a dolgozatban.

A szükségességet érintően esett szó a szituációs jogos védelem szabályozásáról is, mivel a törvényben lefektetett életbeli helyzetek megvalósulása esetén a szükségesség mértéke nem vizsgálható, a védekezési lehetőség korlátlan. A vizsgálat részét képezte egy retrospektív joggyakorlati analízis is, amelynek kiinduló hipotézise szerint megkérdőjelezhető, hogy az új jogintézmény által lefedett élethelyzeteket a korábbi judikatúra ne ítélte volna-e meg a védekező szempontjából méltányosan. A dolgozat a hipotézisre figyelemmel elemez olyan jogerőre emelkedett bírósági döntéseket, amelyekben a történeti tényállás szerint az elhárítás valamelyik nevesített szituációban zajlott le.

A dolgozat végén függelékként helyeztem el az empirikus kutatásom eredményeként talált azon — elmúlt évtizedben jogerősen lezárt — büntetőügyek határozatainak adatait, amelyekben a jogos védelemre mint büntethetőségi akadályra releváns hivatkozás történt.

*Dr. Gál Andor
tanársegéd*

Hajdú Dóra „A törvény által előírt közös jogkezelés a magyar és francia szerzői jogban” címmel védte meg doktori értekezését.

A közös jogkezelés a szerzőt megillető vagyoni jogok gyakorlásának egy meghatározó formája azon vagyoni jogok esetében, amelyeknél a tömeges felhasználás jellemző. Mivel ezeknek az engedélyezése, illetve a felhasználások nyomán követése egyénileg jelentős nehézségekkel jár, a szerzők a vagyoni jog gyakorlásának megkönnyítésére szerve-

zetet hoznak létre, amely a nevükben engedélyezi a felhasználásokat, beszedi az ezekért járó jogdíjat, majd pedig ezt felosztja a szerzők között. Dióhéjban összefoglalva ez annyit tesz, hogy a szerzők önként lemondanak az őket megillető monopólium gyakorlásának egy részéről azért, hogy azt egy általuk létrehozott szervezeten keresztül, kollektíven gyakorolják.

A közös jogkezelésnek van azonban egy másik oldala is, ugyanis a jogalkotó bizonyos esetekben maga írja elő a jog

Dr. Hajdú Dóra

gyakorlásának közös jogkezelés keretében történő bevezetését. Ezekben az esetekben tehát nem a szerzők önkéntes elhatározásán múlik a jog gyakorlásának ilyen módja, hanem jogszabályi előírason. Ebben a megközelítésben a kötelező közös jogkezelés beilleszthető a szerzői jog korlátozásrendszerébe. A közös jogkezelés speciális funkciója, vagyis a joggyakorlás megkönnyítése miatt viszont nélkülözhetetlennek tűnik állást foglalni a törvény által előírt közös jogkezelési esetek valódi természetéről, vagyis arról, hogy ezek valójában szerzői jogi korlátozásnak tekinthetők-e? Paradox eredményre vezetne ugyanis annak kimondása, hogy a közös jogkezelés a szerzői jogok korlátját jelenti olyan esetekben, amikor a jog gyakorlására más, objektív mód nem áll a szerzők rendelkezésére. Előfordulhat azonban az is, hogy a jogalkotó más megfontolások szem előtt tartásával rendelkezett a közös jogke-

zelés előírásáról – ilyen lehet a minél egyszerűbb engedélyszerzés biztosítása a felhasználók számára.

Ezeknek a szempontoknak a figyelembe vétele mellett fontos azt is tisztázni, hogy a nemzetközi és uniós szerzői jog milyen esetekben és milyen feltételekkel teszi lehetővé (ha egyáltalán) ilyen jogintézmények bevezetését. Ez utóbbi körülmény annak fényében különösen izgalmas, mert úgy tűnik, hogy a szerzői jogban manapság divatos problémák megoldásaként valamilyen törvény által előírt közös jogkezelési rezsimet vizionál a jogalkotó. Erre remek példa a kereskedelmi forgalomban nem kapható könyvek digitalizálása kapcsán 2012-ben elfogadott francia törvény.

A törvény által előírt közös jogkezelési esetkörök tehát, a fentiekből következően, nem képeznek homogén csoportot. Nincs egy olyan egységes sablon, amellyel a közös jogkezeléssel érintett jogok (és díjigények) leírhatók lennének. Ez következik egyébként abból is, hogy a közös jogkezelés körébe tartozó vagyoni jogokra vonatkozó szabályok speciális követelményeket tartalmaznak a vagyoni jogok gyakorlására, illetve a felhasználási szerződésekre vonatkozó általános szabályokhoz képest.

Ezen indokok miatt a törvény által előírt egyes közös jogkezelési esetköröket (ideértve az engedélyezési jogok gyakorlását és a díjigények érvényesítését is) külön-külön érdemes vizsgálat alá vonni. Különös figyelmet érdemel annak elemzése, hogy miért pont az adott kizárólagos jog (vagy díjigény) az, amelyre a jogalkotó a közös jogkezelés alá vonásról rendelkezett; ahogyan az is, hogy miként valósul meg a közös joggyakorlás. Az előbbi vizsgálati szempont jelentősége nemcsak abban áll, hogy a jog kollektív természetéről vé-

leményt formálhassunk, hanem annak alátámasztására is, hogy a jogalkotó mennyire tágan vagy szűken értelmezte az adott vagyoni jog gyakorlásának kereteit. A közös joggyakorlás módja pedig értelemszerűen az engedélyezési jog gyakorlásának vagy a díjigény érvényesítésének és a beszedett (jog)díjak felosztásának anomáliáira világít rá. Ennek megvizsgálása, hogy a törvény által előírt közös jogkezelés bizonyulhat-e egyes szerzői jogi problémák megfelelő kezelésének, a szerzői jog fejlődési irányával kapcsolatos utat is kijelölheti.

A disszertáció két választott nemzeti jog, a magyar és a francia szabályozás elemzésére fókuszál. Célja annak érzékeltetése, hogy az eltérő kulturális, gazdasági, társadalmi, jogi hagyományokkal rendelkező államokban (mára már azonos nemzetközi és uniós jogi háttérrel) milyen eltérő felfogással közelítenek a törvény által előírt közös jogkezelés kérdéséhez. Ez azt is lehetővé teszi, hogy a különböző jogi megoldások tanulságait levonva azok *mutatis mutandis* nemzeti szerzői jogba való beépítésének kérdését felvessük.

A dolgozat első része adja meg a fogalmi és elméleti háttérrel. Ebben kerül általánosságban bemutatásra a közös jogkezelés rendszere, szervezeti felépítése, valamint a szerzői jog korlátozásának és a közös jogkezelésnek a lehetséges metszéspontjai. A speciális kérdések az egyes vagyoni jogok keretében kerülnek ismertetésre. Így például a háromlépcsős teszt részletes elemzése sem található meg ebben a fejezetben. Helyette a magáncélú többszörözésnek szentelt oldalak foglalkoznak a teszt alkalmazásával ebben a speciális kérdésben.

A dolgozat második része foglalkozik azokkal az esetekkel, amelyek kapcsán

felmerülhet, hogy a törvény által előírt közös jogkezelés a szerzői jog korlátját képezi. A két fejezetben szó esik azokról az esetekről, amelyekben a közös jogkezelés a szerzői jog törvényben meghatározott korlátjához kötődik, illetve bemutatásra kerül, hogy ez a joggyakorlásnak milyen korlátját képezi.

A harmadik részben kerülnek bemutatásra azok az esetek, amelyekben a közös jogkezelés túlmutat a korlátozó funkcion. Ez jelentheti egy olyan rugalmas rendszer bevezetését, amelyben a szerzőknek lehetőségük van a rezsimból történő kilépésre (ilyen a már fent említett francia megoldás a kereskedelmi forgalomban nem kapható könyvek tekintetében), illetve azokat az eseteket is ide soroljuk, amelyekben a közös jogkezelés valamely speciális jogpolitikai cél megvalósításának eszközeként jelenik meg. Ide tartozik például a nyilvános haszonkölcsönzési jog közös jogkezelése Magyarországon, amely állami forrásból biztosítja a szerzők díjazását.

A dolgozat végkövetkeztetése, hogy a törvény által előírt közös jogkezelési esetek tehát alapvetően a kizárólagos jog korlátozásával bevezetett olyan joggyakorlási módok, amelyek több esetben az egyedüli lehetséges megoldást jelentik a szerzők számára az engedélyezési jog gyakorlására, vagy a díjigény érvényesítésére. A dolgozat szerkesztett változatában a Nemzeti Média-és Hírközlési Hatóság Médiatudományi Intézetének gondozásában jelent meg 2016-ban. A kötet a Médiatudományi Könyvtár sorozat 26. kiadványaként hozzáférhető a Médiatudományi Intézet honlapján.

Dr. Hajdú Dóra
jogi asszisztens
(Cabinet Reymann-Glaser, Párizs)

Jubász Andrea Erika „A kínzás, az embertelen, a megalázó bánásmód tilalma a fogvatartottakkal szemben” címmel védte meg doktori értekezését.

Doktori disszertációm témájaként az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJEE) 3. cikkének vizsgálatát választottam, amely kimondja, hogy „Senkit sem lehet kínzásnak, vagy embertelen, megalázó bánásmódnak, vagy büntetésnek alávetni.” Azért választottam a nevezett cikk elemzését, mert az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB, Bíróság, strasbourgi testület) esetjogának tanulmányozása alapján látható, hogy a fogvatartottakkal kapcsolatban legtöbb alkalommal a Bíróság az EJEE 3. cikkében szereplő tilalom miatt hozott elmarasztaló határozatokat. Másrésről álláspontom szerint az emberi jogok védelme egyre hangsúlyosabb szerepet kap, miképpen azt az EJEB is számos ítéletében kifejezésre juttatta. Ugyancsak kiemelésre érdemes, hogy az EJEE 3. cikke a fogvatartás számos aspektusát érinti. Mindezekre tekintettel, álláspontom szerint a nevezett cikk kiemelt jelentőséggel bír.

Az emberi méltóság mindenkit, egyenlően, bármiféle megkülönböztetés nélkül megillet, azaz feltétlen érvényesülést kíván meg. Ehhez hasonlóan a kínzás tilalma is abszolút érvényű, és semmilyen körülmények között nem tehető kivétel alóla. A dolgozat keretei között kizárólag a fogvatartottakkal szemben megvalósuló kínzás, embertelen, megalázó bánásmód tilalmának tanulmányozására szorítkoztam, ugyanakkor nem tértem ki a fogvatartottakkal szemben alkalmazott büntetés (pl. a tényleges életfogytig tartó szabadságvesztés-büntetés) vizsgálatára.

Dr. Jubász Andrea Erika

Kutatásom célja az volt, hogy kísérletet tegyek az EJEE 3. cikkében tilalmazott bánásmódok definiálására, illetve állást foglaljak abban a kérdésben, hogy mely fogalmak alapulvétele eredményezheti az EJEB egységesebb gyakorlatát, valamint a jogbiztonságot. Fontosnak tartottam, hogy részletesen megvizsgáljam a tilalmazott bánásmódok közötti distinkciót, tekintettel arra, hogy a joggyakorlatban is sokszor okoz bizonytalanságot a tilalmazott bánásmódok értelmezése, illetve tartalmi megítélése. Az elhatárolás elvégzését az is alátámasztja, hogy a nemzetközi instrumentumok csak a kínzás fogalmát határozzák meg, az embertelen, megalázó bánásmódot viszont nem definiálják, ezért azokat a Bíróságnak, valamint a tudománynak kell tartalommal megtöltenie. Szükségesnek tartottam annak a vizsgálatát is, hogy miért nem szerepel az EJEE 3. cikkében a 'kegyetlen' kifejezés, és van-e valamilyen jelentősége annak, hogy az EJEE

megfogalmazása eltér más nemzetközi instrumentumok megszövegezésétől. További célom az volt, hogy feltárjam az EJEB esetjoga, valamint a honi joggyakorlat alapján mely konkrét bánásmódok eredményezhetnek egyezmény-sértést a fogvatartottakkal szemben mind nemzetközi, mind hazai szintén. Ugyancsak célként tartottam szem előtt azt, hogy megvizsgáljam, az EJEB esetjoga milyen hatást gyakorol a honi jogalkotásra, illetve jogalkalmazásra.

A disszertáció hét fő fejezetből épül fel. A bevezető részt követően mutat-tam be a dolgozatban azokat az inst-umentumokat, amelyek rögzítik a kínzás, az embertelen, a megalázó bá-násmód, illetve büntetés tilalmát (II. fejezet). Ezt követően vizsgáltam a Polgári és Politikai Jogok Nemzetkö-zi Egyezségokmánya (a továbbiakban: PPJE), az EJEE és a Kínzás Elleni ENSZ Egyezmény (a továbbiakban: UNCAT) megszövegezését, pontosabban azt, hogy külön kategóriának minősül-e a kegyetlen bánásmód (III. fejezet). A IV. fejezetben határoltam el egymástól, il-letve definiáltam az EJEE 3. cikkében tilalmazott bánásmódokat (IV. fejezet). Az elhatárolást három szempont sze-rint: a nemzetközi instrumentumok, a joggyakorlat és a tudományos állásfog-lalások alapján végeztem el. Ugyancsak a IV. fejezetben tértem ki az ún. ketye-gő bomba esetére, azaz arra a kérdésre, hogy tehető-e kivétel a kínzás tilalma alól.

Az V. fejezetben határoztam meg azt, hogy mely, a fogvatartottakkal szemben megvalósítható bánásmó-dokat érintheti a dolgozat tárgya. Az értekezés további részében az EJEE 3. cikkét sértő bánásmódokat mu-tattam be részletesen (VI. fejezet), azokat a következő három nagy cso-

portba soroltam: az elsőbe a személyi állomány és a fogvatartottak kapcsolatát, a fogvatartottak kapcsolatainak kontrollálását (azaz a fogvatartottak bántalmazását vertikális és horizon-tális szinten, a félelmet a zárkatársak megtorlásától, és az indokolatlan, va-lamint megalázó motozás kérdését). A következő csoport ezzel szorosan ösz-szefügg: a fogvatartottak panaszainak intézése, azok színvonala, ezen belül a hatóságoknak az EJEE 3. cikkéből eredő kötelezettségei. A harmadik csoportban az inadekvát végrehajtási körülményekre tértem ki, így elsősor-ban a túltelítettség kérdésére, a fogva-tartottak élelmezésével kapcsolatban felmerülő esetleges problémákra, a testi fogyatékkal élők elhelye-zési problémáira, a fiatalkorúak és felnőttkorúak együttes elhelyezésére, valamint a magánzárkás elhelyezéssel kapcsolatban felmerülő problémák-ra. Valamennyi bánásmód esetében először a releváns nemzetközi, illetve honi szabályozást ismertettem, majd ezt követően tértem ki a strasbourgi testület esetjogára, illetve a hazai joggyakorlatra. Mindezekre tekintettel a dolgozat 'általános részének' tekin-tetők az elméleti háttér, a releváns nemzetközi és hazai instrumentumo-kat bemutató, valamint a fogalmak tisztázásával foglalkozó fejezetek, míg a 'különös részének' jelölhetők meg azok a fejezetek, amelyek a joggyakorlatot igyekeznek bemutatni. Az utolsó, VII. fejezetben összegeztem a kutatásom eredményeit, illetve megvá-laszoltam disszertáció bevezetőjében feltett kérdéseket.

Dr. Juhász Andrea Erika
jogi előadó
(Szegedi Fegyház és Börtön)

Kupecki Nóra „A személyi szabadság elvonásának büntetőeljárásjogi aspektusai alapjogi megközelítésben” címmel védte meg doktori értekezését.

Disszertációm kizárólag a személyi szabadság korlátozásával és elvonásával járó magyar, német és osztrák kényszerintézkedések bemutatására koncentrálok, azon belül is elsősorban a legsúlyosabb alapjogkorlátozást jelentő letartóztatás és annak alternatíváit jelentő kényszerintézkedésekre. Az értekezésben elsősorban azt vizsgálom, hogy a büntetőeljárás során érvényesülő alapelvek és a terheltet megillető jogosultságok milyen mértékben érvényesülnek a magyar büntetőeljárás törvényében, tekintettel a nemzetközi és európai uniós elvárásokra is. Emellett a dolgozat célja annak bemutatása, hogy a három azonos kontinentális hagyományokra épülő jogrendszer milyen megoldásokat alkalmaz a terhelt alapjogainak védelme érdekében, illetve azok közül mely országban alkalmazott módszer tekinthető alkotmányossági szempontból a legmegfelelőbbnek. Így az egyes jogintézmények elméleti bemutatása mellett kísérletet teszek a külföldi jogrendszerek vonatkozó szabályainak ismertetésére és javaslatok megfogalmazására, amelyek a jelenleg is zajló büntetőeljárás törvény kodifikációja során megfontolandók lehetnek a jogalkotás számára.

A dolgozat első részében bemutatom a személyi szabadsághoz való jog és korlátozásának nemzetközi és európai követelményeit. Mindez fontos kiindulási alapot ad az értekezésnek, hiszen egyik vizsgált ország sem kerülheti meg e fejezetben tárgyalt nemzetközi elvárásoknak történő megfelelést. Ezt követően részletesen elemzem a személyi szabadsághoz való jogot a vonatkozó magyar, a német és az osztrák alkotmányos rendelkezé-

Dr. Kupecki Nóra

sek és a kapcsolódó alkotmánybíróági határozatok tükrében. Majd a büntetőeljárás kényszerintézkedések fogalmi meghatározását követően ismertetem a legfontosabb szabadságkorlátozással járó kényszerintézkedéseket. Így elsőként az őrizetbe vételt, mint a személyi szabadság átmeneti elvonását jelentő kényszerintézkedést, annak főbb eljárási szabályait, kiemelve a terheltet megillető eljárási jogosultságokat. Ezt követően az értekezés fő részét képező letartóztatás intézményének elemzése következik, azon belül fogalmának meghatározása, legfontosabb alapelvei, elrendelési feltételei, időtartama, megszűnése és a jogorvoslati lehetőségek. Végül az értekezés utolsó részét a személyi szabadság elvonásával járó kényszerintézkedések alternatíváinak bemutatása képezi.

A dolgozatban az alábbi hipotézist állítottam fel: „A személyi szabadság elvonásának hatályos büntetőeljárásjogi szabályai és annak joggyakorlata nem biztosít megfelelő alapjogi védelmet a terhelt számára és nem felel meg maradéktalanul

a nemzetközi és uniós elvárásoknak”, amely a téma vizsgálatát követően álláspontom szerint igazolást nyert. Mindezt többek között arra alapozom, hogy csak az elmúlt években több alkalommal marasztalta el hazánkat az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: Bíróság) az Egyezmény 5. cikkének megsértése miatt, mindig visszatérően azonos indokok alapján, amely rendszerszintű problémára utal. A Bíróság több esetben kimondta, hogy a személyi szabadság elvonását konkrét tényekkel kell alátámasztani, amelyek nem lehetnek sem általánosak, sem elvontak. Hangsúlyozta továbbá, hogy bármilyen időtartamú letartóztatás – nem számít, milyen rövid idejű is – azt meggyőzően kell a hatóságoknak bizonyítani. Emellett általános jelenség a gyakorlatban, hogy az előzetes letartóztatásba helyezéséről szóló bírósági döntés egy standard formulán alapul és sztereotíp jellegűek, tehát az eljáró bíróságok nem veszik figyelembe az ügy egyedi körülményeit. Visszatérő problémaként jelentkezik továbbá, hogy a kevésbé szigorú kényszerintézkedések alkalmazását nem fontolják meg a magyar hatóságok, pedig a Bíróság szerint ilyen esetben lehetőség lett volna akár óvadék, akár házi őrizet alkalmazására, ezeket ugyanis kifejezetten biztosítja a magyar jog. További probléma emellett, hogy a terheltnek nincs lehetősége részt venni abban az eljárásban, amely fogva tartásának meghosszabbításáról döntött, ráadásul az erre irányuló ügyészi indítványt sem kézbesítették a védőjének vagy csak késedelmesen. Álláspontom szerint további megkérdőjelezhető pontja a hazai szabályozásnak a kötelező védői jelenlét hiánya a terhelt első gyanúsított kihallgatásánál. E vonatkozásban javaslatot teszek a hiányzó törvényi szabály pótlására.

Az előzetes letartóztatás maximális időtartamának eltörlésével kapcsolatban úgy gondolom, hogy az igazságszolgáltatás felelősségének tekinthető, ha a terhelt amiatt tölt letartóztatásban hosszú éveket jogerős döntés nélkül, mert a hatóságok indokolatlanul késlekednek eljárási cselekmények elvégzésével és nem tesznek meg minden elvárható az eljárás mihamarabbi befejezése érdekében. Tehát a végső határidő eltörlése nem tekinthető megfelelő megoldásnak, mivel az egyértelműen nem ösztönzi a hatóságokat az eljárások mihamarabbi befejezésére, sőt további lehetőséget teremt azok időtartamának növelésére. Ennek megfelelően szükségesnek tartom a ’korlátlan’ letartóztatás lehetőségének megszüntetését, és a korábbiakhoz hasonlóan minden esetben egy maximális felső határ szabályozását a törvényben. Jóllehet Németországban és Ausztriában nem rendelkeznek a letartóztatás generális maximumáról, ugyanakkor ennek elensúlyozása érdekében rendkívül szigorú és explicit szabályokat alakítottak ki a letartóztatás időszakonkénti felülvizsgálatára vonatkozóan. Emellett további garanciaként értékelhető az aránytalanul hosszú letartóztatások visszaszorítására az a német és osztrák alkotmánybírósági és a legfelsőbb bírósági joggyakorlat, amely erős védelmet biztosít a soronkívüliség és arányosság elvének a büntető-eljárás során történő érvényesülése és a terhelti jogvédelem érdekében. Mindez abban mutatkozik meg, hogy számos eseti döntésben szüntették meg a terhelt letartóztatását a soronkívüliség elvének megsértése miatt. Tehát valódi tartalommal bíró alapelvről beszélhetünk, amelynek megsértése tényleges jogkövetkezményeket von maga után.

A dolgozatban részletesen kifejtem az egyes alternatívák részletszabályait

és bemutatom a német, illetve osztrák kényszerintézkedéseket, ehelyütt viszont csak néhány *de lege ferenda* javaslatot fogalmazok meg e problémák kapcsán. Álláspontom szerint a személyi szabadság elvonásának eseteit szűkíteni kellene a joggyakorlatban alternatív jogintézmények számának növelésével: így különösen a jelentkezési kötelezettség önálló kényszerintézkedésként történő szabályozásával vagy az ideiglenes vezetői engedély elvételével. Az ügyészégi statisztikai adatok alapján láthatóvá válik, hogy az óvadék nem tekinthető reális letartóztatási alternatívának, mivel a törvény csupán egy letartóztatási ok esetében ad az elrendelésre lehetőséget. Véleményem szerint ki kellene terjeszteni az óvadék alkalmazási körét a letartóz-

tatásra okot adó más körülményekre is, ezáltal növelve gyakorlati előfordulását. Emellett a német és osztrák minta alapján megfontolandó lehetne az óvadék formáinak bővítése, amely elősegíthetné az óvadékot megfizetni képes terheltek számának növelését is. A német illetve osztrák letartóztatást helyettesítő kényszerintézkedések széles skálája és azok kombinálhatósága hozzájárul ahhoz, hogy a bíróságok mindig a legmegfelelőbb és arányos kényszerintézkedést tudják alkalmazni és ne érezzék úgy, hogy a terhelt letartóztatása az egyetlen és legbiztosabb megoldás az eljárás biztosítása érdekében.

*Dr. Kupecki Nóra
hatósági referens (Miniszerelnökség)*

Pákozdi Zita „A jogerő tárgyi terjedelme a polgári perben” címmel védte meg doktori értekezését.

Több mint 40 év telt el *Farkas József* „A jogerő a magyar polgári peres eljárásban” című monográfiájának megjelenése óta, azóta kifejezetten a jogerő témakörében nem találkozhattunk újabb művel, sem külön monográfiával, sem erre fókuszáló rövidebb tanulmánnyal, cikkel. Az eltelt időszakban ugyanakkor a társadalmi-gazdasági változások, és ezzel együtt az anyagi jogviszonyok bonyolódása, a jogfejlődés és a kodifikációs munkák eredményei is olyan újabb helyzeteket teremtettek, amelyek jelentős hatást gyakoroltak több régi jogintézményre, köztük a jogerőre. A jogerő a jogi szabályozását tekintve ugyan évtizedek óta viszonylag változatlan, azonban az intézmény lényegét adó tartalom és terjedelem tekintetében kialakult tudományos viták semmiképpen sem tekinthetők lezártak, így a jogerő ma is

Dr. Pákozdi Zita

érdeklődésre számot tartó témakörnek tekinthető.

Munkámnak a 2013 nyarán megindult Pp. kodifikáció aktualitást is adott, amely nagyban hozzájárult ahhoz, hogy

a jogerő és a pertárgy közötti összefüggések feldolgozásának az igénye ismét a perjogtudomány egyik aktuális kérdése legyen. A doktori értekezés a jogerő tárgyi terjedelmét vizsgálja, elsősorban a dogmatikai elemzés (ezen belül is döntően a nyelvtani, a logikai, a jogszabály-értelmezési módszerek) és a jogösszehasonlítás segítségével. Az értekezés tárgyának, a jogerő tárgyi terjedelmének vizsgálatát nem pusztán perjogi környezetben helyeztem el és vizsgáltam, hanem kiemelt szerep jutott e körben az alkotmányjogi megközelítésnek, nevezetesen a jogerő jogbiztonsági szerepkörének. Céлом volt az, hogy ez az irányvonal mindvégig jelen legyen, és a végső összegző gondolatokat is ennek figyelembe vételével fogalmaztam meg.

Az értekezés a bevezető gondolatokkal együtt nyolc jól elkülöníthető részre tagolódik. Az első érdemi részben az alapvető fogalmakkal és intézményekkel foglalkozom, így itt tértem ki az alaki és anyagi jogerő elhatárolására, annak formális és materiális megközelítésére, és a jogállamiság elvére, amelynek keretében a vonatkozó AB határozatok segítségével a jogerő és jogbiztonság közötti kapcsolatot mutattam be. Ezt követően a téma magyar jogban történő vizsgálatát folytattam le, amely az értekezés legnagyobb terjedelmét és leghangsúlyosabb részét jelenti. Majd a német, osztrák, francia és az angolszász összehasonlító részek következnek. Végül a kutatás eredményeit összegeztem.

Kutatásaimat két irányvonal mentén végeztem el: mi és hogyan köti a bíróságot az eljárása során, illetve a kötöttség során keletkező esetleges problémákat hogyan lehet ideális esetben kezelni annak érdekében, hogy a jogerő valóban a legmegfelelőbb szerepet töltsen be a jogbiztonság terén?

Az összehasonlító kutatások lefolytatása eredményeképpen a következő rövid megállapítások tehetők. A német, osztrák és a francia jogban is elsősorban a tények (jogilag releváns tények, azaz jogállítás) útján jelölendő meg az érvényesíteni kívánt jog, a jogi minősítés nem kötelező. Vagyis a jogállításnál a keresetlevélben elegendő az individualizáció, a tények legteljesebb előterjesztése már a bizonyítás körében lesz jelentős. A téves jogi hivatkozásnak nincs jelentősége. A kodifikált és modern jogrendszerekben azonban felmerült az igény, hogy a fél egy keresetben minden igényét és álláspontját előterjessze. Ezt szabályozza a vizsgált angolszász országok perjoga markánsan eltérően, mint a kontinentális jogrendszerek. Ha a fél az egy jogviszonyból vagy jogügyletből (*transaction*) származó összes igényét nem érvényesíti, a határozat meghozatala után már nem teheti meg.

A fentieket is figyelembe véve a magyar jogban a kötöttség kérdésénél elsősorban a jogcímet vizsgáltam meg. Ennek felfogása terén sem az anyagi, sem a perjogi szakirodalomban nem alakult ki egységes álláspont, és a bírói gyakorlat sem ad egyértelmű iránymutatást. Mindezek miatt a továbbiakban nem a jogcímhez kötött/nem kötött problémakört vizsgáltam, hiszen a jogcím fogalma, jelentése bizonytalan. A kérdés ezek után ezért az volt, hogy mi adja meg a bíróság részére a határozott kérelem alapját, azaz mihez is lesz kötve az eljárása során? A felperesnek a perben jogot kell állítania, a bíróság a kérelemről a jogállítás által behatárolt területen dönthet. A bíróság tehát az érvényesített joghoz lesz kötve.

A következő releváns kérdés ezek után az volt, hogy az érvényesített jogot, amihez kötött lesz a bíróság, milyen módon is kell megjelölni a kereset-

levélben: csupán individualizálás útján, vagy már a keresetlevél előterjesztése során szükséges a szubsztanciálás, illetve ezen túlmenően szükséges-e a jogot konkretizálni jog megnevezésével vagy pontos jogszabályi hivatkozás útján, és mi lesz a következménye annak, ha a tényállítások és a jogszabályi hivatkozás nem állnak összhangban? Álláspontom szerint a keresetlevélben a tényállítási résznek van nagy jelentősége, mert az érvényesített jog a felperes által előadott tényekből, azon belül is a jogilag releváns tényállításokból vehető ki. A jog- és tényállítások ily módon elválaszthatatlanok. A jog megjelöléséhez minimálisan tényeket kell előadni, és elegendő, ha a fél csak annyiban adja elő azokat, hogy a kereseti jog beazonosítható, meghatározható, minden más jogtól megkülönböztethető legyen. Ez az individualizáció alkalmazását jelenti. A tények teljes mértékű feltárása a keresetlevélben még nem kötelező.

A jogazonosság fogalmának elemzésénél szintén abból indultam ki, hogy a felperes a jogállítás és az abból levezett kérelem útján korlátozza a pertárgyat – amire nem terjeszt elő kérelmet, azt nem lehet elbírálni. Ha egy jogviszonyból több jog is keletkezik, de csak az egyiket kívánja érvényesíteni, akkor hiába tartozik az összes jogosultság egy és ugyanahhoz a jogviszonyhoz, a jogerős ítéletet követően a későbbiekben a többi jogát is érvényesítheti mindaddig, amíg az anyagi jog ezt lehetővé teszi a számára.

A bíróságot a perben tehát a tény- és jogállítások kötik, a jogot a keresetlevélben individualizálni elegendő, jogszabályi hivatkozás nem kötelező, azonban a jogi képviselőktől elvárt. Ez a követelmény azonban sajnos nem biztosítja azt, hogy ez minden esetben meg is történik. Amennyiben ez a helyzet előáll, az meg-

felelő eljárási cselekményekkel, aktív bírói pervezetéssel kezelendő. Ehhez kapcsolódóan nem lehet kétséges, hogy a jogvita lehetséges irányának meghatározása és elbírálása vonatkozásában a bíró a jelenleginél aktívabb szerepet töltsön be.

Az összegzésben kitértem arra, hogy célszerű és szükségszerű lenne, hogy a bíró az eljárás irataiból a számára relevánsnak tartott tényelőadásokat, az ezekből eredeztethető jogállításokat, és az ezekre irányuló bizonyítási eljárások szükségességét valamilyen módon megtárgyalja a felekkel, már az eljárás korai szakaszában, a kereset és az alperesi védekezés előterjesztését követően. Ezért mindenképpen indokolt a vizsgált külföldi jogokban meglévő intézményekhez hasonlóan a bíróság ún. anyagi pervezetésének szabályozása és a RPP-ben (a polgári perrendtartásról szóló 1911. évi I. tc.) ismert és bevált perfelvétel és a pervezetés ismételt bevezetése. A perfelvételi tárgyaláson kell tisztázni az eljárás kereteit: mi a konkrét kereseti jog- és tényállítás (azaz a keresettel érvényesített jog, amihez kötött lesz a bíróság), melyek lesznek az irányadó, alkalmazandó jogszabályok a jogvita elbírálása során, mi a határozott kereseti kérelem. Amennyiben van jogi minősítés, de az a bíróság álláspontja szerint téves, akkor azt itt kell tisztázni.

A cél a perbeli jogvita teljes körű és végleges elbírálása egy eljárásban, és az eljárások megkettőződésének, vagy meg többszöröződésének elkerülése, amely a bíróságok részéről feltételezi a kontradikció érvényre juttatását és az anyagi pervezetést, a felek részéről az igazmondási kötelezettség, a jóhiszemű pervitel és a per anyagának felelős előterjesztési kötelezettségének a megvalósulását.

*Dr. Pákozdi Zita
tanársegéd*

Michael Schulte Westenberg
„Aufgaben und Funktionen der (Zahn-)Ärzttekammern in Deutschland und Ungarn – Rechtsvergleich im Spiegel der europarechtlichen Vorgaben” [A (fog)orvosi kamarák feladatai és funkciói Németországban és Magyarországon – Jogösszehasonlítás az európai uniós jogi előirányzatok tükrében] címmel védte meg disszertációját.

Alig létezik más terület, amely olyan komplex lenne, mint a kamarai rendszer, tekintettel annak szervezetére, a kamaratípusokra és az általuk végzett mindenkori feladatokra. A kamarai szervezetek nemzetközi szinten részben jelentősen különböznek egymástól, míg lényeges különbségek különösen a kamarák kialakításában, ill. szervezetében lelhetők fel. Az értekezés a német orvosi kamarák alapján a Westfalen-Lippe Fogorvosi Kamara és a Magyar Orvosi Kamara példáján keresztül mutatja be jogösszehasonlítás formájában az azonosságokat és különbségeket, valamint mindkét rendszer előnyeinek és hátrányainak kritikai elemzését. Bemutatja a kamarák szervezeteit és feladatait, valamint egyes közigazgatási folyamatokat, amellyel megteremti e rendszerek esetleges optimalizálásának lehetőségét (*best practice*). Az uniós jogi előirányzatok és az EUB releváns bírói gyakorlata alapján mindkét kamarai rendszer az európai jognak való megfelelése és konformitása kerül megvizsgálásra.

A (fog)orvosi kamarák története mindkét országban százéves tradícióval bír, amely a 19. századig nyúlik vissza. A kamarai szervezetek és tevékenységeik kezdetben nagyon hasonlóak voltak, azonban a nyugat- és kelet európai eltérő politikai fejlődés következtében különbözőségeikhez vezettek, egészen a

Dr. Michael Schulte Westenberg

Magyar Orvosi Kamara ideiglenes megszüntetéséig közvetlenül a 2. világháborút követően. Miután a múlt század 80-as éveinek a végén a Magyar Orvosi Kamara újra megalakult, szervezetében és feladatköreiben sok hasonlóság fedezhető fel a német fog(orvosi) kamaráékéval.

Közös mindkét kamarai rendszerben azok közjogi állása. Kifejezésre kerül egyrészt a szakmai felügyelet funkciója, a vonatkozó szankcionálási lehetőségekkel a szakmai etikai kódex megsértése esetén. A kamarák másrésztől pedig a szakma érdekképviselői, hiszen tagjai szakmai, gazdasági, szociális és etikai érdekeit képviselik. Ugyanakkor mindkét kamarai rendszer feladata a közjó figyelembe vétele. A közjóra utalás azonban nemcsak a törvényi alapokban, hanem szakmai rendeletben, ill. az adott kamara etikai kódexében is fellelhető. A szakmai szervezetek is nagyjából azonosak, bár Magyarországon további felügyeleti szervek léteznek (pl. Országos Felügyelőbizottság és Területi Szervek Felügye-

lő Bizottsága). A legfelső döntéshozó szerv mindkét országban az (országos) küldöttgyűlés. Az igazgatósági és bizottsági tagok tiszteletbeli tevékenysége mindkét kamarai rendszerben sajátos és jellemző a (szabadfoglalkozású) önkormányzatiság. Sok hasonlóságot mutat a Westfalen-Lippe-i Fogorvosi Kamara szakmai szabályzata és a Magyar Orvosi Kamara etikai kódexe.

A két kamara közötti legjelentősebb különbség abban mutatkozik meg, hogy a Magyar Orvosi Kamarának orvosok és fogorvosok is a tagjai. Ezzel szemben Németországban orvosi és fogorvosi kamarák léteznek. Az egyetlen – történelmi háttérű – kivétel a Saar-vidéken található. Itt a fogorvosok a Saar-vidéki Orvosi Kamara tagjai, és a Fogorvosok Osztályába vannak sorolva. Az 2. alelnök ott, úgymint Magyarországon, egy fogorvos.

Mindkét kamarai rendszerben azonos a kötelező tagság és az ebből eredő tagdíj fizetési kötelezettség, amely megfelel az európai jogi rendelkezéseknek. Ez érvényesül az Európai Unió működéséről szóló szerződés alapjogai vonatkozásában és az európai versenyjogi szabályok tekintetében is.

Összefoglalóan megállapítható, hogy mindkét kamarai szervezet, beleértve a jogi státuszát is, hozzávetőlegesen azonos, ami nem meglepő, hiszen a Magyar Orvosi Kamarát német-osztrák mintakép alapján hozták létre és szervezték meg. A Magyar Orvosi Kamarát azonban jobban jellemzi az állam közelsége azáltal, hogy az Egészségügyi Minisztérium egy képviselője tanácskozási joggal vesz részt az Országos Felügyelőbizottság ülésein. Az államháztartás pénzügyi támogatása által is adott egyfajta állami függőség. A Magyar Orvosi Kamara nemcsak a szakmai érdekeket

képviseli, hanem ezen túlmenően különböző tárgyalások részesei is, amelyek az egészségügyi szolgáltatási szektorban díjazási és fizetési kérdéseket illetnek. Ezen túlmenően egy szakszervezethez hasonló funkciót is ellát.

Ezzel szemben Németországban egy hármass felosztás figyelhető meg, amely azt jelenti, hogy a különböző intézmények mindegyikének saját, eredeti feladatköre van [(fog)orvosi kamarák, (fog)orvosi egyesületek és szövetségek]. A feladatok e csoportosítása egy intézményen belül önmagában nem hátrányos vagy negatív. Így például Ausztriában sincsenek (fog)orvosi egyesületek, és mégsem működik az ottani szervezet szignifikánsan jobban vagy rosszabbul, mint Németországban. Mindenekelőtt a magyar állam relatíve erős befolyása a legjelentősebb különbség a német szervezethez képest, amit a 'valódi' szabadfoglalkozású önkormányzat és annak alapszabály-alkotási jogosultsága és pénzügyi függetlensége jellemez. Ez biztosítja a valódi érdekképviselőt a politikával és az állammal szemben. Mivel a német (fog)orvosi kamarák nem kapnak állami pénzügyi támogatást, a függetlenségük meglehetősen nagy. Ezáltal a szakmához tartozók érdekeit intenzívebben és tartósabban lehet képviselni és érvényesíteni.

A német szervezet előnye mindenképp elismerendő. A magyar rendszernek érdemes lenne a liberálisabb szervezeti kereteket átvenni, az orvosi kamarának nagyobb játéktérrel adni, és az állami finanszírozást is visszaszorítani, mert így az államkassza is fellélegezhetne. Ezen a téren a pusztán jogi felügyelet bőven elégséges lenne.

Michael Schulte Westenberg
(fordította: dr. Almási Ibolya, LL.M.)

Bemutatkoznak a karunkon újonnan habilitált oktatók

Dr. Mezei Péter egyetemi docens, állam- és jogtudományból PhD fokozattal rendelkező oktatónk (Összehasonlító Jogi Intézet) habilitációjára karunkon 2016. november 30-án került sor. Tantermi előadását „Az Európai Unió Bírósága joggyakorlatának hatása a linkelésre”, tudományos előadását „Sportmozdulatok szerzői jogi védelme?” címmel tartotta.

A habilitációs előadás előzményei

Már a doktori fokozatomat is két olyan digitális szerzői jogi témát ötvöző dolgozattal szereztem meg, amelyek a digitális technológiák és a szerzői jog ütközési zónájából érkeztek. Ezek a zeneiparban gyakran használt hangmintázási eljárás (*sampling*) és a világszerte – még mindig – nagy népszerűségnek örvendő fájlcserélés jelensége voltak. Utóbbi témakört 2012-ben egy TÁMOP kutatás keretében monografikus formában is feldolgoztam (a kötet a HVG-Orac gondozásában jelent meg). Az akkor már közel 6-7 éve figyelemmel kísért fájlcseréléstől való ’távolságtartási szándékom’ is magyarázta, hogy ezt követően új témakör iránt kutattam. Ez a kutatás a rendszeres finnországi előadásaim egyikének alkalmával, a turkui piac épületének bejáratánál egy chilei joghallgatóval folytatott beszélgetés során 2013 tavaszán ért véget. Ekkor akadtam rá a digitális jogkimerülésre.

A digitális szerzői jog fontossága

Valóban elcsépelet fordulatnak tűnhet így önmagában, hogy a szerzői jognak

Dr. Mezei Péter

folyamatosan lépést kellene tartania a társadalmi, gazdasági és technológiai változásokkal. E közhely azonban számtalan olyan részkérdéssel tölthető fel, amelyek izgalmas területeit adják a modern jogtudománynak. A digitális jogkimerülés épp ilyen. Maga az alapfogalom, a jogkimerülés, egyszerűen arról szól, hogy a jogszerűen forgalomba hozott műpéldányokat az azokat megvásárló személy (akinek tehát magára a hordozóra nézve tulajdonjoga áll fenn) bármikor továbbértékesítheti. Ez a jogintézmény szolgál az antikvár kereskedelem alapjául is. A digitális jogkimerülés kérdésköre mindezen annyiban csavar, hogy itt a jogszerűen forgalomba hozott, ám eredetileg az interneten keresztül, fájlok útján, és nem fizikai

hordozókon terjesztett műpéldányok viszonteladásának a lehetőségére keresi a választ. A nemzetközi, az uniós és alapvetően a nemzeti szerzői jogi szabályok is elutasítónak tűnnek elsőre. Mindez leginkább annak köszönhető, hogy a jogintézményt eredetileg a fizikai – és egyben tulajdonba vehető – műpéldányok viszonteladására találták ki. (A jogelv megszületése a német *Joseph Kohler* professzor 1880-as művéig, illetve 20. század eleji észak-amerikai és német legfelsőbb bírósági döntésekig vezethető vissza.) Az elvileg változatlan formában és számbeli korlátok nélkül másolható digitális tartalmak viszonteladása szétfeszíteni látszik ezeket az általános kereteket.

Itt jönnek ellenben a közhelyek: az élet azonban nem áll meg, a technológia változik, a társadalmi/fogyasztói igények hasonlóképp – vagyis a szerzői jognak is változnia kell(ene). Úgy tűnik, mintha ezt ismerte volna fel az Európai Unió Bírósága, amely 2012-ben tette közzé az *online* értékesített szoftverpéldányok licenckulcsainak viszonteladásával kapcsolatos előzetes döntését a *Used Soft* ügyben. A forradalminak ható ítélet szerint pedig a jogkimerülés a szoftverpéldányokra is alkalmazható. Való igaz, hogy ez az ítélet – többek között az érintett műtípus (szoftver) speciális voltára tekintettel – nem vált általánosságban alkalmazottá (főleg nem világszerte), mára mégis kijelenthető, hogy a jogelv kereteinek a tágítását tesztelik jobbára európai és amerikai felhasználók. Igaz ez mára a film-, a zene- és a könyviparra egyaránt.

A digitális vonatkozások időszerepén túl a habilitációs eljáráshoz elengedhetetlen újabb monográfia témaválasztását az is indokolta, hogy a jogkimerülés témakörét idehaza nem

igazán kutatták ezt megelőzően. A mindezek alapján – több előkészítő tanulmány megszületését követően – 2016 nyaráig lezárt (vagyis egy újabb PhD képzésnyi idő alatt ’megszült’) kézirat a Médiatudományi Intézet Médiatudományi Könyvtár sorozatában jelent meg 2016 őszén.

A habilitációs eljárás keretében tartott előadásaim – mindezek ellenére – nem a jogkimerülésről szóltak. A kötet szerzőjeként a témakör iránt érzett rajongásom ellenére magam is belátom, hogy ezt a témakört tanítani kicsit nehezebb. Elvontnak, nehezen befogadhatónak hat a hallgatóság számára (ezt számos magyar és angol nyelvű előadásaim következtetéseként magam is levontam). Nem véletlen, hogy a kötet címét látva („Jogkimerülés a szerzői jogban”) legalább fél tucat beszélgető partner jegyezte meg, hogy már maga a cím is fárasztó.

Épp ezért tűnt szerencsésnek, hogy a 2016. novemberi habilitációs előadások keretében előbb az internetet használók gyakorlatilag száz százaléka által használt – de tartalmában talán nem ismert – linkelésről, annak elsősorban az erősen elburjánzott európai uniós joggyakorlatáról beszélhettem magyar és angol nyelven. A tudományos előadás keretében pedig egy végtelenül apró, mégis a szerzői jog sarokpontjaira végletekig támaszkodó kérdéskört feszegettem. Az pedig akár úgy is összefoglalható volna, hogy érdemel-e szerzői jogvédelmet *Berki Krisztián* azért a mozdulatért, amellyel a 2012-es londoni olimpia lólengés versenyszámában bemutatott aranyérmes gyakorlatát kezdte. Azért a bizonyos, 2016 óta Berki mozdulatként ismert, továbbfejlesztett Thomas-orsóért?

Dr. Mezei Péter
habil. egyetemi docens

Könyvünnepe

Hatodik alkalommal, 2016. november 25-én, a Kari Társalgóban került megrendezésre a Kari Könyvünnepe. Az érteő és izgalmas recenziókat megelőzően a program szerint először Nívódíj Monográfia kari kitüntetést vehetett át Szalai

Anikó kolléganőnk (Nemzetközi Jogi és Európa-jogi Tanszék) „Protection of the Roma Minority under International and European Law” című (a 2015. évi Dialógusban bemutatott) könyvéért. Ezt követték a könyvismertetések, amelyek egytől-

Szalai Anikó a kitüntetéssel

egyig oldott stílusban, ugyanakkor elmélyült elemzését adták a szóban forgó köteteknek. A program részeként a Wolter Kluwers Kft. képviseletében *Vajda Lőrinc* ismertette az Akadémiai Kiadó MeRSZ elnevezésű szolgáltatásait.

Ide kívánczik annak megörökítése, hogy 2016-ban került az Igazságügyi Minisztérium támogatásával kiadásra az a vaskos kötet – „Számadás az Alaptörvényről” –, amely a „Tanulmányok a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara oktatóinak tollából” kifejező alcímet viseli, s amely valóban karunk valamennyi tanszékének munkatársai együttes vállalkozásaként került nyilvánosságra, az új alkotmány 5. évfordulóján.

Számadás az Alaptörvényről – dékán és miniszter az elkészült kötetekkel

Ember Alex

A magyar társadalombiztosítás története

Fejezetek a magyar társadalombiztosítás múltjából – megoldások és tanulságok

A társadalombiztosítási jog kutatásának, oktatásának nagy hagyományai vannak a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán. *Czúcz Ottó, Hajdú József* tevékenysége olyan alapokat teremtett e jogág művelésére, amelyet folytatni nem kis feladat és felelősség. Szerencsére vannak követői az iskolateremtőknek szép számmal, közéjük tartozik *Ember Alex*, aki nem kisebb feladatra vállalkozott, mint hogy feldolgozza a magyar társadalombiztosítás történetét.

A magyar társadalombiztosítás történetét publikálni 2016-ban hiányt pótló munka, a közelmúltban ilyen

összefoglaló történeti áttekintés nem látott napvilágot hazánkban a tárgykörben. Nem kell azt bizonyítani, hogy a társadalombiztosítás történeti megközelítése változó világunkban¹ milyen jelentőséggel bír, a régi korokban tapasztalt problémák gyakran

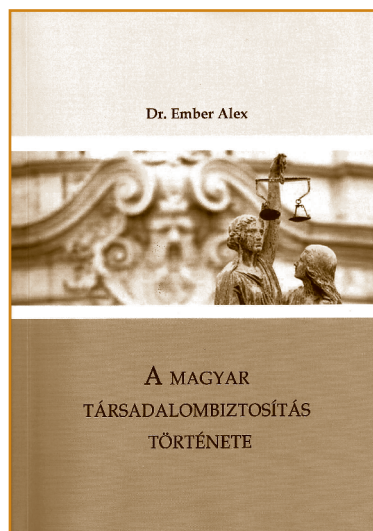
¹ Czúcz Ottó: A társadalombiztosítás a változó világban, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1989. A könyv bevezetőjében olvasható az a napjainkra is igaz megállapítás, hogy a társadalombiztosítás ellátásait magától értetődő természetességgel vesszük igénybe és nem kis nyugtalansággal tölti el az ember, ha azt hallja, hogy a társadalombiztosítás válságos helyzetben van.

visszaköszönnek napjainkban is. A könyvben végig jól nyomon követhető a társadalombiztosítás szerteágazó jogintézményi struktúrája a bányatársulástól napjainkig.

A kötet szerkezeti felépítését a szigorú kronológia jellemzi: az előképektől haladva jutunk el napjaink társadalombiztosítási rendszeréhez. Ebben a sorrendben a tagolás az előképeket követően az önkéntes, önszerveződő kezdeti társadalombiztosítási intézményektől indul, az állami ajánlásokon nyugvó, önkéntes jogintézményekkel folytatódik, majd az állami szerveződésű kötelező biztosítás elemzését végzi el. Minden korszak tárgyalására igaz, hogy a hatalmas ténytanyagot olvasmányosan, jól érthetően, forrásokkal alátámasztva tárja az Olvasó elé.

A kötet nem csak tankönyvnek alkalmas, a társadalombiztosítás iránt érdeklődők kézikönyvként, jól szerkesztett tudástárként is nagy haszonnal forgathatják. A közel ötszáz lábjegyzetből teljes körűen kirajzolódik a magyar nyelvű tárgyban szakirodalom, amely további kutatások kiindulópontjának is nagyszerű segítője. A forrásmunkákból a szerző sok olyan megállapítást közöl, melyek megvilágítják a jogág több alapvető problémáját: a társadalombiztosítás rendszeréhez a kormányok nemcsak nem akartak, de nem is igen tudtak hatékonyan hozzájárulni, inkább arra törekedtek, hogy a világháború előtt kialakult, és akkor többé-kevésbé működőképesnek bizonyult rendszert működtessék tovább, lehetőleg minél kevesebb átfogó jogszabályi módosítással.² Megszigorították azokat a

² A megállapítás az 1920-as évekre vonatkozik. Ember Alex: A magyar társadalombiztosítás

feltételeket, amelyekkel valaki szanatóriumba vagy egyéb gyógykezelő intézetbe kerülhetett, illetve korlátozásra került az idült betegek ellátása, hogy ezzel is csökkentsék a kórházaknak immáron óriási mértékűvé váló költségeit. Ezen túlmenően szabályozták, hogy a biztosítottaknak milyen gyógyszereket és gyógyászati segédeszközöket adhattak ki.³ Jól látható, hogy ezek a mondatok ma is jellemzik társadalombiztosításunkat, sok ezekhez hasonló gondolatot találunk a könyvben, amelyek segíthetnek napjaink problémáinak feltárásában is.

Összességében, a könyv méltó követője a szegedi társadalombiztosítási jogi iskolának, haszonnal forgathatják a jogággal ismerkedő hallgatók és gyakorló szakemberek egyaránt.

*Dr. habil. Bankó Zoltán
egyetemi docens (Pécs)*

története, Magyar Munkaügyi Alapítvány, Szeged, 2016, 85.

³ Az I. világháborút követő intézkedésekről. Uo., 107.

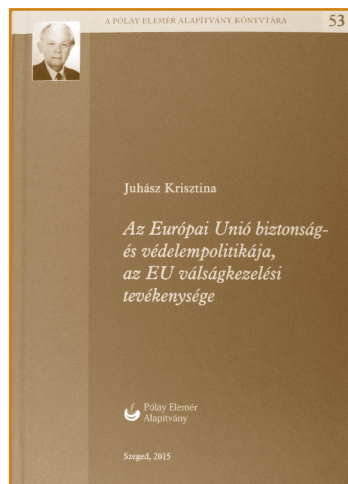
Juhász Krisztina

Az Európai Unió biztonság- és védelempolitikája, az EU válságkezelési tevékenysége

Könyvbemutató – a biztonságpolitikáról

Karunk régi hagyománya, hogy törekszik oktatóink kutatási eredményeit, újonnan megjelent könyveit, publikációit a szélesebb nyilvánossággal is megismertetni. Ilyen ünnepi eseményre került sor 2016. november 24-én, amikor a kari illetékességű újabb kiadványok kerültek terítékre a Kari Társalgóban. A meghívó húszt könyvet sorolt fel az elmúlt év terméséből, amelyekhez tizenhét további publikáció csatlakozott. Közülük az egyik legizgalmasabbnak ígérkező opus *Juhász Krisztina* könyve volt. A biztonságpolitikai kutatásoknak tagadhatatlanul konjunktúrája van az egész világon, akár divatosnak is mondhatjuk, elég, ha például megnézzük a legkülönbözőbb egyetemek biztonság- és védelempolitikai szakára felvételiző hallgatók sokaságát.

Mára mindennapi gondolkodásunkat szinte elkerülhetetlenül meghatározzák a terrorizmussal kapcsolatos hírek, ráadásul ezeknek a csoportoknak éppen az a legfőbb céljuk, hogy az emberek életformáját megváltoztassák a félelemkeltés eszközeivel. Így a terroristák elsődlegesen akkor 'sikersek', ha egy-egy támadás hatására megváltozik a társadalom és a sajtó viszonya, a média képviselőinek a sajtószabadság gyakorlatban történő érvényesítéséhez kapcsolódó felfogása. A terrortámadások általános jellemzőit vizsgálva gyakran kiemelik, hogy a kiterjedt titkosszolgálati tevékenységből befolyó igen nagy mennyiségű információ ellenére nehéz teljes bizonyossággal megállapítani a jövőbeni támadások helyszínét és idejét, sőt épp e nagy információmennyiség az, ami

megnehezíti a szükséges információelemek azonosítását.

Az így kialakult helyzetben különösen megnő a jelentősége a terrorizmussal, de a terrorizmuson túli biztonsági helyzettel is megfontoltan foglalkozó szakpolitikai elemzéseknek és erre különösen jó példát nyújt Juhász Krisztina munkája. A kötet átfogó elmélettörténeti összefoglalót nyújt a biztonság- és védelempolitikai nézetek, irányzatok alakulásáról, figyelemmel az ezeket befolyásoló politikai, hatalmi, biztonsági környezet változásaira. A fogalmi pontosságra való törekvés, az elméleti igényesség annál inkább is üdvözlendő, mivel napjainkban a biztonságpolitikai problematikát is elérte a bulvárosodás veszélye, a média háromperces világértelmezési igénye.

Juhász Krisztina munkáját szinte kezdettől fogva alkalmunk volt a Politikai Tanszéken figyelemmel kísérni, ismerni a korai részpublikációkat, majd a doktori értekezés műhelyvitáját és ma-

gát a disszertáció védését. Jelen könyv mégsem azonos az ugyanezen a címen megvédett értekezéssel, mivel – amint erre az előszó is utal – „a dolgozat lezárását követő fejleményekkel bővített változatáról” van szó.

Valóban, a kutatás időhatárait tekintve inkább csak a kezdő időpont, mintsem a végpont jelölhető meg. Logikusnak tűnik ugyanis, hogy a könyv a Maastrichti Szerződés végrehajtására 1999-ben megindult közös biztonság- és védelempolitikai intézményrendszer kiépítésének vizsgálatával indul. A létrejött intézményi, döntéshozatali és eszközrendszernek a 2010-es évek környékén kialakult viszonylagos állandósága pedig indokolhatná a kutatási periódus zárását is. A könyv hangsúlyozottan interdiszciplináris metodológiája azonban az intézményesülési folyamat, illetve annak külső környezeti dimenzióinak az eltávolodását jelzi. Ami intézményi és normatív oldalról a szabályozási és szervezeti rendszer kereteinek viszonylagos statikus voltát illeti, az alól a nemzetközi politikai folyamatok dinamikája, mint a biztonság- és védelempolitika tárgyai folyamatosan kibújnak. Közhely lenne, ha a kantárius *Sein* és *Sollen* magyarázó-elvét hívnánk elő e viszony értelmezésére, viszont praktikusnak elég a könyv második felében ismertetett nyugat-balkáni esettanulmányokra utalni, amelyek éppen ennek kapcsán hívják fel a figyelmet az európai válságkezelési és döntéshozatali rendszer szabályozásainak fogyatékoságaira. A kézirat 2015 márciusában történt lezárta óta pedig a biztonságpolitikai rendszer alapelemeit olyan befolyásoló, időnként meghatározóvá vált veszélyeztető, fenyegetési, kockázati tényezők érintették, érintik meg, mint a terrorizmus legújabb hulláma, a menekültek európai áradata, az európai integráció jövője, Oroszország globális

szerepvállalási törekvéseinek növekvő agresszivitása, a digitális tér offenzív felhasználásának fokozódása, vagy aktuálisan az amerikai elnökválasztás anomáliáiból adódó biztonságpolitikai kérdőjelek. De természetesen mindezeket nem lehet elvárni a kötettől, hiszen minden könyv írását egyszer abba kell hagyni, még ha a téma a valóságban tovább is írja magát.

Juhász Krisztina végső soron arra kéri a választ, milyen szerepet játszik napjainkban az Európai Unió a konfliktusmegelőzésben, a béketeremtés globális feladatainak megoldásában, hogyan jöttek létre a katonai és polgári válságkezelési tevékenységet szolgáló rendszer alapvető szabályai, és miként működik az ezen feladatokat megvalósító intézményi és döntéshozatali rendszer. Érdeklődése középpontjában tehát a Maastrichti Szerződéssel létrejött közös kül- és biztonságpolitika, majd az ennek keretén belül 1999-ben útjára indított közös biztonság- és védelempolitika válságkezelési tevékenysége áll. Ennek során a közös biztonság- és védelempolitikai tevékenység fő irányait meghatározó központi intézmények szabályozását tekinti át, mint az Európai Tanács, Európai Unió Tanácsa, a Külügyek Tanácsa, az Állandó Képviselők Bizottsága, az Európai Bizottság, az Európai Parlament, az Európai Bíróság. Ezt követően az uniós biztonság- és védelempolitika végrehajtását biztosító intézményrendszer elemeit (azok szerepét) veszi sorra, mint a Válságkezelési Tervezési Igazgatóság, Polgári Tervezési és Irányítási Képesség, a Politikai és Biztonsági Bizottság, az Európai Unió Katonai Bizottsága, az Európai Unió Katonai Törzse, a Politikai-Katonai Csoport, a Polgári Válságkezelési Bizottság, a Külkapcsolati Tanácsadók Csoportja, az Egyesített Helyzetelemző Központ, az

Európai Unió Biztonsági Tanulmányok Intézete, az Európai Műholdközpont, vagy az Európai Védelmi Ügynökség.

A szerző kiemelkedő jelentőséget tulajdonít a Lisszaboni Szerződés közös kül- és biztonságpolitikára illetve a közös biztonság- és védelempolitikára vonatkozó megállapításainak. Ezek határozták meg ugyanis azoknak a további reformoknak fő irányait, amelyek lehetővé tették az Unió számára a kül- és biztonságpolitika eredményesebb döntéshozatali rendszerének kialakítását, továbbá ennek nyomán kezdődött meg a közös biztonság- és védelempolitika eszközrendszerének átalakítása. Ugyanakkor az EU hatékonyabb és koherensebb nemzetközi szerepvállalását biztosítani kívánó, ekkoriban deklarált egységes és önálló jogalanyisága mellett éppen a közös biztonság- és védelempolitika maradt továbbra is szigorúan kormányközi keretek között működő politikaterületnek. E sajátos helyzetnek megfelelően jogforrási rendszere sem az Unióban általában szokásos rendelet, irányelv, határozat, ajánlás, vélemény struktúrát követi, hanem általános iránymutatásokat határoz meg, illetve határozatokat fogad el a jogalkotó. Ráadásul – a szerző külön is felhívja erre a figyelmet – katonai vagy védelmi vonatkozású határozatokat kizárólag konszenzussal fogadhatnak el a tagállamok.

E tekintetben a munka a válságkezelési műveletekre vonatkozó döntéshozatalt tekinti lényegi témájának, amely elsősorban a határozatok elfogadásának komplex, sokszereplős, többlépcsős folyamatát jelenti. Pontosnak tűnik a szerző meglátása a válságkezelési művelet indítására irányuló kezdeményezések vonatkozásában, amely a Lisszaboni Szerződés rendelkezései illetve a gyakorlatban kialakult helyzet közötti eltéré-

sekre utal. Előbbi értelmében – eltérően a többi szakpolitikától, ahol az Európai Bizottságnak kizárólagos kezdeményezési joga van – a külügyi és biztonságpolitikai főképviselőtől vagy a tagállamoktól származhat a kezdeményezés. A gyakorlatban azonban a tagállamoktól (leginkább Franciaországtól és mindaddig Nagy-Britanniától) származó kezdeményezések először informális fórumokon váltak témává és csak ezt követően kerülnek mind a huszonnyolc (huszonhét) tagállam elé. A kezdeményezést követő információgyűjtési és tervezési szakaszokat a szerző – ahogyan fogalmaz: „a folyamatok jobb megértése és áttekinthetősége érdekében” – a katonai és a civil missziókat különválasztva tárgyalja. Valójában a különbségtételnek tartalmi jelentősége alig észrevehető.

A könyv fontos és egyre erősödő jelentőségű problémakör tárgyalását vállalta fel, amikor az Európai Unió biztonságpolitikai tevékenységét meghatározó és ezeket megvalósító döntések meghozatalának elemzését jelölte meg feladatául. Erénye, hogy szinte teljes körűen sikerült átfognia azt a joganyagot, amely a Maastrichti Szerződéssel létrejött közös kül- és biztonságpolitika, valamint a közös biztonság- és védelempolitika rendszerére vonatkozik. Jól gazdálkodik a vonatkozó hazai és külföldi (angol nyelvű) szakirodalommal, szerezcsésen visszafogott az elektronikus irodalom felhasználásában. A témában való tájékozottságát a szerző korábbi munkáiban is bizonyította, jártassága a kérdések magabiztos kifejtésében is megmutatkozik. Oktatási funkcióján túl haszonnal forgathatják a könyvet a kérdés iránt érdeklődő szakember és nem szakember olvasók is.

*Dr. Révész Béla
egyetemi docens*

Nagy Csongor István (szerk.)

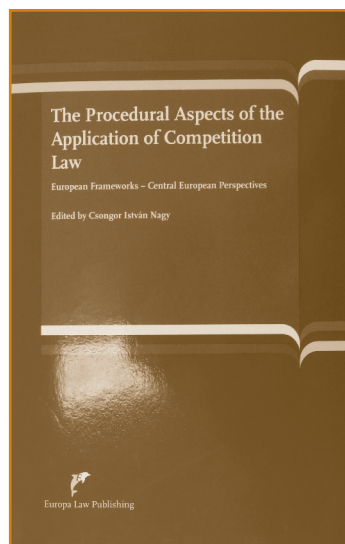
The Procedural Aspects of the Application of Competition Law

Versenylfelügyeleti eljárások kelet-közép Európában

Az EU Bizottsága még 2015 novemberében indított útjára egy több hónapos konzultációt arról, hogyan lehet erősíteni, hatékonyabbá tenni a tagállami versenyhatóságokat. Az uniós versenyjogi szabályokat ugyanis egy sajátos, párhuzamos hatáskörön alapuló rendszerben érvényesíti nem csak az EU Bizottsága, hanem a vele 'egy családba' tartozó (Európai Verseny Hálózat, *European Competition Network*, ECN) tagállami versenyhatóságok. A Bizottság és a nemzeti versenyhatóságok 2004 óta több mint 1000 határozatot fogadtak el, és az esetek széles körét vizsgálták ki valamennyi gazdasági ágazatra kiterjedően. 2004 és 2014 között az uniós antitröszt szabályok alkalmazásáról szóló határozatok több mint 85%-át a nemzeti versenyhatóságok hozták.

Amíg a versenyjog anyagi szabályai uniós szinten egységesek, addig ezek kikényszerítését a legtöbb kérdés tekintetében nemzeti eljárásjogok szabályozzák. Sőt, a kartellezésért, erőfölénnyel való visszaélésért járó bírságszankció is tagállami szinten szabályozott, így bizony anyagilag sem mindegy, hogy egy több tagállamot érintő jogsértés esetén az ECN melyik tagja fog fellépni. Az egységes piac, egységes játékszabályok elvének érvényesüléséhez valóban hozzátartozik, hogy a belső piacot veszélyeztető, hasonló jogsértések hasonló módon, hasonló következményekkel járjanak, az EU bármelyik régiója is az érintett.

A konzultáció fontos témája volt a hatóságok függetlensége, ide értve azt is, hogy rendelkeznek-e a feladataik ellátásához szükséges erőforrásokkal és szakembergárdával, megfelelő esz-

köztárral rendelkeznek-e a jogsértések felderítéséhez és megszüntetéséhez, elretentő bírságokat tudnak-e kiszabni, működtetnek-e a bűnbánó kartell tagoknak engedékenységi programot. A konzultáció során egyébként Magyarországról sem állami, sem társadalmi szerv nem nyilvánított véleményt.

2017 márciusában a Bizottság végül előállt egy hatékonyság-javító javaslatcso-maggal abból a célból, hogy a nemzeti versenyhatóságok eredményes fellépése révén is biztosítsa a belső piac egységeségét. A javasolt szabályok elfogadásukat követően egy európai szinten egységes minimumot fognak garantálni minden egyes tagállami versenyhivatal esetében, legyen szó függetlenségről, vagy tényfeltárási jogosítványokról. A javaslat a magyar jogi szabályozást nem fogja alapjában felforgatni, az viszont újdonság lesz, hogy a más tagállam területén bejegyzett társaságokkal szemben is végre lehet

majd hajtani a be nem fizetett bírság összegét (nem mintha ez napi problémákat jelentett volna nálunk). Az eljárásjogi, sőt intézményi státuszt is érintő egyik legizgalmasabb kérdés a strassbourgi Emberi Jogi Bíróság jogértelmezési gyakorlatának, s azt európai jogba közvetítő Alapjogi Chartával való összhang megteremtése. A vitathatatlanul büntető ('kriminális') jellegű versenyjogi bírságok kiszabásához vezető eljárásban ugyanis *quasi* a büntetőjogban kiforrott eljárásjogi garanciákat kell érvényesíteni.

A *Nagy Csongor* szerkesztésében angol nyelven megjelent könyvben szereplő ország-tanulmányok ilyen és ezekhez hasonló jogi kérdéseket járnak körül, így a fent vázolt európai fejlemények alapján témaválasztását tekintve mindenképpen időszerűnek nevezhetjük. A legtöbb szerző országának ismert versenyjogi szakértője, ami garantálja a mű magas szakmai színvonalát. Az öt kelet- és közép-európai EU tagállam és Szerbia jogi szabályozását és gyakorlatát bemutató mű

azonban több mint helyi beszámoló jó szerkesztett gyűjteménye. A legfontosabb eljárásjogi, EU jogalkalmazási kérdésekről ugyanis külön fejezetben 'horizontális' tanulmányok szólnak. Ezek olyan izgalmas, az eljárásjogi és intézményi kérdésekkel távolabbi kapcsolatban álló témákról is szólnak, mint a kártérítési perek és más magánérdekű jogérvényesítések szabályozása és a fogyasztói érdekek megjelenítése.

Számomra külön értéke a műnek az az integrált szemléletmód, hogy a versenyfelügyeleti eljárásokat nem önmagukban mutatja be, hanem a döntések felülvizsgálatához kapcsolódó bírósági eljárások elemzését is fontosnak tartja. Ez különösen az említett emberi jogi vetület miatt fontos, hiszen az Európai Emberi Jogi Bíróság döntéseiből kitűnően a hatósági jellegű versenyhatósági eljárást egy teljes körű felülvizsgálatot garantáló bírósági eljárásnak kell követnie.

Dr. habil. Tóth Tihamér
egyetemi docens (Budapest, PPKÉ)

Nagy Zsolt

Jogszociológiai irányvonalak

A jog mint gyakorlat

Ismertető Nagy Zsolt könyvéről, norma és praxis kölcsönhatásáról

Nagy Zsolt címben jelzett könyve (Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2015) egy sokáig elhanyagolt tudományterületen, jogelméleti, azon belül is jogszociológiai tárgykörben született. E diszciplína a közelmúltig sok kihívással küszködött, ám elfogadottsága – sok más kutató mellett a szerzőnek is köszönhetően – ma már nem kérdéses. Mindehhez hozzájárul a hasonló művek megjelenése, mellyel nemcsak a jogászok, hanem a jogi jelen-

ségek iránt érdeklődő bármely értelmiségi tudása és világlátása is gazdagodhat.

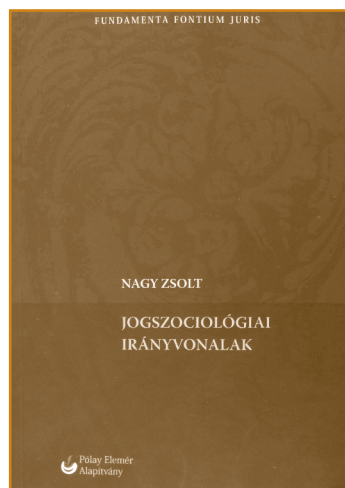
Nagy Zsolt munkája egy bevezető és öt érdemi fejezetből áll. A bevezetés a jogszociológia és a szociológiai jogelmélet elhatárolásáról és fontosabb irányzataikról szól. Ahogy a műből megtudjuk, a szociológiai jogelmélet a jogelmélet felől közelít a jog társadalmi kérdéseire; egy olyan jogfilozófiai irányzat, mely a jogra mint gyakorlatra tekint, míg a jogszociológia a szociológia felől közelítve a jogi

jelenségek társadalmi megnyilvánulásait (okait, hatásait) vizsgálja, sokszor az általános szociológiából vett módszerekkel. Az elhatárolás viszonylagos; közös azonban bennük, hogy mindkettő a létező jog kritikájaként, illetve a továbbfejlesztési lehetőségek kutatójaként jött létre.

A jogszociológia diszciplináris gyökerei és irányzatai c. fejezetben szó esik a szociológiai szemléletmód úttörőiről (*Rudolf von Jhering, Eugen Ehrlich, Émile Durkheim, Max Weber, Roscoe Pound*), valamint a jogszociológia modern irányzatairól (strukturális funkcionalizmus, *'law and society' movement, Critical Legal Studies*, 'jog és irodalom', 'jog és nyelv'). E fejezet legérdekesebb része az az ismertetés, amikor a szerző a 'szimbolikus interakcionizmust' mint a strukturális funkcionalista elméletek eszmei ellentétpárját mutatja be, egy megvilágító erejű értelmezési keretbe helyezve azt a tényt, hogy miért nem működnek az utóbbi elméletek minden esetben (deviancia, bűnözés).

A jogszociológia jelenlegi perspektívái c. fejezet a jogi pluralizmus jelenségével, vagyis a jogi szabályozások adott társadalmon belüli sokszínűségével, a jogi kultúrák diverzitásával, a feminizmussal, a globalizáció problémáival, a gyors társadalmi változások és a technikai fejlődés hatásaival, illetve a jogi sztendardizációval foglalkozik.

A negyedik fejezet A jogszociológia, mint a jogászság szociológiája címet viseli, amelyben olyan kérdések tárgyalására kerül sor, mint a jog szerepének és a jogászság számának a növekedése, a jogásztársadalom korstruktúrájának megváltozása, a nagy ügyvédi cégek térnyerése és a multidiszciplináris praxis megjelenése. E fejezeten belül különösen izgalmas azon folyamat elemzése, amelynek eredményeképpen a laikusok számára a jogi ismeretek mára sokkal inkább hozzáfér-

hetővé válnak, mint korábban, ezzel párhuzamosan pedig a nem jogászok jogról való tudása is megnőtt, ami következményekkel jár a jogászság egészére, annak (és különösen az ügyvédség tagjainak) a mindennapi működésére nézve.

Az ötödik fejezet a 'jog és irodalom' és a 'kritikai jogi tanulmányok' irányzatainak elemzését adja, az utolsó, hatodik fejezet pedig néhány konkrét jogszociológiai kutatás elemzését tartalmazza. Így a szerző bemutatja a jogi normák sokasodásának társadalmi hatásait, a perek időtartamára ható tényezőket, az olasz jogi eljárások késedelmének okait, végül, igazi esetelemzésként, a házasságon belüli nemi erőszakot elismerő skót bírói döntés megszületésének körülményeit.

Összességében Nagy Zsolt könyve fontos gyakorlati problémákkal foglalkozik, és azokra keres olyan válaszokat, melyek nem vezethetők le a normatív szabályozásból (pontosabban: nem onnan vezethetők le), de amelyek a legizgalmasabb kérdéseket kutatják: a kialakult jogintézmények és szabályozások okait, illetve következményeit, továbbá a jog általában vett működését és annak problémáit.

Dr. Tóth J. Zoltán
adjunktus

A 80 éves Hofszang József anekdotázik

Hofszang József, a szegedi jogi kar büntetőjogi tanszékének nyugdíjas oktatója 2016-ban töltötte be 80. életévét. E jeles évforduló apropójából az ünnepelt életútjával összefüggő anekdota-gyűjteményt az alábbiakban közöljük.

Ahogy öregsünk, úgy életünk sikerei, kudarcai anekdotává szelídülnek. Az anekdota nagymesterei *Cséka* professzor úr és *Fonyó* professzor úr voltak, én csak méltatlan epigonjuk lehetek.

I. Gyermekkor, iskolai élet

Minden ember úgy gondolja, hogy élete egy regény vagy éppen regényes. Ennek szellemében, ha megengeditek, szeretnék életemről anekdotázni egy kicsit.

1936-ban egy olyan napon születtem, amikor egy nagynéném meghalt. Mardason a zsinagóga szomszédságában születtem, most Szegeden a zsinagóga szomszédságában lakom; úgy néz ki, itt fejezem be. Ugyan nem vagyok zsidó, de egyik ügyfelem boldog hanukát kívánt nekem, amit megköszöntem.

Hetediziglen parasztcsaládból származom. Nagyszüleim, szüleim jómódú parasztok voltak. Az én életemben a család határoz(ott) meg mindent. Édesapám ugyanis 1944-ben, nyolc éves koromban, vesebajban meghalt. Édesanyám pedig utána nem ment férjhez, életét rám áldozta. Megjegyzem, hogy

Dr. Hofszang József

édesapám halála után családtagjaim beálltak 'apahelyettesnek', segítették anyámat, és neveltek engem, megtanítottak mindarra, amit egy fiúgyereknek, egy parasztyereknek tudnia kell az életben (a kaszáláson át az állatok gondozásáig). A gyermekkoromra, annak minden mozzanatára fénykép pontossággal emlékszem.

Háromgenerációs hagyományos család voltunk. Ez a családmodell célszerű és előnyös volt. Ebben a családban

szeretetben éltünk. Előre szaladva jegyzem meg, ma Szegeden mi vagyunk talán az egyik ilyen háromgenerációs család. Feleségemmel, két lányunk és négy csodálatos unokánk van. Naponta hatan – tizen ülünk asztalhoz, és a többség csak aludni jár haza.

Megjegyzem azt is, hogy az életemben mindig ott állt valaki mellettem, mögöttem a családból, és segített. A nyolcvan év azt is jelenti, hogy *Horthy Miklóstól Orbán Viktorig* tart. Kell ettől színesebb regény?

A szülőfalumban az első telepeseek svábok voltak, majd magyarok és később bunyevácok jöttek. A falu elmagyarosodott. Azért is érdekes ez, mert a szomszéd falvakra egyáltalán nem ez volt a jellemző. Két oka lehetett ennek az elmagyarosodásnak: egyfelől nem voltak túlsúlyban a svábok; másfelől a faluban nem volt sohasem német pap, német jegyző.

Felső-Bácska, gyermekkorom élettere, igazából megúsza a háború szörnyűségeit. Értem ezalatt azt, hogy annak véres fegyveres részét megúsza. A falu határában volt egy nagy kaszáló, ott előbb német majd orosz repülőtér volt. A repülőtér személyzete távol tartott más hadseregrészeket. Ugyan a falu elmagyarosodott, én már német szót sem hallottam. Mihály nagybátyámnak azonban, sváb neve miatt, nem kis baja lett. Öt napos robotra rendelték tizedmagával a lebombázott bajai hídhöz. Nem tudtak a *malenkij robot*-ról. Erről az öt napról kis ukrainai – három éves – kerülővel 1948-ban ért haza ötven kilósan...

Tizenkét éves koromban egy akkor negyed-ötödéves bölcsész unokabátyám Szegeden kollégiumi tanár volt. Ő karolt fel engem és még öt-hat fiút a faluból, elhozott bennünket tanulni

Szegedre. A Baross Gyakorlóba íratlak be, de az év végén az iskolák államosításával szülőfalumban fejeztem be az általános iskolát.

Ekkor Kalocsára kerültem papnövendéknek. Pap akartam lenni. Ennek anyám is örült. Többször mondtam tréfásan, hogy ha nem szaladtam volna a szoknya után, lehet, hogy püspök lennék, és a gyűrűmet csókolgatnátok. Feleségem nem díjazta ezt a humort.

Kalocsán ebben az időben egy 'teológiai előkészítő' tanfolyam volt, a deportálásból szabadult jezsuita tanárok tanítottak. Ide kerültem 1950 szeptemberében, és 'kispap' lettem. Mi diákok az érseki palota negyedik emeletén laktunk. 1951 májusában azonban *Grósz József* érseket, több más egyházi vezetővel együtt, letartóztatták. Az iskolát szétzavarták, megszűnt. Engem ekkor sajnos nem vettek át állami gimnáziumba. 1951 szeptemberében 'feketén' felvettek a bajai állami gimnáziumba egy bátor igazgató segítségével. Hangsúlyozom 'feketén' – így, ha ellenőrzés volt az iskolában, engem hazaküldtek. 1951 októberében azonban jött egy tanfelügyelő, ekkor engem finoman fogalmazva kiraktak az iskolából, amit mindenféle kérvényezés után 1952 márciusától folytathattam újra. A gimnáziumba bejáró diák voltam, minden nap háromnegyed hatkor indult a vonatom, és délután négyre értem haza. Azóta gyűlölök korán kelni.

A gimnázium után állatorvosnak jelentkeztem, nem vettek fel, férőhely hiányra hivatkozással. A községházán kezdtem el dolgozni, én voltam az adócsoport vezetője két évig. Alappal féltem akkoriban, hogy katonának kell menni. Ez a félelem nagyapámtól eredt, aki 1914-ben a háború elején

hadifogságba esett. Elég messzire elkerült, Vlagyivosztkba, ahonnan 1919 nyarán ért haza. Ő mondta, hogy nem szabad katonának menni, mert a katonát „lelűhetik”, addig ne legyél katona, míg a csendőrök bilincsbe nem húznak oda.

Szerencsének éreztem, hogy felvettek a szegedi jogi karra. Persze a katonaságtól való félelem mellett az is közrejátszott abban, hogy jelentkeztem a jogi karra, hogy tudtam: a községházán dolgozni nem nagy karrier. Egy ízben a járási pénzügyi osztály vezetője sürgősen magához rendelt. Ez talán az április 4. előtti napokban történt, balgán arra számítottam, hogy jutalmat, de legalább dicséretet kapok. Káromkodással fogadott: „Mennyi békekölcsönt jegyzett az elvtárs?”. Mondtam, hogy fizetésem felét. „Nem sül le a bőr a pofájárol? Itt írjon alá!”. Egész havi bérem volt a papíron. Ennyit a dicséretéről.

II. Egyetemi élet

1956 szeptemberében kezdtem el egyetemi tanulmányaimat. Hatvanan kezdtünk és négy évvel később kb. ötvenen abszolváltuk a vizsgáinkat, váltunk friss diplomás jogásszá. A forradalmat sajátosan éltük meg, hiszen ekkor voltunk két hónapos elsősök az egyetemen, vagyis akkoriban még – ahogyan mondani szokták – a kilincset kerestük, a beilleszkedés, az egyetemi élettel való megismerkedés volt a feladatunk. A felsőbb évesek velünk nem igen foglalkoztak, így mi az eseményekben aktívan nem vettük részt. A MEFESZ-t az elsős hallgatók nem nagyon érdekelték.

A forradalmat hallgatóként úgy éltük meg tehát, hogy részt vettünk a tüntetéseken. Október 25-én, 26-án

a szegedi hídon éjjel nappal tankok jöttek Romániából, legalább 200-300, félelmetes volt a látvány. Mi kezdők, elbátortalanodtunk. Mindenki igyekezett haza kerülni. Én november 3-án, amikor valamelyest elindult a közlekedés, mentem haza. A vidéket, így a mi falunkat sem igazán érintette a forradalom. Az egyetem ezután január végén újra megnyitotta kapuit, mi visszaültünk a padokba és tanultunk tovább.

Ma is élénken emlékszem az első vizsgaidőszakomra, azt hiszem ijedtemben túltanultam magam, kitűnő lettem. Ennek azonban anyagi vonzata volt. Az évfolyamon döntő többségben szegény családból származó, mindemellett pedig – talán a háború hatására is – túlkoros hallgatók voltak. A túlkorosság alatt azt értem, hogy az '56-os évfolyamnak '38-as születésű hallgatókkal kellett volna tele lennie a papírforma szerint. A hatvan hallgatóból azonban csak tíz volt ilyen, a többiek öt, sőt akár tíz évvel idősebbek voltak, jómagam '36-os születésűként két évvel voltam idősebb a papírformához képest. Utóbbi volt egyébként inkább a jellemző: a gimnázium után két-három éves élet-, és egyben munkatapasztalat után kezdte a többségünk az egyetemet. A jogtörténész *Tóth Árpád* tíz évvel volt idősebb, levente katonaként fogságból szabadult. *Horváth Antal* 'kulák ivadék' 10 évi kitiltás után folytatta, de megjegyzem, hogy ez a generáció apa nélkül nőtt fel, vagy volt kamasz. Apáink vagy katonák, vagy hadifoglyok, vagy elítéltek, akár hősi halottak voltak. Ezt a generációt nagyanyáink, anyáink, az asszonyok nevelték fel.

A 'jótanulásnak' komoly anyagi vonzata volt, jól meg lehetett belőle élni. Ekkor a szociális segély 360 Ft volt, mindemellett kitűnőként 400 Ft

ösztöndíjat kaptam. A 760 forintból meg lehetett élni (összehasonlításképp: ekkor Magyarországon az átlag kereset 1000 Ft volt). Sőt, ekkoriban egy lottózóban is dolgoztam, heti 70 Ft-ot kaptam. Az utolsó két évben népköztársasági ösztöndíjas voltam, ami nettó 800 Ft volt, hozzá ingyen ebéd-vacsora, és kollégiumi díjmentesség. Amikor befejeztem az egyetemet, ügyészégi fogalmazóként kevesebbet kerestem, 1100 Ft-ot.

Az egyetemi életet illetően: egészen más viszonyok voltak akkor a hallgatók között mint most, kezdve azzal például, hogy a többség kollégiumban lakott. A kis létszámú évfolyamnak köszönhetően az oktatók is névről, arcról ismertek minden hallgatót. Úgy érzem, egészen más hangulata volt akkor az egyetemnek. Mint korábban említettem, anyagi kényszer (is) volt a jó tanulás, meg persze nem volt szűgyen tanulni. A harmadév végén 4,2 volt az évfolyam átlaga. Volt jó értelemben vett verseny, versengés közöttünk, de fűrás és irigység nem. Kevesen voltunk az évfolyamon, szerettük egymást. Nem csak évfolyamtársak, hanem barátok is voltunk.

Kiváló oktatóink voltak. Olvasom az új tankönyveket, őket név szerint felsorolják, ehhez mit tegyek hozzá. Legfeljebb annyit, hogy tanáraink toleránsak, 'kegyelmesek', segítőkészek voltak. Olyannyira, hogy pl. másodéves hallgatóként, diákkörösként az OTDK keretében feladatom volt korreferátumot írni az okozatosságról. Megírtam, átadtam *Tokaji Gézá*nak. Két nap múlva szólt, hogy lektorálta. Úgy kezdte, hogy sok jó gondolatom volt, de néhány dolgot beleírt. Ez azt jelentette, hogy néhány köztöszön kívül alig maradt az eredetiből pár mondat...

Ha valaki a vizsgán „nem találta a helyét” – értem ezalatt, hogy betegen vagy felkészületlenül jött el –, úgy tekintették, hogy „fel sem iratkozott az aznapi vizsgára”. Lehet, hogy ez szabályszerűtlen volt, de meg lehetett tenni. A digitalizált világban ma már erre nincs lehetőség. Személyes kapcsolat volt tehát oktató és a hallgató között. Csak megjegyzem, hogy akkor a négy éves egyetemi képzésben annyi hallgató volt, mint most egy első évfolyamon.

Évfolyamtársaim többen sokra vittek. *Molnár Imre*, *Tóth Árpád*, *Vida Mihály*, *Gáspárdi László* egyetemi oktatók lettek, *Szabó János* miniszter lett. Többen bírósági elnökök, vezető ügyészek, ügyvédi kamarai vezetők lettek.

III. A végzést követő időszak

1960-ban végeztem az egyetemen. Érdekes, hogy az évfolyamból huszonötön ügyészek lettünk, kifejezetten *Szilbereky Jenő* hatására, aki azt hirdette, hogy az ügyészség a törvényesség őre. Elhittük, nem is sokat csalódtunk.

Az évfolyam öt évente rendszeresen találkozik, a még élők teljes létszámában.

Tíz évig voltam ügyész. A fogalmazói idő után a Főügyészségen a nyomozás felügyelet volt a munkaköröm. Majdnem minden emberölési ügyet én vittem. 33 éves koromban, ma már érdektelen konfliktus miatt úgy döntöttem, hogy otthagyom az ügyészséget. A FÜSZÉRT Nagykereskedelmi Vállalat jogtanácsosa lettem, de ez idő alatt is megmaradt egyetemi kapcsolatam, másodállásban adjunktusként működtem. Talán érdemes megemlíteni, hogy az ügyészségen is *Dr. Gaál Ödönt* követtem a székbén, akit ugyan személyesen nem ismertem akkor, de többször hallottam róla anekdotát. E szerint azt

mondta, hogy amerikai barátja levelet küldött neki azzal a címmel, hogy Gaál Ödönnek Európába. A levelet sikeresen kézbesítették. A FÜSZÉRT-nél is őt követtem, sajnos én ilyen címzésű levelet nem kaptam.

Jogtanácsosként a gyakorlaton jól szereplő hallgatók jutalomból a FÜSZÉRT banán válogatói lettek. Ebben az időben, a banán több volt mint kuriózum. Ahogy mondják, a nyomtató ló száját nem lehet bekötni. Akár több kiló banán is a hallgatói gyomrokban kötött ki. 1976-ban átpártoltam az egyetemre és ott maradtam a nyugdíjazásomig.

IV. Oktatói pályafutás

Oktatói pályafutásom úgy kezdődött, hogy gyakorlati órákat tartottam, és az esti, valamint a levelező tagozaton vittem az eljárásjogot. *Fonyó* professzor halála után 'átmenetileg' tíz évig a nappali tagozaton a büntetőjog különös részét is oktattam.

Nem voltam és nem vagyok tudós típus, oktatói pályafutásom alatt mindösszesen három tankönyvi fejezet, valamint tucatnyi publikációm született. Már akkoriban is kevésnek, nevetségesen alacsonynak tartottuk az oktatói fizetést. A tanszéken morogtunk emiatt. Én azt mondtam, hogy mi okosak vagyunk, sokat dolgozunk, valószínűleg egy kerékkel kevesebbel rendelkezünk. *Cséka Ervin* azt mondta, hogy se több se kevesebb kerekünk, csak egy fordítva van berakva. Azt gondolom, hogy van ebben igazság, hisz aki oktatónak megy, az megbünteti a diákot, ha ingyen nem fogadja el azt az ismeretet, amiért az oktató jócskán megdolgozott, de így kerek a világ.

Sajátosan oktattam, talán modoros is voltam. Gyakorlati ismereteim okán

mondanivalómat általában élő példával, és problémával támasztottam alá. Egyszer kezembe került egy jegyzet, a felsőoktatás pedagógiájáról. Félig elolvastam, és letettem. Én majdnem mindent másként csináltam. Legyen mentségemre, hogy az orvosképzésben, jogászképzésben, mérnökképzésben a tanárok 'botcsinálta pedagógusok'. Ez lehet előny, de hátrány is. A katedrára állni egyszerre szakma és színház is. Biztos, hogy szükség van nagyfokú exhibicionizmusra. Az oktatónak nem lehet rossz hangulata, órákra le kell kötnie száz ember figyelmét. Felnőtt emberekkel állunk szemben. Egy részük már egyetemet végzett, látott és hallott oktatót. Mindehhez kell egy szintisza alap (értsd: a mesterséged), a hallgató észreveszi, ha libeg az oktató szakmai tudása. Másfelől humor is kell (persze ez nagy istenkísértés), és a hallgató figyel, hogy mikor fogysz ki a humorból. Ha marad a humorod, elfogad, s ezt nyugtázza. Egyszer pl. azt mondtam, hogy a jogászoknak legalább száz magyar nótát kell tudnia, aki nem tud ennyit, azt az államvizsgán megbuktatom. (Két hallgató is nótás könyvet szerzett be.)

Volt rossz viccem is. Megérkeztem a vizsgáztatásra. Az ajtó előtt nyolc-tíz vizsgázó. Azt mondom: „Szerencséjük van, hogy ma vizsgáznak. Tegnap Vida Mihály vizsgáztatott, és a küszöb alatt kibuggyant a vér.” Csak ketten röhögtek. (Vida Mihály kollégám a jóság és a szelídség szobra.)

Adottság kell ahhoz, hogy valaki jó oktató legyen. Ezen túl úgy hiszem, a hallgató kortalan, ülésrend kérdése, hogy a katedrán állsz, vagy a padban ülsz. A hallgatót korához illően szeretni kell. A vizsgáztatás során toleránsnak kell lenni, a hallgató elvárja, hogy

ha 'ringbe lép', vegyék komolyan, de az oktató ne éljen vissza 'nehéz súlyával'. Ebben a 'boxban' ütései csak érintőek lehetnek. Én a szóbeli vizsgáztatást szerettem. Tudom, hogy ma már az ún. 'beugró' általános. Megértem, hogy a nagy létszám miatt erre szükség lehet, de nem hiszem, hogy néhány nehéz kérdés megválaszolása alkalmas a megítélésre.

Amit még szeretnék megjegyezni: a jog, a büntetőjog, a büntetőeljárási jog, és nem utolsósorban a hallgatók iránti szeretetemet és tiszteletemet mutatja, hogy sok évfolyamtársam (így például *Vida Mihály, Tóth Péter*) és sok tanítványom (így például *Hegedűs István, Lőrinczy György, Törő Sándor*) ment az egyetemre oktatni. Kvalitásuk miatt 'kényszerítettem' őket erre.

Nem tudom, restellnem kell-e, hogy ún. 'csendőrr pertuban' voltam hallgatóimmal, talán nem tekintették sértésnek. Visszahallottam, hogy ha a vizsgán azt tapasztaltam, hogy valaki nem készült fel, csak kockáztatott, akkor magázni kezdtem. Én ezt akkor nem vettem észre. Elterjedt, hogy vigyázatok, ha a *Hofi* magázni kezd, mert abból baj lehet. Ma is azt hiszem, hogy nem árt egy oktatónak a gyakorlatban is kipróbálnia magát. Az más kérdés, és nem tartom jónak, ha a megélhetés kényszeríti erre.

Ma is cinizmusnak tartom azt, hogy 1986-ban megjelent „az oktatói jogi munkaközösség” mint lehetőség, teljes ügyvédi jogkörrel. Ennek az oka nyilván az volt, hogy „ne siránkozzatok, dolgozzatok, én úgy sem adok több pénzt nektek.”

Ha volt hallgatóimmal a későbbi találkozókön, vagy csak spontán helyzetben összefutottam, úgy éreztem, hogy a találkozásnak örülnek. Én is

örültem. Sokáig azt hittem, hogy én vagyok a 'frankó'. Aztán rájöttem, hogy nem ez a lényeg, hanem az, hogy ha velem találkoznak, én vagyok fiatalságuk rekvizituma, és talán visszahozom egy pillanatra ifjúkori emlékeiket, de velük együtt én is megfiatalodom.

V. Ügyvédi hivatás

Mint már említettem, az oktatók 1986-tól ügyvédi jogokat gyakorolva praktizálhattak. Elsősorban anyagi oka volt annak, hogy praktizálni kezdtem. Másodsorban az sem árt, ha közelebb kerülünk a gyakorlathoz. Más kérdés, hogy nem tartom jónak kifejezetten azt sem, ha a megélhetésért megy a gyakorlatba az oktató – bár én pont azért tettem ezt.

Nem hiszek abban, hogy az egyetemi évek alatt gyakorlati képzést kell erőltetni. Az egyetemnek az a dolga, hogy alapokat adjon, gondolkodásra és kételkedésre tanítsa a hallgatót. A jogászi mesterségnek még ma is legnagyobb előnye a konvertibilitás. Nevezetesen bíró, ügyész, ügyvéd, közigazgatási, gazdasági joggal foglalkozhat a jogvégzett. Két szakmában ma is az a hagyomány, hogy az egyetem után szakosodnak a hallgatók. Ez a jogi és az orvosi pálya. Ez a konvertibilitás a röghöz kötöttséget kizárja. Egy kis országban korán képezni specialistákat indokolatlan. Majd a fogalmazó, a jelölt, a cselédkönyves orvos három-négy évet kap arra, hogy szakosodjon. De nyitott marad az általános ismeretekre is. Azt gondolom, hogy annyi gyakorlat legyen az egyetemi oktatásban, amennyivel az elméletet meg lehet magyarázni. A magam élete is ezt mutatja, hiszen ügyész, jogtanácsos és ügyvéd is voltam, vagyok. Különösen igaz ez a vidéki ügyvédeknel, hiszen

nem tudunk szakosodni, majd minden jogterületen működnünk kell. Az ügyvédség szakmaiság mellett egy üzlet is. Ezt az egyetemen nem lehet megtanítani.

VI. Nyugdíjazást követő időszak

Időben, 60 évesen mentem nyugdíjba. Ennek két oka volt. Az egyik az, hogy nem akartam, hogy utolérjenek a nagy létszámú évfolyamok. Oktatói pályafutásom elején 'normális' létszámú évfolyamok voltak, a hallgatókat az oktatók 'majd személy szerint ismerték. Később azonban azt tapasztaltam, hogy az egyetemi oktatás ipari méretűvé kezdte kinőni magát. Visszavonulásom másik oka az, hogy tapasztaltam, megéltem azt, hogy néhány, általam nagyra becsült oktató – nevet nem akarok említeni – 'túlhordta' a mundért. Ez pedig nem jó.

A hallgató irgalmatlanul őszinte lény, nem kegyelmez az oktató külső megjelenésének (sem!). Nem akartam megélni ezt. Tudjátok, most már ki-nevetem magamat, mert ugyan a katedrán nem akartam ezt megélni, de a szakmámban mégiscsak megélem ezt, hiszen azóta is ügyvédek.

Az egyik lányom aktív ügyvéd (a másik lányom is ügyvédkedett korábban), mellette ún. beugró vagyok, kedvtelésből elvállalok egy-két büntetőügyet. Tudjátok, úgy megy ez, ha lányomnak 'ütközése' van, én vagyok a dublőr és beugrom helyette.

Az öregedést el kell fogadni, ezt pedig csak kellő derűvel lehet. A 80 év: jutalom. Talán még aktív vagyok szellemileg és fizikailag is, magam kötöm meg a cipőm madzagját. Az életkort nem kell tragikusan felfogni, de szívesen letenném már a talárt. Az a helyzet, hogy a fiatalnak nem illik közölni: Jós-

ka bátyám szenilis vagy. A hozzám hasonló szenilisek pedig egymásban nem látják a hibát, lejtőt.

VII. A család

Azt tapasztalom, hogy az öregséget két dolog késlelteti. Az egyik az, hogy az öregedést derűvel kell fogadni, a másik pedig a család. Két lányom és négy unokám van. Közülük a legidősebb unokám közjegyző-jelölt, Gyurka pedig vegyész: hihetetlen, de sósav folyik az ereiben, mellette gyerekkorában Európa szerte klarinét és furulya versenyeket nyert. Mindketten sikeresen külföldi ösztöndíjat élveztek, élveznek, és okosak is. Van két kis unokám is: általános iskola negyedik és hatodik osztályosok. Büszke vagyok rájuk is nagyon. „Virtuózok” is voltak, már fejenként három-négy európai versenyt nyertek. Idén decemberben felléptek a Szegedi Filharmonikusokkal.

Családunkban nagyon erős az összetartás, az egymáshoz kötődés. Mindenben segítjük egymást, például úgy, hogy mindennap én hozom haza a kicsi unokáimat az iskolából, a zeneiskolából. Mondanom sem kell, minden vegyértékünket gondosan lekötik. Nincs időm unatkozni, hát még a nagyanyjuknak, aki naponta két órában gyakorolja velük a zenét. Ádámtól megkérdezte a TV riporter: „Kitől tanultál ilyen szépen furulyázni? – Hát a mamától. A mama megköveteli, hogy napi két órát gyakoroljunk, még karácsonykor is.”

*Dr. Gácsi Anett Erzsébet
adjunktus és
Dr. Gál Andor
tanársegéd*

„Leszel majd docens is!”

Beszélgetés a 80 éves Vida Mihállyal

Vida Mihály nyugalmazott megyei főügyészségi csoportvezető ügyész, a szegedi jogi kar büntetőjogi tanszékének címzetes egyetemi docense 2016 nyarán töltötte be 80. életévét. E jeles évforduló apropójából készült vele az alábbi interjú.

– *Hogyan került Tanár Úr a szegedi jogi karra?*

– 1936-ban születtem Makón, ahogy *Tokaji Géza*. Az általános iskolát Makón, a Szent István téri katolikus iskolában végeztem. Meghatározó volt ez az időszak számomra, főleg azért, mert itt kezdtem el latin nyelvet tanulni, amelyet nyolcadikos koromig folyamatosan tanultam. Persze azt is szükséges hozzátenni, hogy 1948 után az orosz nyelv lett a kötelező nyelvi tárgy.

A középiskolai tanulmányaimat Makón, az állami Szántó Kovács János Általános Gimnáziumban (mai nevén: József Attila Gimnázium) végeztem. Az érettségi után vegyészmérnök akartam lenni, de oda nem vettek fel. Így az érettségi után két évig a postán dolgoztam, utána jelentkeztem csak a szegedi jogi karra. Akkoriban még felvétellel lehetett bekerülni az egyetemre. Jól emlékszem, nem készültem különösebben erre. Szerencsém volt, mert az írásbeli kérdéssorban Hunyadi volt a kifejtős, esszé kérdés. A felvételi előtt nem sokal olvastam Elekes Lajos: Hunyadi című művét, ennek hatására nagyon jól sikerült a felvételem.

1956-ban megkezdtem tehát az egyetemi tanulmányaimat. A forradalmi ese-

Dr. Vida Mihály

ményekben aktívan nem vettünk részt. Megéltük, de nem voltunk forradalmi hősök. Arra jól emlékszem, hogy október 23-án a kollégiumba felrohant egy fiú: „Fiúk tüntetnek Pesten, gyertek le!” felkiáltással. Lementünk, de nem történt semmi különös.

Évfolyamtársaim voltak többek között *Molnár Imre*, *Tóth Árpád*, *Gáspárdy László*, *Hofszang József*, és még folytathatnám a sort hosszasan. Hozzávetőlegesen hatvanan kezdtük meg ezen az évfolyamon a tanulmányainkat és ötvenen végeztünk. Hajtós évfolyam volt a miénk, jól tanultunk (Hofszang Jósikától tudom, hogy volt olyan félév, amikor átlagunk 4,2-es volt).

Kiváló tanáraink voltak. *Pólay Elemért* emliteném elsőként: előadásainak a hatása alatt voltunk, jól emlékszem, hogy reggelente, amikor felkeltünk, már a ró-

mai jogi leckéhez tartozó latin szavakat mormoltuk. Szintén az oktatóink közé tartozott *Kovács István, Bónis György*. Sajnálatos, hogy Bónisnak csak néhány előadását hallhattuk az '56-os események miatt, utána *Both Ödön* vette át a tárgy oktatását. Utóbbi kapcsán élénken él bennem, hogy nála volt, hogy este vizsgáztunk.

– *Hogyan jellemezné az akkori egyetemi életet?*

– Az egyetemi életet tekintve, úgy látom, az egészen más volt, mint a mai hallgatóknál. A mai monstre évfolyamokhoz képest a magunk hatvanas létszámával kis évfolyam volt a miénk. Ennek is volt köszönhető, hogy mindenki ismert mindenkit (mind hallgató hallgatót, mind oktató a hallgatókat). Minden előadáson ott volt továbbá mindenki. Ehhez persze hozzá kell tennem, hogy minden előadáson volt katalógus. Egyébként akkoriban a jogi kar épülete sem volt olyan nagy, mint most; nem volt például még a második emelet, négy előadóterem volt mindösszesen. Az összetartozásunkat és összetartásunkat jól mutatja, hogy először tíz év után, majd öt évente ma is évfolyamtalálkozókat tartunk.

– *Hogyan alakult pályafutása az egyetem elvégzését követően?*

– A jogi kari tanulmányokat akkori-ban négy év alatt lehetett abszolválni, a mi évfolyamunk 1960-ban végzett. Érdekes tény, hogy az évfolyam zömében bíróságra, ügyészségre ment az egyetem után. Én a Makói Járási Ügyészségre kerültem, ahol ügyészségi fogalmazó lettem. A szakvizsgát 1962-ben tettem le. Ezt követően Makóra neveztek ki ügyésznek, majd 1963-ban egy csere folytán Szegedre kerültem át, a Szegedi Járási Ügyészségre. Ekkor Szegedre költöttünk feleségemmel. 1980-ban a me-

gyei főügyészségre kerültem a büntető fellebbviteli csoportba. 1982-ben én lettem a csoportvezető ügyész.

A főügyészségen *Ruszoly József* felesége, *Salló Terézia* volt a kollégám sokáig. *Bonomi Zoltán* volt az instruktorem, neki mind szakmailag, mind emberileg nagyon sokat köszönhetek. Amikor Zoltán nyugdíjba ment, akkor kerültem a fellebbviteli csoportba. Ez egy kiváló jogász munká volt, teljes szakmai szabadsággal. Szívesen emlékszem vissza ezekre az évekre. Amikor Salló Terézia elment Miskolcra, utána került mellém *Ilia Péter*. Péterben egy kiváló szakembert ismertem meg. Ekkor ketten voltunk a büntető fellebbviteli csoportban, 1996-ban innen mentem nyugdíjba. 2002–2003-ban azonban egy fél évre – az egyik kolléga megbetegedése okán – visszamentem besegíteni.

– *Mesélne arról, hogyan került az egyetemi oktatói pályára?*

– A Büntetőjogi Tanszékre 1963-ban kerültem oktatóként, büntető eljárásjogi gyakorlatok vezetésére volt szükség. *Hofszang Józsa*, egykori évfolyamtársam ajánlott be, ekkor még *Fonyó Antal* volt a tanszékvezető, majd később *Cséka Ervin*. *Nagy Ferenc* ekkor még tanársegéd volt. Mint említettem, büntető eljárásjogot oktattam, később volt, amikor besegítettem Cséka Ervinnek a vizsgáztatásba is. Büntető anyagi jogra (annak oktatására) akkor kerültem át, amikor *Tokaji Géza* befejezte annak oktatását. Én nagyon szerettem Tokaji Gézát, ő is engem. Záróvizsgán sokszor voltunk együtt, szívesen vette, ha én kérdeztem a különös részi tételeket. Nekem ő egyébként tanárom is volt büntető anyagi jog általános részből, a különös részt pedig Fonyónál hallgattam. Sokat tanultam Tokaji Gézától. Egy anekdota a mi szakmai és baráti kapcsolatunk-

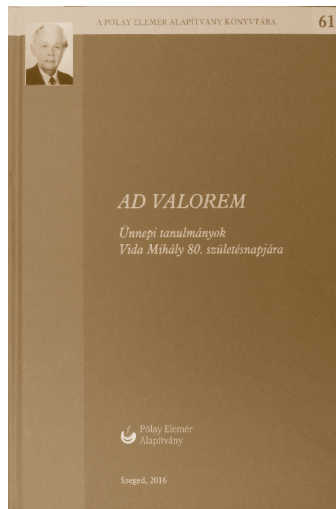
hoz: amikor az 1984-es Tokaji művet (A bűncselekménytan alapjai a magyar büntetőjogban) dedikáltattam vele, azt írta: „Dr. Vida Mihály docens úrnak szeretettel”. Mondtam neki: de hiszen én csak adjunktus vagyok. Erre Tokaji: leszel majd docens is. Egyébként zárójelesen jegyzem meg, amikor 1963-ban a Tanszékre kerültem, ehhez külön ügyészi engedély is kellett.

Szerettem eljárásjogot is oktatni, de az anyagi büntetőjog különös részének oktatását még annál is jobban szerettem, nagyon nagy szeretettel tettem. Mottóm: volt „amit én tudok, azt tudja más is”. Ez persze azt is jelentette, hogy sokat beszéltem az előadásokon, meg (legendásan) a vizsgákon is sokat kérdeztem. Úgy vélem, a különös rész nem önmagában álló tárgy, hanem szoros összefüggésben áll az általános résszel. Ezt szem előtt tartva, én mindig így oktattam és vizsgáztattam. Bátran állíthatom, hogy az oktatás nem csak munkám, hanem a hobbim is volt. Mivel a gyakorló jogászok a Bírósági Határozatokban közzé tett döntésekre (ún. BH-ra) is építenek, elkezdtem őket gyűjteni és tematikusan rögzíteni, a mai napig gyűjtöm őket. Önszorgalomból a büntető anyagi jog különös rész feldolgozást is végeztem. Mindehhez jó kedvem volt, örömmel és nem kényszerből tettem.

– *Mivel foglalatoskodik Tanár Úr manapság?*

– Mivel szabadidőm engedi, jelenleg nagyon sokat olvasok, regényeket. Most például egy 1989-ben vásárolt regényt olvasok, most jutott rá időm. Egyébként 500-600 kötet van, amit még nem olvastam el. Bízom benne, hogy lesz időm elolvasni őket. Nem hagytam abba egyébként a büntetőjogot sem, nézegetem, ismétlésszerűen lapozgatom, nehogy a záróvizsgán szégyenben maradjak.

Amikor jó idő van és megtehetjük, kerteszkedünk a feleségemmel. Szőlőnk és más gyümölcsfáink vannak. Amíg fiatalok voltunk, rengeteget kirándultunk külföldre, ma is utazgatunk persze, de már nem olyan sűrűn.

– *Hogy szolgál Tanár Úr egészsége?*

– Az egészségem, hogy lekopogjam, remek. Persze ehhez hozzátartozik az, hogy rendszeresen látogatom a házi orvosomat. Szeretném kiemelni végezetül, hogy nagyon szerencsés embernek mondhatom magam. Egész életemben elégedett voltam a munkahelyemmel, soha nem volt semmi munkahelyi problémám. A szakmai kiteljesedésre lehetőségem nyílt. Az egyetemen is mindenki segítőkész volt velem oktatói pályafutásom alatt. Igyekeztem én is ilyen kolléga lenni. Az oktatói pályám egyengetéséért köszönettel tartozom egykori tanszékvezetőimnek, Cséka Ervin és Nagy Ferenc professzoroknak, valamint a legújabb generációból Karsai Krisztina intézetvezető egyetemi tanárnak.

*Dr. Gácsi Anett Erzsébet adjunktus és
Dr. Gál Andor tanársegéd*

Louvain-la-Neuve – egy igazi diákváros

Louvain-la-Neuve (LLN) ... számomra a legcsodásabb város a világon. Hihetetlenül szerencsésnek érzem magam, hogy itt élhettem és meg tapasztalhattam ennek a helynek a varázsát, amiből most megpróbálom átadni egy kicsit a következő pár sorban.

Először is, nem Leuven! Bár az egyetem története itt kezdődött a 15. században (maga *Erasmus* is itt tevékenykedett később), a két város között van egy hatalmas különbség: Leuven Flandria területén fekszik! Az 1960-as években annyira kiéleződött a flamandok és vallonok közötti ellentét, hogy a Leuvenben tanuló és oktató vallonok 'fogták magukat' és megalapították a saját egyetemüket 25 km-rel arrébb, immár a francia nyelvterületen fekvő Vallóniában. A semmi közepén épült meg a *campus* kifejezeten az egyetem és a diákok számára: a központ teljesen autómentes, minden elérhető 15 perc alatt, szinte csak egyetemi épületekből és *kot*-okból (diáklakások) áll – LLN ténylegesen egy igazi diákváros! Hihetetlen érzés, amikor az utcán sétálva szinte csak fiatalokat lát az ember és ahol minden értünk, diákokért van: rengeteg fesztivál, közösségi program, bulik, előadások, kedvezmények, sportesemények...

Ami talán a leginkább tetszett, az a fent említett *kot*-ok rendszere, hiszen rengeteg élményt, barátságot kaphatunk annak, hogy bekerültem 8 belga mellé kilencediknek egy lakásba. Tehát a *kot* leginkább egy kollégium lenne itt

hon, mégis más: egy épületben kb. 10–12 lakás található, amelyekben külön-külön 4–12 hallgató lakik együtt egy lakásban – ez maga a *kot*. Minden diák ilyenben lakik és az egyetem a fenntartó. Ezen belül pedig lehet egyszerű,

Az erasmusos csapat

ahol csak megosztanak lakótársként egy lakást, vagy *kot-á*-projekt, amikor a *kot* kap egy projektet. Az egyetem nyitottságát mutatja ez is, hiszen azért hozták létre ezt a rendszert, mert tudták, az előadások keretében nem lehet mindent átadni – így kis támogatásért cserébe a hallgatók *quasi* egyesületként működnek, hogy minél több, színesebb programot szervezzenek a többieknek. Van, aki sporttal, van aki erasmusos diákokkal, csillagászattal vagy emberi jogokkal foglalkozik, de pl. a *Latino Kot* Latin-Amerikával kapcsolatosan szervezett kubai koktélestet és fenntartható fejlődésről szóló konferenciát is.

Az oktatás magas színvonalú, rengeteg angol nyelvű kurzusból lehet választani, ami nagy előny egy erasmusosnak, valamint tanulhattam franciául is. A

kinti koordinátorom mindenben segített, bármivel fordulhattam hozzá. Az előadások interaktívak, érdekesek voltak. Külön érdekesség, hogy mivel én a vizsgaidőszakra sajnos már nem tudtam visszamenni, megszervezték, hogy *skype*-on keresztül felelhessek.

Biciklivel Gentben

Egyedül, egy kicsit félve és megszeppenve érkeztem meg Belgiumba 2016 februárjában. Minden ismerősöm, aki korábban volt már külföldön Erasmus programmal, csak áradozott, hogy milyen csodás, én pedig azért aggódtam, hogy mihez kezdek, ha velem nem így lesz. Majd valamilyen szerencse folytán bekerültem az én *kot*-omba, amely szintén *kot*-á-projekt volt és nemcsak lakótársakat, de egy családot kaptam már az első napon. A projekt miatt rengeteget voltunk együtt, közösen vacsoráztunk, kirándultunk és a többi hasonló *kot*-tal

Lakótársakkal

is voltak közös estjeink, így nekem az első barátaim belgák lettek.

Az erasmusos diákoknak az ErasmusKot mellett az ESN is szervez rengeteg programot, az ilyen vacsorákon és kirándulásokon ismertem meg sok-sok embert a világ minden tájáról és alakult ki végül egy szűkebb, de annál jobb baráti társaság is. Velük minden szabadidőnket együtt töltöttük, piknikeztünk, stoppoltunk, bejártuk Belgiumot és a környező országokat, és persze élveztük a helyi gasztronómia 3 büszkeségét: a *waffle*-t, a sültkrumplit és a belga söröket!☺

Waffle

Ahogy írom ezeket a sorokat, előntek a belgiumi szemeszterrel kapcsolatos élmények, érzések. Talán az egyetlen rossz élmény, amit fel tudnék idézni, amikor el kellett válnom ettől a várostól. Nagyon megfogott az a mentalitás, amit kint láttam, a nyitott, barátságos emberek és a tengernyi program – LLN önmagában üres lenne, a diákok teszik ilyen nagyszerűvé. Remélem, hogy még sok szegedi fiatal tapasztalhatja meg ezt az érzést, én életem egyik legszebb időszakát köszönhetem Louvain-la-Neuve-nek.

*Nagy Viktória Laura
joghallgató*

Nemzetközi családjogi konferencia Cáceresben

Az Extremadurai Egyetem (Universidad de Extremadura) jogi kara (Facultad de Derecho) 2016. április 27–29. között nemzetközi konferenciát szervezett a spanyolországi Cáceresben *II CONGRESO INTERNACIONAL DE APROXIMACIÓN E INTEGRACIÓN DEL DERECHO sobre 'DERECHO DE FAMILIA: NUEVOS RETOS Y REALIDADES'* címmel, amelynek központi témája a családjog volt.

A konferencián a spanyol, kolumbiai, kínai, litván, török, portugál, magyar egyetemek oktatói és kutatói angol, illetve spanyol nyelven mutathatták be kutatási eredményeiket. Karunkat *Prof. Dr. Antonio Silva Sanchez* meghívására *Dr. Visontai-Szabó Katalin* (Difficulties regarding family dissolution in Hungary), *dr. Kaprinay Zsófia* (The civil organizations role in family law in Hungary) és *dr. Balázs Réka* (Protección de menores y el Tribunal Europeo de Derechos humanos) képviselte.

A konferencia lehetőséget nyújtott külföldi kutatókkal való eszmecserére, valamint a családjog nemzetközi aspektusainak megismerésére. A szakmai kötelezettségeken túl természetesen maradt egy kis idő Cáceres városának felfedezésére is, melynek óvárosa az UNESCO kulturális világörökségének része.

*Dr. Visontai-Szabó Katalin
adjunktus*

Egy hangulatos utcakép

A nemzetközi családjogi konferencia előadói pulpitusa

Díszvendégként Macedóniában

A Szegedi Tudományegyetem jogi karának nemzetközi ügyekért felelős dékánhelyetteseként 2016. szeptember 30. – október 2-ika között a macedóniai International University of Struga (IUS) diplomaosztó ünnepségének a díszvendége lehettem.

Karunk még 2016 elején kötött együttműködési megállapodást a Strugai Nemzetközi Egyetemmel. A partneri kapcsolatok elmélyítését célozta a Kar dékánhelyettesének Macedóniába tett látogatása. Az utazás apropóját az IUS által az egyetem valamennyi végzett diákjának szervezett diplomaosztó ünnepsége adta. A rendezvényen macedón, albán és török egyetemek képviselői, valamint macedón és albán állami vezetők tették tiszteletüket. Angol nyelven köszöntöttem a strugai konferenciaközpontban egybegyűlteket, és gratuláltam a szegedi egyetem delegáltjaként a végzett hallgatóknak az elért sikereikhez. A rendezvényt követő fogadáson a partnerintézmények közötti együttműködési lehetőségekről folytak a tárgyalások, melynek eredményeként 2017 januárjában került megkötésre az intézmények közötti – egyébként az SZTE ÁJTK számára a 101. – Erasmus+ hallgatói és oktatói mobilitási megállapodás. Ennek köszönhetően lehetségessé vált, hogy a szegedi oktatók és hallgatók Macedónia első számú magánegyetemére utazhassanak oktatás és tanulmányok folytatása céljából.

A Sámuel erőd az Ohridi-tó partján

Struga az Ohridi-tó partján fekszik, s így a minőségi oktatáson kívül festői környezetet is kínál a térségre kíváncsiak számára.

*Dr. Mezei Péter
egyetemi docens*

Diplomaosztó ünnepség a Strugai Nemzetközi Egyetemen

Vendégelőadások és konferencia Isztambulban

2016. október 31. és november 4. között a nagy múltú isztambuli Marmara Egyetem Jogi Karának vendégei voltunk. A Közigazgatási Jogi Tanszék Erasmus+ oktatói mobilitási kapcsolatának felhasználásával jómagam az európai közigazgatás alapjaiba vezettem be a hallgatókat, majd *Schiffner Imola* (Nemzetközi Jogi és Európa-Jogi Tanszék) folytatta az előadások sorozatát az uniós polgárság rejtelseinek ismertetésével. A tantermi előadásokon kívül lehetőségünk nyílt előadóként részt venni a 'Contemporary Issues in EU Law and Integration' című konferencián, ahol a vendéglátónk, *Dr. Deniz Tekin Apaydn* mellett a Kocaeli Egyetem Jogi Karának – amely szintén karunk Erasmus partnere – oktatói is képviseltették magunkat. Az oktatói feladatok mellett találkozhattunk a Marmara Egyetem dékánjával, és megmutatták nekünk a szép régi egyetemi épületet is.

A hét második felében egy merőben más egyetemi tapasztalatra tehetünk szert a Kadir Has Egyetemen, amely Isztambul magánegyetemeként jogász és

nemzetközi kapcsolatok szakon tanuló hallgatók számára nyújt képzési lehetőséget. A klasszikus egyetemi épületekhez képest egy modern, nemrég elkészült központban kapott helyet az egyetem, ahol az ismert gyorséttermek egységein kívül, saját kávéház, kiállítóhely és konferenciaterem is található. Az oktatási termek a legmodernebb technikai berendezésekkel és eszközökkel ellátva álltak a rendelkezésünkre.

A tantermi előadások és a konferencián elhangzott témák változatos jellege is rávilágított arra, hogy a nemzeti és a nemzetközi jog határai rugalmasak és átjárhatók, és mindez további együttműködésre sarkall bennünket a kutatás és az oktatás terén is.

A szakmai programokon túl megismerkedhettünk a török felsőoktatással, kultúrával és az oktató kollégák napi munkájával, úgy, hogy mellette lehetőségünk volt Isztambul csodálatos történeti emlékeit is meglátogatni. Részt vettünk egy igazán autentikus török vacsorán is vendéglátóinknak köszönhetően.

Schiffner Imola és Csatlós Erzsébet

Képek Isztambultól

Ilyen háttérrel a jövőbeni terveink világosak: folytatjuk az együttműködést és igyekszünk megismételni a hét programjait ezúttal Szegeden. Abban a reményben hagyjuk el Isztambult, hogy a jövőben gyümölcsöző együttműködé-

sünk alapjait fektettük le a nemzetközi jog, az EU jog és a közigazgatási jog határmezsgyéjét alkotó területeken.

*Dr. Csatlós Erzsébet
adjunktus*

Látogatás az Európai Unió bíróságainál

Az Európai Unió Bíróságának és a Törvényszék magyar bíráinak meghívására 2016. november 28–30. között rövid tanulmányi úton vettem részt Luxembourgban egy uniós joggal foglalkozó kutatókból álló magyar delegáció tagjaként. A tanulmányi út során alkalmam nyílt megismerkedni a bírói kabinetek munkájával, a bíróságok fordítóinak feladataival és a sajtóosztály

munkája során felmerülő kihívásokkal.

A háromnapos látogatás során lehetőségünk volt arra is, hogy mind a Bíróság, mind a Törvényszék egy-egy tárgyalását meglátogassuk, majd az ott felmerült szakmai és uniós jogi kérdéseket személyesen az ügyekben a bírói kollégium tagjaként résztvevő magyar bírakkal vitassuk meg. Így mind *Juhász Endre*, az Európai Unió Bíróságának

magyar bírója, mind *Csehi Zoltán*, a Törvényszék magyar bírója készségesen válaszolt valamennyi, az ügygel, illetve a bírói munkával kapcsolatos kérdésünkre. A magyar bírák beszámolóí alapján kirajzolódott számunkra az uniós bírók feladatának sokszínűsége, az uniós jog értelmezésének és alkalmazásának mennyi problémája, amelyek nemcsak mint jogalkalmazót, hanem mint uniós jogi kutatót is foglalkoztatják a bírákat.

A luxembourgi látogatás záró programjaként *Berke Barna*, a Törvényszék másik magyar bírója arra is rávilágított, hogy hol és hogyan kapcsolódik egymáshoz az egyetemi uniós jogi oktatás, és mindennek a gyakorlati alkalmazása,

az uniós jog bírói alkalmazása. Ez a folyamatos kölcsönhatás, egymásra hatás fejleszti tovább folyamatosan az Európai Unió jogát.

A szakmai programokon kívül bár nagyon röviden, de alkalmunk nyílt Luxembourg városának megismerésére is, ahol a karácsony előtti időszak szép hagyományainak megfelelően adventi vásárban is gyönyörködhattünk. Összességében elmondható, hogy egy szakmailag nagyon gazdag és tartalmas tanulmányi úton vehettem részt, amely újabb inspirációt adott az uniós jog még alaposabb megismeréséhez és népszerűsítéséhez az egyetemi hallgatók körében is.

Dr. Schiffner Imola
adjunktus

European Court of Justice

Erasmus Valenciában

2016/17. tanév őszi félévét Valenciában töltöttem az Erasmus+ keretében. A programban való részvétel már régóta terveim között szerepelt. Egyik fő célom az életben világunk minél részletesebb feltérképezése, új emberek és kultúrák megismerése. Az Erasmus+ program

erre tökéletes lehetőséget biztosított. Sok barátomtól és ismerősömtől hallottam az élménybeszámolókat, és ennek én is a részesévé szerettem volna válni. Spanyolország különösen kedves hely a számomra, korábban már volt szerencsém meglátogatni Valenciát a *Fallas*

ideje alatt és Barcelonát is egy rövid hét erejéig. Rögtön megfogott a déli életérzés, a nyelv és a napsütés. Spanyolul a kiutazásomat megelőző évben kezdtem el tanulni, és ezt a kezdeti tudást sikerült haladó szintre felfejlesztenem. A nyelvet megtanulni létfontosságú volt kint tartózkodásom ideje alatt, ugyanis a hétköznapi életben, boltokban, utcán, bárokban nem sokan beszéltek angolul.

A félévemet az egyetemre járás és nyelvtanulás mellett sportolással, kulturális programok látogatásával és sok utazással töltöttem. Sikerült eljutnom Ibiza szigetére, meglátogatni Palma de Mallorca városát, megmászni a Teide vulkánt Tenerife szigetén és körbeautózní Andalúziát. Spanyolország számomra tökéletes klímája (az átlaghőmérséklet még decemberben sem süllyedt napközben 10 fok alá) lehetővé tette, hogy egész szemeszterben hódolhassak kedvenc sportjaimnak és hobbi-jaimnak. Az egyetemen beiratkoztam egy *windsurf* és egy hagyományos szörf

Kinti barátaimmal

kurzusra, órák után a strandon röplabdáztunk és kiprobáltuk a *padel* nevű spanyol játékot, amit a tenisz és a falabda keresztezéseként írnék le.

Valencia egy nyüzsgő, de mégis szelős egyetemi központ. A 800 000-es város több, jól elkülöníthető területre tagolódik. A város szívében található óváros tele van szűk utcáskákkal, katedrálisokkal, bárokkal és éttermekkel. Az óvárost körbeveszi, és a várost kettészeli a Túria folyó kiszáradt medre, amit átalakítottak egy több mint 10 km hosszú mediterrán parkká. A Túria parkban egész évben izzik az élet, tele van különböző sportlétesítményekkel, focipályákkal, baseball pályával, rögbipályával és gördeszkaparkokkal. A helyiek itt futnak, kutyát sétáltatnak, vagy

csak egyszerűn piknikeznek és olvasnak a narancsfák árnyékában.

Az egyetemem is könnyen ment a beilleszkedés, a kezdetleges nyelvi aka-

dályokat a spanyol diákok segítségével sikerült könnyen leküzdenem. A beiratkozási procedúra is gördülékenyen ment. Négy tárgyat angolul, egyet pedig spanyolul hallgattam. Mind a diákok mind a tanárok közvetlenek és segítőkészek voltak. Az angolul kurzusokon főleg Erasmusos diákok voltak a legkülönbözőbb országokból, többek között: Németországból, Tunéziából, Angliából, Svédországból, Dániából, Kolumbiából. Gyorsan szoros barátságok kötődtek, és szinte minden nap új embereket ismertem meg. A spanyol diákokkal is jó volt a viszonyunk, mindenben segítettek nekünk, jegyzeteket és tanácsokat

adtak, illetve elhívtak minket a 'vacsoráikra', ami Spanyolországban este 11 órától kezdődő 'tapasz'-olással egybekötött alkoholfogyasztást, majd utána bulizást jelent. A diákok hétvégente (és gyakran hétköznapi is) ilyen bárokban szocializálódnak egy-egy *cerveza* (sör) társaságában vagy egyszerűen az utcán és parkokban tartott *botellón*-okon (utcán való iszogatást és szocializálódást jelent) vegyülnek. A valenciai Erasmus félévem meghatározó élmény volt számomra. Rengeteg élettapasztalattal, baráttal és egy más életfelfogással lettem gazdagabb.

Kancsó János
joghallgató

35 év múlva...

Vajda János hangulati lírájának remeke jutott eszembe akkor, amikor címen gondolkodtam az 1981-ben nappali tagozaton végzett jogász hallgatók évfolyam-találkozójára készülő beszámoló elé. Bizony, hosszú idő telt el azóta, hogy a JATE rektora, *Antalffy* professor kezét fogott velünk az avató ünnepségen, de a verssel való párhuzam annyiban is helytálló, hogy az emlékek megszépülnek, nemessé válnak, s ma is megérint bennünket az akkori önmagunk és akkori törekvéseink felidézése. A mai valóság talajára való visszatérést pedig a történetek végighallgatása idézi elő, ami óhatatlanul valami számvetés-félét is jelent.

Hosszú előkészület után 2016. október 22-én délutánra szerveztük meg az évfolyam-találkozót, amelyen az évfolyam elérhető részének mintegy fele – csaknem 50 fő – vett részt. A

társaság tagjaiként jelenleg 119 személyt – mint legszorosabban kötődőket – tartunk nyilván – akik közül korábban nyolc (a DIALÓGUS részére a 25 éves találkozóra írt beszámoló óta sajnos további 5 fő: *Csepregi Katalin, Horváth Sándor, Kaszás Rozália, Váradi Gyula, Vas Árpád*) végleg eltávozott. Rájuk – és a véglegesen távolmaradó oktatókra – egyperces néma felállással emlékeztünk a majdnem teljesen megtelt Lófara tetőtéri társalgójában. A jelen nem lévők többsége 'igazoltan' volt távol, családi vagy munkahelyi elfoglaltság, vagy éppen szervezési nehézség indokolta a hiányzást, míg néhány évfolyamtársunkról sajnos semmiféle hiteles információval nem rendelkezünk, 8–10 fő pedig eddigi megkeresésünkre – biztosan okkal – még sosem reagált. A többiek viszont a délután és az este során egyéni boldogulásuk történetét,

A találkozó résztvevői a kari társalgóban

Folyik a kötetlen beszélgetés a társalgóban

személyes és egzisztenciális sorsukat elmesélték nem ritkán humoros, vagy éppen megrendülést is előidéző formában. A történetekből megtudtuk, hogy néhány nyugdíjas kivételével mindenki aktív és a döntő többség sikeres, nem ritkán változatos pályafutást tudhat maga mögött, vagy éppen a folyamatos felfelé ívelés szakaszában van. Az is látható, hogy – különösen a közigazgatási területen ténykedők esetében – a politika nem kímélte az egzisztenciát sem, de úgy látszik, az egyetem jogi kara olyan 'szakmát' adott, amellyel ilyen esetben is – kis töréssel – az élet reményteljesen folytatható.

Megállapítottuk, hogy legtöbbször továbbra is ügyvédként, esetleg jogtanácsosként dolgoznak, de számos bírói és közigazgatási karierről, ügyési szervezetben elfoglalt pozícióról is hallottunk. Került ki évfolyamunkból kúriai, táblabírói bírósági bírósági, kollégiumvezető, illetve az ítélezés többi szintjén is helytálló szakember, több közjegyző és a diplomáciai kar tagja is. Néhányan más – jogtól távol álló pályára tértek át, de köztük is akad jelentős üzleti súllyal rendelkező vállalkozó. Fontos

még megemlíteni az egyetemi oktatással foglalkozókat is, hisz egyetemi tanárok (*Jakab Éva, Szathmáry Béla*) és docensek (*Hegedűs István, Katona Péter*) is vannak közöttünk.

Földrajzilag az évfolyam döntő többsége az ország keleti felén elhelyezkedő nagyobb városokban, illetve Budapesten tevékenykedik. Páran külföldön élnek, persze őket már nem a magyar jogi szabályozás izgatja. A korábbi találkozókhoz képest láthatóan többünket foglalkoztatnak morális – akár társadalmi szintű – kérdések, s a korábbi felhőtlen optimizmusba mára nem elhanyagolható aggodalom vegyült.

Az estig elnyúló beszámoló lezárása után – már teljesen kötetlen keretek között – a Bajor Étteremben fejeződött be a találkozó azzal az igénnyel, hogy talán sűrűbb – nem csak ötéves időközönként – is lenne mondanivalónk egymásnak, illetve azzal a reménnyel, hogy változatlan létszámban és csupa kedvező eseménnyel és fordulattal a társaságunkban kerülhet sor a legközelebbi vizionlátásra.

dr. Ollé György
ügyvéd

20 éves találkozó: 1991–1996

1991-ben kezdtük tanulmányainkat, a rendszerváltás utáni frissen megújult jogászképzésen, ami még akkor kilenc féléves volt, így a végzésre és a doktoravatásra 1996. február 25-én került sor. Azóta sok minden megváltozott a jogászképzésben is, 10 féléves lett, többször ismét megújult, mint ahogy velünk is nagyon változott a világ – eltelt húsz év. Pályakezdő jogászokból tapasztalt ügyvédek, bírák, ügyészek, egyetemi oktatók, igazgatási szakemberek, bankjogászok, közjegyzők, jogtanácsosok lettünk, sokan közülünk felsővezetők, magas beosztású hivatalnokok vagy éppen sikeres vállalkozók. Néhányan Szegeden maradtak vagy visszatértek, néhányan külföldön ragadtak, a többség az ország különböző tájain szóródott szét, többségében Budapesten és az alföldi régióban. Híres emberek is vannak köztünk, megyei jogú város polgármestere, bírósági elnök, nagykövet, tiszteletbeli konzul, de olyan sikeres évfolyamtársunk is van,

aki a művészetet vagy épp a szórakoztatást választotta akár annak árán is, hogy soha nem fogott kezébe ügyfélaktát vagy éppen tényvázlatot.

A 20 éves évforduló februárban volt – mindannyiunknak eszébe jutott az a bizonyos február 25-e, de csak két lelkes évfolyamtársunk fújta meg a kürtöt: *Balázs Eszter* és *Györgyi Dóra* vállalkozott arra, hogy megszervezzék őszre a találkozót, itt Szegeden. Nem volt az elmúlt húsz évben nagy, közös, évfolyamszintű találkozó, a végzés utáni években innen-onnan lehetett ugyan csoporttalálkozókról hallani, de aztán már azokról sem, hiszen a baráti körbe tartozó, az azzal összenőtt évfolyamtársakkal való találkozásokat senkinek nem jut eszébe 'találkozó' nevezni.

Aztán felvirradt a nap, 2017. szeptember 24-e, már – a kürtök után – a fanfárok is megszólaltak és összejöttünk a Hungi Vigadóban, vagyis a volt Hungária szálló romkocsmásra felújított báltermi részében. Sokan 20 éve

Az évfolyam megjelent 106 tagja

Nos Rector

ET ORDO COLLEGAM IURISPRUDENTIAE RERUMQUE CIVILIU ALMAE CELEBERRIMAEQUE
UNIVERSITATIS SCIENTIARUM DE ATTILA JÓZSEF
NOMINATAE LECTORIS SALUTEM!

um **Karsai Krisztina** coram Ordine Professorum Iurisprudentiae Rerumque Civilium Universitatis Nostrae prescripta studia absoluisset, examinaque **summa cum honoribus** subiisset, Ei licentiam atque facultatem titulo DOCTORIS utendi concessimus, necnon omnia iura et privilegia, quaea DOCTORIBUS ex iure ac consuetudine debentur, potestate Nobis competenti sollemniter contulimus.

Quorum in fidem Diploma hoc Universitatis Nostrae sigillo munitum, subscriptionibus, nostris roboratum et a die infrascripto ratum Ei dari curavimus.

Datum in Hungariae civitate **Szeged** die **24** mensis **septemberii** anno **2016**

Balázs Eszter
Coordinator

Györgyi Dóra
Administra

A találkozóra tervezett egyedi diploma

nem látták egymást, ez idő alatt nevek is, arcok is, emlékek is alaposan megfakulnak, így Eszter és Dóra azzal is készült, hogy a névtábláinkon (lányoknál csakis lánykori név) fotó is volt. Különleges helyzet volt ez, nem is volt

illetlenség a névtáblára nézni – mindenki tudta a másíkról, hogy nem lehet ismeretlen, csak éppen lehet, hogy ismét meg kell ismerkedni vele. Volt, aki nagyon megváltozott, mások pont olyanok voltak, mint 20 éve – az eltelt

Emlékek a találkozóról

évek tapasztalata, tudása és persze az eddig megszerzett bölcsessége – azonban természetesen mindannyiunk auráját bearanyozta. 106-an jöttünk össze az átlagosan 150 fős évfolyamból, három társunk már nem is érthette meg ezt az évfordulót.

Mivel az évfolyam-találkozón valójában a doktoravató ünnepség évfordulóját ünnepeltük, ismét esküt tettünk és diplomát is átvehettünk – izgalmas volt megint a többiek között kísértelni a diplomáért, de nem kellett már se rektor, se dékán, mi magunk tiszteltük meg egymást a ’megerősítő diplomával’! Nem volt plenáris magunkról-mesélés, hanem az asztaloknál folyt az emlékezés, ki mással lehetett volna, mint a csoporttársakkal – első körben. Utána persze alapos keveredés bontakozott ki az asztaloknál, de a csoport, az 20 év után is csoport maradt... az emberek közötti interakciók és az évfolyam dinamikája mintha mit sem változott volna...

Jóféle étkek és italok kísérték a találkozót, a Hungi műintézmény méltó

helyszín volt, elegáns és minimál, modern és retro is egyben – hozzánk, a húsz éve már pályán levő, így azért már tapasztalt, de még húsz évet biztosan dolgozó, így tehát sok mindent ezután megélő jogászokhoz hasonlatosan. Éjjel a találkozó táncos mulatsággá vált – manapság Szegeden egyébként szerdánként van a jogászbuli, de ezen a szeptemberi hétvégén szombatra is esett egy, velünk. Ez is volt olyan jó, mint a szerdaiak. Meg is fogadtuk, nem várunk 20 évet a következő találkozóig.

A két főszervezőnek nagyon hálásak vagyunk az áldozatos készülődésért és lelkesedésért, és azért különösen, hogy szabad idejükből nem keveset szántak a találkozóra. Eszter és Dóra, mindannyiunk nevében, itt, a Dialógus hasábjain is szeretnék szívből köszönetet mondani a szervezésért és azért, hogy megteremtették a lehetőséget, hogy újra ’megismerjük’ egymást.

*Karsai Krisztina
(5. csoport)*

Fantázia a valóságban

Beszélgetés egy festőből lett ügyésszel

Lőrinczy Judit 1982-ben született Szolnokon. 2006-ban szerzett jogi diplomát a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán, jelenleg Pécssett ügyész. Gyermekkorától rajzol, fest, amely a napi jogász munkája mellett nem csak hobbi, kikapcsolódás, hanem elmélkedés egy másféle világban. Számos novellát írt, amelyek közül több megjelent hazai fantasztikus irodalmi lapokban (pl. Galaktika), 2009-ben ötperces, angol nyelvű drámáját bemutatták Londonban, 2013-ban pedig megjelent első regénye, a sztálingrádi csatát fantasztikus elemekkel feldolgozó „Ingókövek”.

– Mikor érezted először úgy, hogy a rajzol, festéssel szeretnél komolyabban foglalkozni? Honnan jött az indíttatás?

– A rajzolás, festés iránti rajongásomat édesanyámtól örökölttem, aki annak idején Szolnokon rajzot is tanított. A rajzolás, festés mindig is az életem részét képezte, édesanyám szerint előbb rajzoltam, mint beszéltem. Nem is tudnék mondani olyan időszakot, amikor egyáltalán nem rajzoltam vagy festettem volna.

A rajzzal, festéssel történő komolyabb foglalkozás ’hullámokban viszsztatérő’ késztetés volt: egyszer középiskolában, amikor töprengeni kellett a pályaválasztáson, azonban érettségi után a jogra felvételiztem. Aztán volt még egy ’hullám’ az egyetem negyedik

dr. Lőrinczy Judit

évében, amikor nem voltam benne biztos, mit is szeretnék. Nem módosítottam pályát, jogász lettem, ami viszont nem kizáró ok a festésre, rajzolásra.

Egy-két éve már Pécsen élek, amikor rábukkantam egy helyi rajzkörre, azóta is oda járok szerdánként. Rajzolunk, festünk, különböző technikákat van módunk kipróbálni, és feladatokat is kapunk, nagyon élvezem.

– A fantasy a kedvenc témáid közé tartozik. Mi ragadott meg ebben a világban? Vannak más témák is, amelyekkel szívesen próbálkozol, foglalkozol?

– A szürreális, fantasztikus, mitikus világ és lények festése még középiskolában kezdődött, és az egyetemista éveim idején is sok ilyen képet festettem. Ezek

ből több kiállításom nyílt az egyetem hagyományos Őszi Kulturális Fesztiválján, de azóta bővült-változott a témáim palettája. Biztosan volt ebben nem kevés elvagyódás, 'menekülve kikapcsolódás', saját világ teremtése iránti igény, ami nagyon erős, belülről fakadó alkotó energiának volt köszönhető. Mára 'lenyugodtam', jobban megragadnak az 'egyszerű' természeti képek vagy az elvont, meditatív, ösztönös festés, amikor festés közben hagyom, hogy csak úgy 'vigyen' az ecset. Máskor viszont gondolkodni kell: a rajzkörben például egyszer az volt a feladat, hogy ábrázoljam a 'hal-létet.'

– Számos kiállításod volt már Szegeden, Pécsen, Szolnokon, sőt Budapesten is. Hogyan jön az ötlet, a téma egy-egy kiállításra?

– Amikor a fantasztikus szürreális mesevilág érdekelt, akkor szinte csak ilyen képeket festettem, így ez határozta meg a kiállítások témáját is. Ha nagyobb helyszínt tölthettem meg, akkor általában 'kaptak egy falat' a sima tájképek is vagy a rajzaim. Legutóbb

2015 februárjában volt kiállításom, amit viszont egészében az *El Camino* határozott meg. 2014 nyarán jártuk kedvesemmel, Gáborral a harmadik közös Caminónkat. Az utazás előtt egy kiállításszervező barátnőm szölt, hogy Budapesten kiállíthatnék, ha van kedvem hozzá. A kiállítás azonban általában igényel valamilyen egységes tematikát, és úgy döntöttem, a spanyolországi zarándokútnál jobbat keresve sem találnék. Egy ilyen út átalakítja a távolságról és az időről alkotott felfogást. Ezt az elvont élményt a közönség számára befogadható, értelmezhető képekben megragadni nagyszerű feladványnak bizonyult. Számos kis méretű akvarellképet festettem a másfél hónapos gyaloglás alatt, majd a nagy méretű vásznakat 'gőzerővel' – avagy a legjobb műzsa a határidő – a hazaérkezést követően töltöttem meg. A képek lehetőséget adtak, hogy alaposan elgondolkodhassak az útról, az élményeimről, a zarándoklétről, magamról és a kapcsolataimról. Ugyanakkor nehéz munka

Séta csigákkal

Kikötő

volt, mert rövid idő alatt kellett sok képet megfestenem, de sikerült. A kiállítás után Pécsen is megrendezték.

– *A napi ügyézi munka mellett igazi kapcsolódás lehet a festés. Rendszeresen festesz vagy inkább 'bullámokban'?*

– A említett pécsi rajzkör rendszereséget visz az alkotói életembe, igyekszem minél többször ott lenni, leülni, kikapcsolódni. Egész nap szorítanak a határidők, sürgős feladatok – 'észnél kell lenni' –, ezért a nap végére eléggé elfáradok agyilag. Emiatt mindig azt hiszem, hogy nem tudok majd koncentrálni a fehér lap vagy a vászon felett állva, de a rajzórán mindig rájövök, hogy a festés egészen más jellegű odafigyelést igényel, mint a napi munka, ezért tényleg kikapcsolódást jelent. Ráadásul örömmel tölt el, ha sikerül befejeznem egy-egy képet. Amikor pedig nincs rajzóra, hasonló örömet szerez, ha futni, túrázni megyek.

– *Laikus kérdés a részemről, de mindenképpen szeretném feltenni. Van különbség aközött, amikor a festő próbálkozza, kísér-*

letezgetve dolgozik, vagy amikor kifejezetten erős ihlete van? Miből merítesz ihletet?

– *Kosztolányi* azt mondta, regényt írni az állandó ihletettség állapotában lehet. Átéltém, milyen az, amikor éveken át tombol az alkotásvágy (ami nem eredményez feltétlenül minőségi munkát), és azt is, amikor ez alábbhagy, sőt, akár kiveszik az emberből. Manapság például alig vagy egyáltalán nem írok, a jelenlegi regénykéziratommal kínkeserves lassúsággal haladok. Miközben az írás háttérbe szorult, más jellegű, nem feltétlenül alkotó-kreatív tevékenységek kötnek le. Újabban elkezdtem ékszereket készíteni, de ezt tényleg csak hobbinak nevezném, mert nem ölök bele különösebb energiát, ritkán és jóformán a magam szórakoztatására teszem. Ugyanakkor manapság a hosszútávútas legalább olyan mértékben vált fontossá számomra, mint néhány éve az írás.

Az ihlet szerintem öngerjesztő folyamat. Ha ráhangolódom a kreatív energiákra, akkor egymás után veszem észre a témákat, egymás után jönnek és

formálódnak az ötletek, szinte fel kell őket jegyezni. Ám az is megtörténhet, hogy a kedv lassanként elpárolog, egyre kevesebbet töprengnek a témákon, már nem gyűjtöm az érdekes történeteket, a 'megírható' karaktereket. A zeneművészek érzik át ezt nagyon; ha sokáig nem gyakorolnak, ők tudják, hogy 'berozs-dásodnak.' Ugyanígy a festőnek és az írónak is gyakorolnia kell, festőként és íróként kell gondolkodnia, és elfogadni, hogy olykor 'munkaszaga' van a dolognak, azaz: oda kell ülni, és megcsinálni. És itt jön megint a gyakorlás: kézre áll-e az ecset, a kisujjamban van-e a technika, amivel a lelki szemeim előtt lebegő képet úgy meg tudom festeni, hogy a végeredmény a kigondolt képre minél jobban hasonlítson?

Szóval, igen: szerintem óriási különbség van az ihletettség állapota és a köztes időszakok között. Előbbieket meg kell élni, az utóbbiakon meg átlendülni. Ha pedig nem sikerül, elfogadni, ilyen is van, változunk, és velünk együtt az alkotásvágyunk is.

– *A festészetből melyik korszak, mely festők állnak Hozzád a legközelebb?*

– Nincs kedvenc korszakom, inkább csak olyan, amihez kevésbé vonzódok, de még ezekben is vannak olyan képek és festők, akiket szeretek, vagy egy-egy képet szeretek. *Dalí, Goya, Velazquez, Rembrandt, El Greco, Frida Kablo...* Na jó, az örök szerelem számomra az impresszionisták munkássága. Ha megnézzük *Monet, Renoir* képeit, szinte érezzük a friss levegőt, olyan jó arra gondolni, hogy abban az időben is pont ugyanúgy sütött a nap, színeződtek az árnyékok, mint ma. Ezek a képek segítenek, hogy a múltat ne fekete-fehér állóképgyűjteménynek higgyük, hanem rájövünk, hogy akkoriban is voltak színek.

A munka bőse

– *Vannak terveid a jövőre nézve? Új technikák, új témák, amelyekkel próbálkoznál?*

– Igen, vannak, a festés, rajzolás iránti vágy őrlángja – az írásával szemben – továbbra is ébren van, de ezt a lángot táplálni kell. Tavaly volt tíz éve, hogy gyökeret eresztettem Pécsen, és tudat alatt bizonyára ez is benne van, meg persze a természet iránti rajongásom, hogy feldolgozzam a 'fa-létet'. Elég nagy falat, és rengeteg töprengésre okot adó ötlet ez, amit ki lehet bontani, a fát, gyökerezést, hosszú időn át létezését képek segítségével feldolgozni. A téma elég nagy ahhoz, hogy egy nap talán kiállítás is lehessen belőle...

Judittal Szomora Zsolt, a Bűnügyi Tudományok Intézetének egyetemi docense beszélgetett. Kettőjüket nem csak az köti össze, hogy Judit volt Zsolt első és mindjárt díjat is nyerő TDK-ballgatója (2005. évi OTDK, Győr), hanem a művészet iránti szeretetük is közös. Judit egyik szegedi kiállításának megnyitóján – többek között – Zsolt is zongorázott.

Könyvkiadás, ösztöndíjak

A szegedi jogi karon folyó sokrétű szakmai tevékenység, az oktatás és a kutatómunka széleskörű támogatását végző Pólay Elemér Alapítvány 2016-ban is folytatta tartalmas munkáját. Szeretném a kiadványok rutinszerű felsorolása mellett kiemelni, hogy az alapítvány ezúttal is mintegy tucatnyi fiatal kolléga munkáját támogatta kutatói ösztöndíjjal, s új támogatóink között örömmel említem a Sole-Mizo Zrt.-t.

Alapítványunk országosan is egyre ismertebb tevékenysége a szakmai könyvkiadás. Sorozataink régebbi és újabb kötetei megvásárolhatók karunkon a Jogi Információs Kabinetben, és megrendelhetők drótpostán (jik@juris.u-szeged.hu) is. Következzék a 2016. esztendő kiadványainak listája.

Lectiones Iuridicae

15. *Révész Béla* (szerk.): Jogalkotás és kodifikátorok. Vladár Gábor emlékülés

16. *Mátrai József – Szakály Zsuzsa – Tóth Attila Tas* (szerk.): Alapjogok diákszemmel. Vitaindító tanulmányok

A Pólay Elemér Alapítvány Tansegédletei

Csatlós Erzsébet – Siket Judit: Közigazgatási jog gyakorlat. Gyakorlófeladatok

Csatlós Erzsébet – Siket Judit: Közigazgatási eljárásjog gyakorlat. Gyakorlófeladatok

Kiss Barnabás: Alkotmányjogi alapismeretek. Magyarország alkotmányos intézményeinek vázlata (3. kiadás)

Szakály Zsuzsa – Mátrai József – Tóth Attila Tas: Alkotmányjogi példatár

A Pólay Elemér Alapítvány Könyvtára

59. *Gácsi Anett Erzsébet*: A jogellenesen megszerzett bizonyítékok értékelése a büntetőeljárásban

60. *Fejes Zsuzsanna – Török Bernát* (szerk.): Suum cuique. Ünnepi tanulmányok Paczolay Péter 60. születésnapja tiszteletére

61. *Gál Andor – Karsai Krisztina* (szerk.): Ad valorem. Ünnepi tanulmányok Vida Mihály 80. születésnapjára

65. *Gellén Klára – Görög Márta* (szerk.): Lege et fide. Ünnepi tanulmányok Szabó Imre 65. születésnapjára

Fundamenta Fontium Juris

8. *Zoltán Víg – Slobodan Doklečić*: Requirements of Lawful Taking of Foreign Property in International Law

9. *Berki Gabriella* (szerk.): Szabad mozgás és az Európai Unió szociális joga

Ez alkalommal is szeretném megköszönni kedves egykori hallgatóinknak és más támogatóinknak anyagiakban nyújtott nagylelkű segítségét. Az esedékes szja-bevallások idején tehető 1% felajánlása tekintetében újólag szíves figyelmükbe ajánlom alapítványunkat, amelynek adószáma:

18459203–2–06

Dr. Balogh Elemér
egyetemi tanár

Szakmai Gyakornoki Program

A szegedi Karrier Iroda egyik sikertörténete

Karunkon a Karrier Iroda egy Európai Unió pályázat támogatásával, *Dr. Görög Márta* egyetemi tanár elképzelése és munkája eredményeképpen jött létre 2006-ban. Több egyéb – a hallgatók számára hasznos és fontos – eredmény mellett, ennek köszönhető a 209-es szimulációs terem kialakítása, valamint a Szakmai Gyakornoki Program kidolgozása.

Az országban egyedülálló program immár 12 éve töretlenül sikeres, a résztvevő hallgatók és a partnerintézmények száma évről évre növekszik. Sikerének titka, hogy a 'szokásos' hat hetes kötelező gyakorlat helyett, egy 'valódi' szakmai tapasztalatszerzést tesz lehetővé 12 hét alatt, ezzel kicsit a duális képzés irányába hatva. A hallgatók és a munkáltatók is gyakran sérelmezik, hogy az egyetemi tananyagok túlságosan elméletiek és nem készítik fel a hallgatókat a

jogász hivatás gyakorlati oldalára. Ezen hivatott segíteni a Karrier Iroda újszerű programja.

A Karrier Iroda jelenleg 24 partnerintézménnyel áll kapcsolatban Szegeden és Budapesten, amelyek a jogász szakma szinte összes területét lefedik (pl. bíróságok, ügyészség, rendőrség, kormányhivatal, ügyvédi irodák, nagykövetség, civil szervezetek). A Szakmai Gyakornoki Programra minden szemeszterben három hónapos időtartamban (szeptember–november, illetve február–április) kerül sor, az előző szemeszter előkészítő munkáján alapulva. Szerződéses fogadóintézményeink állapítják meg a gyakornoki programban résztvevő hallgatóinkkal szemben támasztott feltételeket. A gyakornoki helyek betöltése pályázat útján történik. A Karrier Iroda a pályázati eljárást, illetve a pályázatok koordinációját bonyolítja, illetve bizto-

Tanúsítványátadó ünnepség 2015-ben, a Kari Társalgóban

sítja a hallgatók és munkáltatók közötti kapcsolattartást. Az iroda figyelemmel kíséri a sikeres pályázók tevékenységét gyakorlatuk során. Ez a hallgató által minden hónap végén kitöltött, a munkáltató által hitelesített és benyújtott jelenléti ívvel, beszámolóval, foglalkoztatási naplóval történik. A hallgató teljes értékű gyakornoki munkát végez a munkáltatójánál napi 8 órában. Ez időre egyéni tanrendet kap, hogy valóban teljes egészében a munkavégzésre koncentrálhasson. Fontos azonban kiemelni a munkáltatók rugalmasságát e téren, hiszen a fontos előadásokra, zárthelyikre, egyéb kihagyhatatlan programokra mindig elengedik a hallgatókat, tehát a munka és a tanulás – egy kis áldozattal és szorgalommal – könnyedén összeegyeztethető.

A program sikeres teljesítéséről szóló tanúsítványok átadására ünnepélyes kezek között – évente két alkalommal – kerül sor, amelyet a hallgató, a végzést követően önéletrajzához csatolhat, valamint az Igazságügyminisztérium által alapított ösztöndíj programban is plusz pontokat szerezhet felmutatásával. A gyakornokok esetleges javadalmazása a hallgató és a fogadóintézmény közötti megállapodáson alapul, a Karrier Iroda elsődlegesen közvetői feladatkört lát el a gyakornok és a fogadóintézmény között. A tapasztalat azt mutatja, hogy a hallgatóinkat nem a pénz motiválja. A program adta előnyök a visszajelzések alapján még jelentősebb juttatás nélkül is megérik a befektetett energiát.

A szakmai gyakornoki programban részt vett hallgatók olyan kapcsolati tőkét szerezhetnek, amely jelentősen megkönnyíti számukra az álláskeresést. A gyakorlatban szerzett tapasztalatok nagyban megkönnyítik a vizsgákra való felkészülést, illetve segíthetnek meghoz-

ni a döntést: ” Mit is szeretnék csinálni a diploma megszerzése után?”

*Dr. Visontai-Szabó Kata
adjunktus*

Szakmai partnereink a három hónapos Szakmai Gyakornoki Programban:

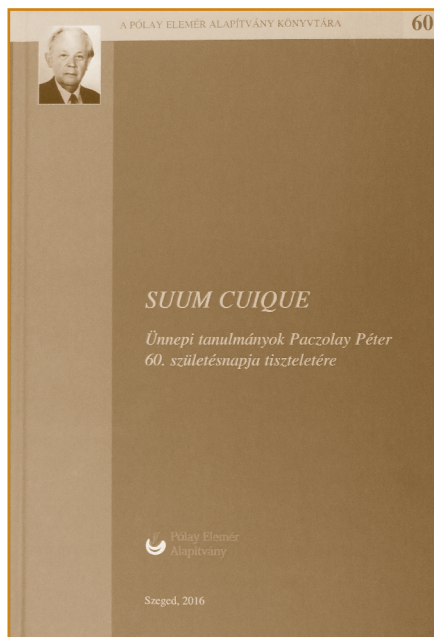
Amerikai Egyesült Államok Budapesti Nagykövetsége (Budapest)
Andrékó – Kinstellar Ügyvédi Iroda (Budapest)
Csongrád Megyei Rendőrkapitányság
dr. Hoffmann Balázs Ügyvéd
Juhász – Csvila Ügyvédi Iroda
dr. Magyarossy József ügyvéd (dr. Ragány Zoltán)
Mercedes Kecskemét
dr. Császár Máttyás ügyvéd
Kardos – Pető – Töröcsik Ügyvédi Iroda
Kolozsvári és Waldmann Ügyvédi Iroda
Nemzeti Adó – és Vámhivatal Dél-alföldi Regionális Főigazgatósága
Noerr és Társai Ügyvédi Iroda (Budapest)
Szegedi Ítéltábla
Szegedi Törvényszék
Szegedi Törvényszék Cégbírósága
Transparency International (Budapest)
Csongrád Megyei Kormányhivatal
Csongrád Megyei Főügyészség
Workforce Kft. (Orosháza) (MKTB)
Dr. Börcsök Rita ügyvéd
Dr. Zádori Szabolcs ügyvéd
Dr. Tabi Mária ügyvéd
Szegedi Közlekedési Társaság (MKTB)
Pillér Takarékszövetkezet (MKTB, jogász)

SUUM CUIQUE

Ünnepi kötet Paczolay Péter 60. születésnapjának tiszteletére

Paczolay Péter professzor, az Alkotmánybíróság tagja (2006–2015) és elnöke (2008–2015), 2015. július 15. óta Magyarország Olaszországhoz akkreditált rendkívüli és meghatalmazott nagykövete 2016. május 20-án ünnepelte a 60. születésnapját. Ebből az alkalomból a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara egy ünnepi kötet kiadásával tisztelgett a Kar professzorának életútja és szakmai munkássága előtt. A kötet átadására a Magyar Tudományos Akadémia Szegedi Akadémiai Bizottságának Székházában került sor, a professzor eddigi pályáját végig követő tanárok és mentorok, pályatársak és kollégák, családtagok és barátok, valamint a Kar és az Egyetem vezetésének körében.

A rendkívül családias és bensőséges hangulatú ünnepség házigazdája *Homoki-Nagy Mária* professzor asszony, a Szegedi Akadémiai Bizottság Jogtudományi Szakbizottságának elnöke nyitotta meg a rendezvényt, aki az ünnepelt szegedi oktatói és kutatói pályafutását méltatta, majd *Szabó Gábor* professzor, a Szegedi Tudományegyetem rektora és *Hajdú József* professzor, az Állam- és Jogtudományi Kar dékánja mondott köszöntőt, akik a jubiláns széleskörű nemzetközi és európai közéletben való részvételét és a nemzetközi szakmai tudományos közéletben való elismertségét emelték ki az évforduló alkalmából. Az előadások sorát *Sulyok Tamás*, az Alkotmánybíróság elnökhelyettese folytatta, aki az Ünnepelt életpályájának egyik legmeghatározóbb szakaszáról, az AB elnöki korszakról, annak nehézségeiről és

méltán kiemelkedő érdemeiről beszélt. A meghatóan baráti és emberi hangvételű szakmai méltatások után *Trócsányi László* professzor, Magyarország igazságügyi minisztere tartott laudációt, aki a tudományos érdemek hangsúlyozása után a barát személyében is köszöntötte a szegedi professzort. Beszédében kiemelte, hogy a 'párhuzamosok az életben találkoznak' – ezzel is utalva szakmai és baráti életútjuk hasonló és mindvégig párhuzamosan futó útjára, amelyben kulcsszerepet töltött be születésük közös éve: 1956, majd a rendszerváltást meghatározó szabadság és függetlenség eszméje, a demokrácia vágya, a jog tisztelete és a jogállamiságba vetett hit.

A méltatásokat a könyv szerkesztéséért és megjelentetéséért felelős Pólay Elemér Alapítvány kuratóriumának el-

nőke, az Alkotmánybíróság volt tagja, *Balogh Elemér* professzor zárta: beszélt a könyv megszületésének körülményeiről, az ünnepi kötetek hagyományának fontosságáról, és kiemelte az a 'véletlen' motívumot, hogy az emlékkönyv egyzersmind a Pólay Elemér Alapítvány Könyvtára c. tudományos sorozat hatvanadik köteteként lát napvilágot.

Ezt követően a kötet társszerkesztője, *Fejes Zsuzsanna* emelkedett szólásra; kiemelte annak a csaknem egy éves munkának a legemlékezetesebb pillanatait, amelynek eredményeképpen az emlékkötet elkészült, és amelyben *Török Bernát* (az Alkotmánybíróság elnöki tanácsadója), az ünnepelt legközvetlenebb munkatársa társszerkesztőként vállalt szerepet. A szerkesztők elgondolása szerint az emlékkönyv felépítése a jubiláns szakmai és tudományos pályájának egyes korszakait követve halad, követi azt az utat, amelyet maga az élet írt. Ennek alapján a kötet szerkezete – az ünnepelt életpályájához igazodva – négy nagyobb egységre tagolódik. Az egyes fejezetekben *Paczolay Péter* munkásságának adott korszakát meghatározó személyiségei – tanárok, pályatársak

és tanítványok – tollából származó tanulmányok szerepelnek, amelyeket a szerkesztők az Eötvös Loránd Tudományegyetemen, majd a Szegedi Tudományegyetemen, később az Alkotmánybíróságon és a szakmai közéletben, valamint a Velencei Bizottság tagjaként végzett munkásságához kötve rendezték fejezetekké.

Az ünnepség zárásaként átadásra került a számozott példányokat is tartalmazó elegáns ünnepi emlékkötet, amelyről a tanítványok nevében szólva a társszerkesztő elmondta, hogy ez nem más, mint a tisztelet őszinte és legmélyebb kinyilvánítása. Tisztelet a tanítványok részéről – egy professzori életpálya példamutatóan kiemelkedő szakasza iránt. A méltatás egy *Márai* idézettel zárult: „A tiszteletet azok kapják meg, akik méltók arra, és nem azok, akik elvárják a tiszteletet. A tisztelet annak jár, ahogyan a feladat megtörténik, és nem annak szól, hogy mi az, amit végre kell hajtani. A 'tiszteletre méltóság' annál nagyobb, minél több különlegesség jut kifejezésre általa.”

Dr. Fejes Zsuzsanna
egyetemi docens

Az ünnepi ülés néhány felszólalója: Prof. Dr. Homoki-Nagy Mária, Prof. Dr. Hajdú József, Prof. Dr. Trócsányi László, Dr. Sulyok Tamás

Criminal Justice Block

kínai hallgatóknak

2016. augusztus 24. és szeptember 16. között a Gateway Exchange Program keretében 20 kínai hallgató érkezett a Shanghai Politikai és Jogtudományi Egyetemről a karunk által szervezett nyári egyetemre. A kínai hallgatók büntetőigazságszolgáltatási mesterszakos hallgatóként kifejezett érdeklődéssel vettek részt az SZTE ÁJTK Bűnügyi Tudományok Intézete (BTI) által szervezett egyhetes Criminal Justice Block-on, amelynek keretében a nyári egyetem résztvevői az interaktív tantermi előadásokon túl, különböző intézetlátogatásokon is részt vettek. A BTI által meghirdetett 40 órát (8 önálló kurzust és 6 felkészítő és értékelő szemináriumot) az Intézet minősített oktatói (*Dr. Karsai Krisztina* egyetemi tanár, intézetvezető, a program szakmai vezetője, *Dr. habil. Fantoly Zsanett*, *Dr. habil. Juhász Zsuzsanna*, *Dr. habil. Szomora Zsolt* és *Dr. Gácsi Anett Erzsébet*) tartották meg. Az intézetlátogatásoknál a tolmácsolásnál *dr. Lichtenstein András* és *dr. Tóth Géza* doktorandusz hallgatók is közreműködtek.

A tantermi órák keretében – a bevezető büntető igazságszolgáltatással kapcsolatos és bűnügyi tárgyú terminológiai órát követően – a tágabb értelemben vett büntetőjog valamennyi területéről hallhattak angol nyelvű előadásokat a nyári

egyetem résztvevői. Így büntető anyagi stúdiumból a hagyományos büntetőjogi alapelveken keresztül az európai büntetőjog aktuális kérdései; büntetőeljárás jogból a büntető tárgyalási rendszereken, a bizonyítási szabályokon keresztül az emberi jogok büntetőeljárásban való megjelenéséről és gyakorlati problémáiról; büntetésvégrehajtási jogból pedig az európai és hazai börtönügy megoldásra váró problémáiról tartottak kurzusokat a BTI oktatói. A nyári egyetem résztvevői csoportos munka formájában jogeset megoldással, perszimulációkkal belekóstolhattak az európai és azon belül is a magyar jogi gondolkodásba.

Nagy sikert aratott a kínai hallgatók körében a Szegedi Fegyház és Börtön I. számú Objektumában, a Csillagban tett börtönlátogatás; a Szegedi Törvényszéken tett látogatás, ahol a Törvényszék munkatársai angol nyelvű perszimulációt mutattak be a nyári egyetem résztvevőinek, valamint a Csongrád Megyei Rendőr-főkapitányságon megtartott droglabor- és fegyver bemutató, a Rendőr-főkapitányság munkatársai által e témákhoz kapcsolódó angol nyelvű előadások.

Dr. Gácsi Anett Erzsébet
adjunktus

Jogesetmegoldás a nyári egyetemen

A Bűnügyi Tudományok Intézete

Jean Monnet Chair (az Európai Bizottság által meghirdetett, pályázat útján elnyerhető cím, amelyet az európai uniós integrációs témák oktatásban való megteremtését és erősítését, illetve kiterjesztését vállaló ígéretes programért ítél oda a Bizottság): az újonnan alakult intézet vezetője, **Dr. Kar-sai Krisztina** professzor asszony „Jogi innováció a polgárok érdekében: a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség” c. programjával nyerte el a rangos címet, három évre.

A Büntetőjogi és Büntető Eljárásjogi Tanszék hagyományosan a Kar stratégiai-ailag fontos és jelentős bástyája, amely a bűnügyi tudományokhoz kötődő tantárgyak oktatásában, a tárgykörhöz kapcsolódó tudományos kutatásban és a szakmai közéletben egyaránt jelen van és vezető szerepet tölt be nem csupán regionális és országos, hanem nemzetközi szinten is. E vezető szerep köszönhető egyfelől annak, hogy az itt gondozott tárgyak és tudományos szakterületek a jogrend alapvető fontosságú és megkerülhetetlen alkotóelemeit fedik le, másrésztől annak, hogy jelenleg a személyi állomány összességében véve

(és egyénenként is) kiemelkedő szakmai minőséget képvisel. A Büntetőjogi és Büntető Eljárásjogi Tanszék oktatási és kutatási feladatait, valamint személyi állományát is tekintve több jogágot érintően működött, a bűnügyi tudományok jelentős spektrumát lefedte a tevékenysége, az egység oktatási és kutatási portfóliója a hagyományos tanszéki struktúrát (minőségben és mennyiségben) jelentősen meghaladta. Emiatt indokolt volt az intézetté alakulás, amelyre 2016. szeptemberi hatállyal sor is került, így az egység új neve *Bűnügyi Tudományok Intézete* lett.

A Szegedi Tudományegyetemen az intézetek létrehozásának rendjét a Szervezeti és Működési Rend határozza meg, amelynek értelmében „a kar által folytatott alap és mesterképzés, doktori képzés, felsőoktatási szakképzés, szakirányú képzés keretében, több szakon, több tantárgy oktatási feladatainak ellátására és az ezekhez tartozó tudományág(ak) ban folyó kutatás céljából létrehozott, oktatás- és kutatásszervezési önálló szervezeti egység az intézet” (SZMR V. fejezet 37. pont).

A Bűnügyi Tudományok Intézete a jogász mesterképzésben, a nemzetközi tanulmányok alap- és mesterszakon,

A BTI munkatársai

jogi asszisztens felsőoktatási szakképzésben, az állam- és jogtudományi doktori iskolában és több szakirányú továbbképzés keretében folytat oktatási tevékenységet, büntető (anyagi) jog, büntető eljárásjog, európai büntetőjog, büntetés végrehajtási jog, kriminológia, kriminalisztika (fő)tantárgyakkal. Ezzel a képzési portfólióval megfelel az intézeti követelményeknek. A magyarországi jogi karokon, Szeged kivételével, két vagy három tanszék látja el ugyanezeket a feladatokat, lényegében ugyanekkora oktatói állománnyal.

Az intézetté alakulással (átnevezéssel) a korábban is fennálló helyzetet képez-

tük le a szabályzatok által biztosított módon a szervezeti felépítés szintjén: a Tanszék korábban is már – a fentiek miatt is – *de facto intézetként* működött. Az intézetté alakulás nem feltételez belső tagozódást, így belső, kisebb tanszéki struktúrákat nem hoztunk létre és nem szorgalmazzuk azokat a jövőben sem. Fontos értékként tekintünk jelenleg is a munkaszervezés nagyfokú rugalmasságára, különösen arra, hogy az oktató kollégák alkalmasak egymás helyettesítésére a legszélesebb tantárgyi körben.

Dr. Karsai Krisztina
egyetemi tanár, intézetigazgató

Új egység karunkon: az Üzleti Jogi Intézet

A Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán 2016-ben jött létre az Üzleti Jogi Intézet, a pénzügyi, gazdasági, üzleti jogi területek gesztor szervezeti egysége. Létrehozatalában és kialakításában az az innovatív és integrációs fejlesztési szándék jelent meg, amelyben kiemelt szerepet kapnak az új és napjainkban meghatározó fejlesztési igényű gazdasági jogi területek. E területeken a Kar a naprakészebb és modernebb tárgyi tudás átadása céljából további lépéseket kívánt tenni. Az Intézet létrehozatalában emellett kiemelt szerepet játszottak a nemzetközi tendenciák, a szakmai együttműködést célzó megkeresések, és a külső munkaerőpiaci igények is. Az Üzleti Jogi Intézet mind oktatási, mind kutatási szempontból újabb nyitásokat és fejlesztéseket valósít meg, és egy új arculatot, fejlesztési

irányt képvisel.

Oktatási szempontból a pénzügyi, gazdasági, kereskedelmi szférában egymáshoz kapcsolódó, azonos üzleti gondolkodást és látásmódot kívánó kérdések összehangolása valósul meg. Mindezek során olyan jogterületek kerülnek kibontásra, amelyek a biztonságos jogi tájékozódáshoz megkerülhetetlenek, és amelyek ma már, tekintve a nemzetközi oktatási trendeket is, az üzleti jogi képzések tartalmát töltik meg. Ezek között nevesíthetők például a pénzügyi, adójogi, vámjogi kérdések, a bankjog, az üzleti élet adatvédelmi, fogyasztóvédelmi, a gazdasági szféra reklám- és versenyjogi, közbeszerzési kérdései, a digitális üzleti élet, az e-kereskedelem, valamint az ipar, az agrárium, és a környezetvédelem jogterületei. Az Intézet a már meglévő tárgyak összehan-

golt oktatását valósítja meg, az egységes intézeti ernyő alatt a kurzusok oktatói a tárgyakat folyamatosan fejlesztik, aktualizálják, és ennek eredményeként innovatív, naprakész ismereteket adnak át a hallgatóknak.

Az Intézethez kapcsolódó oktatásfejlesztés keretében nagyobb hangsúlytal, karizmatikusabban jelennek meg a modern üzleti szféra számos olyan közjogi és magánjogi kérdései, amelyet ma már egy végzett jogásznak ismernie kell. E célnak alárendelten, az Intézet több speciális ismeretet átadó új kurzust is hirdet, új oktatási módszert jelöl ki, mindezt kiemelt figyelemmel a jogfejlődés irányaira, a munkaerőpiaci igényekre. Követve a technológiai fejlődésben rejlő kihívásokat is, több olyan kurzus is meghirdetésre kerül, amelyek már egy modernebb, újabb szemléletű oktatási módszertant követnek. Ennek keretében fő sajátosság a jogi folyamatok átlátható modellezése, az összetett ismeretek komplex átadása. Erre példa a *web*-oldalak létrehozatalával, az *e-kereskedelemmel* kapcsolatos valamennyi jogterület összefüggő feltárása, vagy a szimulált *startup* cég létrehozatalának

folyamatába betekintést nyújtó új kurzus, de az új technológiai környezetben rejlő kihívásokra reflektálva hirdette meg az Intézet a 'Digitalizáció és jog' című komplex kurzusát is.

Az oktatásfejlesztési tevékenységhez szorosan kapcsolódik a tananyagfejlesztés. A kari elektronikus tananyag fejlesztési programban az Intézet aktívan részt vesz, a régi és az új kurzusaihoz a hallgatói ismeretsajátítást segítő, egységes, transzparens, didaktikailag jól felépített tananyagot alakít ki. Az Intézet által szervezett programokkal és rendezvényekkel, a tudományos eredmények bemutatása mellett, a széleskörű ismeretterjesztés is célkitűzés: ennek megvalósulását szolgálja például a rendszeresen megrendezett Üzleti Jogi Konferaszta elnevezésű programsorozat is.

Az Intézet szoros kapcsolatot ápol külső szakmai partnerekkel, munkaerőpiaci szereplőkkel. A kurzus tematikák kialakításába – a kari célkitűzésekkel és elképzelésekkel összehangolva – külső szakemberek javaslatai is beépítésre kerülnek, valamint a szakmai reputációval rendelkező gyakorlati szakemberek intézeti életbe kapcsolásával az

Az Üzleti Jogi Intézet munkatársai

elméleti és a gyakorlati oktatás közelítése még hatékonyabban valósul meg. A kutatási portfólió folyamatosan bővül, abban mind a nemzetközi mind a hazai kutatási célkitűzések megjelennek. A nemzetköziesítés célkitűzése érdekében a munkatársak a nemzetközi kapcsolatépítésben aktív szerepet vállalnak. Az Intézetnek több külső partnerrel van már meglévő, illetve kialakítás alatt lévő kapcsolata.

Az intézeti forma kialakítása, a külső egységes megjelenés, számos, napjainkban egyre nagyobb jelentőséggel bíró oktatási és kutatási terület harmonizációjára adnak lehetőséget, amelyek eredményei innovatív, naprakész és komplex ismeretek átadását biztosítják a hallgatók számára.

Dr. habil. Gellén Klára
egyetemi docens

A jogi kari 'klasszikus'

Egy új életre kelt hagyomány: tanár–diák focimeccs

A Pro Jure Egyesület 2015-ös megalakulásakor elhatározta, hogy amellett, hogy igyekszik felpezsdíteni a jogász-hallgatók mindennapjait, arra is figyelmet fordít, hogy a Kar oktatói és hallgatói között is kialakulhasson egy fesztelenebb kapocs. Ennek jegyében került megrendezésre 2015 októberében egy vetélkedő, amely során háromfős diákcsapatok egy-egy tanárral kiegészülve mérték össze tudásukat. Ezen cél megvalósítása érdekében fogant meg az ötlet, hogy a közösségeket a sport hozza igazán közel egymáshoz, így szükség lenne egy olyan focimeccsre, amelyen a Pro Jure Egyesület és az oktatók csapata mérheti össze labdarúgó tudását.

Hosszas szervezést követően végül egy esős őszi estén (2016. október 5-én) csaptak össze a jogi kar oktatói és a Pro Jure Egyesület tagjai a hagyományos tanár–diák meccsek hangulatát felidézendő. A jól ismert szegedi 'csarnokínség' miatt a hétközi időpontra tekintettel csupán a Tarjáni Kéttannyelvű Általános Iskola tornatermében kerülhetett sor a mérkőzésre. A szabványos csarnoknál jóval kisebb pálya a 'dühöngők'

emlékét elevenítette fel a játékosokban, mivel rendes alap- és oldalon hiányában abban állapodtak meg a csapatok, hogy a mandiner helyettesíti a bedobásokat és a kirúgásokat. Ennek köszönhetően a kiszámíthatatlan játék biztosította a szükséges adrenalin mennyiséget és a jó hangulatot a résztvevők számára.

Ezt fokozta a tekintélyes mennyiségű lelkes szurkoló, akik az Egyesület és az Európai Jogtörténeti TDK tagjai közül kerültek ki, akik annak ellenére gyűltek össze a mérkőzésre, hogy a terem kevésbé biztosította a méltó körülményeket a szurkolásra. A nézők ugyanis a pálya szélén egy, az általános iskolai tési órákról ismert padon foglaltak helyett, így folyamatos életveszélyt jelentett számukra a mérkőzés figyelemmel kísérése, ha a pályán lévők a kelleténél nagyobb erővel vették célba a kapukat.

A csapatok a kisebb pálya okán csak 4+1-en lehettek egyszerre a játéktéren. Ennek ellenére mindkét gárda tekintélyes létszámmal érkezett az összecsapásra, így folyamatos cserék színesítették a játékot és biztosították a megfelelő

menyiségű játékidőt mindkét oldalon. Az oktatói csapatot erősítette karunk dékánja és a nemzetközi ügyekért felelős dékánhelyettese (*Balogh Elemér* és *Mezei Péter*), akik gólerős játékkal járultak hozzá a csapat eredményes szerepléséhez. *Pongó Tamás*, *Császár Mátyás* és *Hegyes Péter* szintén a tanárok eredményes támadójátékáért felelt, míg *Harkai István* és *Varga Csaba* védőként járult hozzá ahhoz, hogy *Pétervári Máté*, a csapat kapusa eredményesen őrizze a falra szerelt kapukeretet a góloktól.

A másik csapat mintegy 10 fővel igyekezett diadalt aratni. Az Egyesület rövid történetének mindhárom elnöke tagja volt a Pro Jure csapatának, ugyanis *Bogdány Tamás* (a közösség jelenlegi első embere), valamint *Szilvási Tamás* és *Schváb Martin* exelnökök is az oktatók védelmén igyekeztek kifogni. Rajtuk kívül *Varga-Orvos Zoltán*, *Rafael Balázs* és *Nagy Bence* is azon szorgoskodott, hogy a győztes csapat tagja lehessen. *Sebestyén Marcell*, *Hajdu Szabolcs* és *Tombácz Ákos* pedig a portás szerepét magára vállaló *Pintyi Sándorral* állták az ellenfél csatárainak rohamait.

A mérkőzés hajtós, küzdelmes összecsapást és hullámló játékot hozott

rengeteg góllal, így az egyre hangosabb közönség is igazán jól szórakozhatott. Előbb a hallgatók tettek szert tekintélyesebb előnyre, de aztán a rutinosabb oktatói csapat átlendült a kezdeti megilletődöttségen és fókuszatosan átvette az irányítást, végül az oktatók 15–12-es győzelmét hozta a nagy elszántsággal játszó diákok felett a mérkőzés. A találkozó jó alkalmat nyújtott arra, hogy a hallgatók és tanáraik kellemesen kapcsolódhassanak egymás társaságában, ezzel is erősítve az egyetemen kívüli kapcsolatok kialakulását. Reményeink szerint a most először megrendezett esemény hagyomány-teremtővé válik és félévente létrejöhetnek majd ezek a baráti sportcsaták! Talán a következő összecsapásra a mérkőzés rangjának jobban megfelelő tornacsarnokban kerülhet sor, ahol már a nézőknek sem lesz okuk rettegni, csupán élvezhetik azt, hogy az ismert arcokat szokatlan körülmények között csodálhatják vagy mosolyoghatják meg!

dr. Pétervári Máté
PhD hallgató

Az oktatói és hallgatói csapat játékosai

Bemutatkozik a Civilisztikai Tudományok Intézete

Szabó Imre professzor ünnepi köszöntése

A Polgári Jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszék helyébe – a kari szervezeti átalakításnak köszönhetően – 2016. szeptember 1. napjával a Civilisztikai Tudományok Intézete lépett, alapvetően változatlan tantárgyi struktúrával és oktatói állománnyal. Az Intézet oktatási portfóliójában szerepelnek továbbra is a klasszikus magánjogi tantárgyak, így a polgári jog teljes vertikuma, a szellemi tulajdonjog, a családi jog, a társasági jog, a peres eljárásjog, a nem peres eljárások joga, valamint az atipikus szerződések joga. Így az intézet továbbra is az egyik legnagyobb oktatói létszámú, legtöbb kötelező előadást palettájában szerepeltető szervezeti egysége a Kárnak. Az intézet első nagyszabású rendezvényére 2016. október 12-én került sor *Dr. Szabó Imre*, a tanszéket korábban vezető egyetemi tanár 65. születésnapja alkalmából szervezett ünnepi tudományos ülés keretében. Az ünnepelt tudományos és szakmai elismertségéről a résztvevők nagy száma is árulkodott; az egyetemi szférán kívül más jogász hivatások képviselői is tiszteletüket tették a rendezvényen. A tudományos ülés és az ünnepi köszöntő megtartására a Rectori Hivatal Dísztermében került sor, amely patinás környezet méltó módon járult hozzá a mintegy 150 fő meghívott részvételével tartott köszöntéshez.

Az intézetvezető *Dr. Görög Márta* egyetemi tanár által moderált ünnepi ülés *Dr. Wopera Zsuzsa* intézetigazgató egyetemi tanár által tartott tudományos előadással vette kezdetét, amely

– az ünnepelt által oktatott polgári eljárásjog körében – a polgári perjogi kodifikáció eredményeit és vívmányait vázolta, hiszen ezen jogalkotási-előkészítő munkához az ünnepelt is kiemelten hozzájárult. A tudományos előadást követően *Dr. Trócsányi László* professzor, igazságügyi miniszter köszöntő szavait – távolmaradását kimentve – *Dr. Bodzási Balázs*, igazságügyi és magánjogi jogalkotásért felelős helyettes államtitkár tolmácsolta az ünnepelt és az ünnepi közönség részére. A szakmai kapcsolatokon túlmenően az ünnepelttel együtt eltöltött közös emlékek felelevenítése *Dr. Cserba Lajos* ünnepi beszédét is megszínesítette, amely hozzájárult az ülés közvetlen és baráti hangvételéhez. Az ünnepi méltóságok sorát Karunk dékánja, *Dr. Balogh*

Karunk dékánja, Dr. Balogh Elemér átadja a kötetet az ünnepeltnek

Elemér professzor jogtörténeti kitekin-
tést is tartalmazó, könnyed és baráti
hangvételű köszöntése zárta.

Az ünnepelt részére *'Lege et fide. Ün-
nepi tanulmányok Szabó Imre 65. szüle-
tésnapjára'* címmel 71 szerző tollából
született tanulmányokat tartalmazó,
terjedelmében is monumentális (mint-
egy 700 oldalas) kötet került átadásra. A
tudományos igényű készült közlemé-
nyeket és köszöntéseket tartalmazó kö-
tet nem sokkal az ünnepi ülés kezdete
előtt megérkezve, frissen és ropogósan,
a Pólay Elemér Alapítvány Könyvtára
sorozat 65. köteteként jelent meg-
minő véletlen: az ünnepelt is éppen
65 éves... A tanulmányok szerzői kö-
zött neves egyetemi tanárok, egyetemi
berkeken belüli, valamint más jogász
hivatásokban dolgozó munkatársak,
továbbá fiatal kollégák is szerepelnek;
az ünnepi közlemények tematikájuk-
ban is igen változatos képet mutatnak
a jogtörténet világától kezdve a polgári
jog egyes részterületeit is felölelve (véd-
jegyjog, egyesületi jog, családi jog), a
polgári eljárásjogon keresztül, a bün-

tetőjog és az alkotmányjog legaktuáli-
sabb kérdéseit is prezentálva.

Dr. Szabó Imre professzor oktatói és
egyetemi pályafutása során nem csu-
pán szakmai elismertségéről és hozzá-
értéséről tett tanúbizonyságot, hanem
hallgatóbarát hozzáállása miatt is so-
kan szerették. Ennek következtében az
egyetemi és a kari hallgatói önkormány-
zatok volt és jelenlegi elnökei is sorra
felidéztek olyan közös hallgatói törté-
neteket és megmosolyogtató szituáció-
kat, amelyek a professzor úr fiatalokkal
szembeni türelméről és segítőkészségé-
ről tanúskodtak.

Az ünnepelt záróbeszédében elérzé-
kenyültségéről vallott, majd a tudomá-
nyos ülést állófogadás követte. A pohár-
köszöntő pikáns és jövőre vonatkozó
jótanácsokat is tartalmazó hangvételéről
Dr. Máthé Gábor professor emeritus (Buda-
pest) gondoskodott, amelyben termé-
szetesen említést érdemelt az ünnepelt
horgászzal ápolts szoros kapcsolata is.

*Dr. Görög Márta egyetemi tanár és
Dr. Bakos-Kovács Kitti tanársegéd*

1956 emlékezete a jogi karon

Már év elején megfogalmazódott az elképzelés, hogy a Karnak méltó módon kell megemlékeznie az 1956. forradalom és szabadságharc 60. évfordulójára. Az ötlet kidolgozása egy ideig 'hibernálódott', arra várva, hogy egyetemi szinten vajon milyen program fog összeállni, illetve hogy ebben az egyes szervezeti egységeknek milyen és mekkora szerep jut. A július elején megalakult '56-os egyetemi emlékbizottság első ülésén kiderült, hogy a központi ünnepség tulajdonképpen egyetlen napra, október 16-ára koncentrál, amelyen Áder János köztársasági elnök lesz a díszvendég. Eldőlt az is, hogy Szeged 1956-os történetének egyik legfontosabb eseménye kerül a program középpontjába, a MEFESZ, a Magyar Egyetemek és Főiskolák Egyesületeinek Szövetsége október 16-i megalakulása, illetve országos hírre szert tett programjának október 20-i elfogadása. Végül a karok magukra maradtak programjaik összeállításában, ugyanakkor nagyobb autonómiát is nyertek elképzeléseik szabad megvalósításához.

A Kar dékánja szeptember végén hívta össze a kari emlékbizottság alakuló ülését. Kezdetől fogva az volt a cél, hogy a hallgatói szervezetek, egyesületek minél aktívabb részvétellel csatlakozhassanak az emléknaphoz. A MEFESZ, mint az első önálló hallgatói kezdeményezés megalakulása ezt különösen indokoltá tette. Az emléknaphoz pontos időpontja gyorsan körvonalazódott. Mivel az elnöki látogatás október 16-ra esett, előtte pedig kétnapos történetész-konferenciára került sor, eldőlt, hogy a jogi kar október 13-án tartja meg emléknapiját, amely így egyben az egyetemi ünnepségsorozat nyitó napja is lett.

A kari társalgóban kezdődött megemlékezés délelőtti szakmai előadásokkal

indult. A dékáni megnyitót *Trócsányi László* megemlékezése követte *Perbíró József*-re. A Kar akkori dékánhelyettese személyében testesítette meg azt a szerkesztői kapcsolatot, amely az egyetem és a város között a forradalom alatt létrejött. Őt választották meg ugyanis a Szegedi Nemzeti Forradalmi Bizottság elnökének, mondhatni polgármesternek. „1956. október 16-án Szegeden az egyetemi ifjúság a tudományegyetem auditórium maximumában nagygyűlést tartott. Ennek tanárelnökekül háromtagú küldöttségük engem kért fel. A nagygyűlés az utcára is kiszorult hatalmas tömeg részvételével, feszült hangulatban zajlott le. Elnöki szigoromra is szükség volt, hogy megakadályozzam a gyűlés szabad térre való kilépését és veszélyes tüntetéssé fajulását. A nagygyűlésen elfogadott 12 pontot nyomban országos körútra induló küldöttség vitte magával.” – emlékezett vissza Perbíró professzor 1989-ben a MEFESZ megalakulásának körülményeire. *Trócsányi* professzor családi indíttatást is sejteni vélte a hallgatókkal kialakult barátságos viszony hátterében. Perbíró professzor ugyanis egyszerű családból származott, személyesen is megtapasztalhatta, milyen küzdelmes egy diák élete, ha magasabbra kíván jutni.

A MEFESZ megalakulásával kezdte előadását *Marjanucz László*, a Modernkori Magyar Történeti Tanszék vezetője is. Utalt a felsőoktatási rendszer szovjetizálásából adódó problémákra – az orosz nyelv kötelezővé tételére, a marxista ideológiai tárgyak túlsúlyára, a katonai ismeretek oktatásának gondjaira –, amelyek okkal váltották ki a hallgatók elégedetlenségét. A politikai életben olyanra túlhalt az 'éberség', az ellenségkeresés, nem állt meg az egyetem kapuinál,

hanem az egyetemi oktatók és hallgatók sorait is megtizedelte. A kiút keresésében a nyugtalankodó hallgatók partnerre találtak a liberálisabb gondolkodású egyetemi vezetésben, élén *Baróti Dezső* rektor és *Perbír József* személyében. Ezért is találhatott gyors megértésre a MEFESZ létrehozásának kezdeményezése.

Antal Tamás, a Európai Jogtörténeti Tanszék docense *Nagy Imre* meghatározó szerepére hívta fel a figyelmet, amikor a második tanácstörvény előkészítésének munkálatait elemezte előadásában. Az 1949-ben életbe lépő Alkotmány 30. §-a értelmében az államhatalom helyi szervei a tanácsok lettek. Ezek működéséről, alá- és fölérendeltségükről a tanácstörvények rendelkeztek. Az első tanácstörvény 1950-ben lépett életbe. A tanácsok egyszerre voltak államhatalmi, államigazgatási szervek és tömegszervezetek, így a tanácsrendszert a kettős alárendeltség elve jellemezte: az igazgatási szervek az illetékes tanácstestületnek és a felettes államhatalmi szerv államigazgatási szervének is alá voltak rendelve. *Nagy Imre* miniszterelnöksége alatt újra rendezték a tanácsok helyzetét. Az 1954. évi II. tanácstörvény úgy rendelkezett, hogy a tanácsok általános irányítását, ellenőrzését és legfelsőbb felügyeletét az országgyűlés, illetve a Népköztársaság Elnöki Tanácsa látja el, és megszüntette a minisztertanács felhatalmazását a tanácsi szervezet irányítására. A tanácsrendszer ta-

lán legfontosabb szervei a helyi tanácsok intézkedő és végrehajtó testületei, a végrehajtó bizottságok volt. Ezek rendkívül széles hatáskörrel rendelkeztek; sőt, 1954-ig, ha a tanács nem ülésezett, a végrehajtó bizottság gyakorolta annak hatáskörét. *Nagy Imre* befolyására a második tanácstörvény ezt a jogot megszüntette, bár ez lényegesen nem változtatta meg a kialakult gyakorlatot.

Az egyetem és a város 1956-os viszonyának vizsgálata állt *Révész Béla*, a Politológiai Tanszék docense előadásának középpontjában. Az angol történészt, 1956 egyik első monográfusát, *Bill Lomax*-ot idézte, aki szerint „A forradalom Szegeden nem sokkal jutott túl a diákok akcióin.” Másfelől viszont éppen *Perbír József* hívta fel a figyelmet arra, hogy „[...] már október 24-én megkezdődtek az egyetemi hallgatók és az üzemek munkásainak összeülekezései.” Ennek első jelét már akkor megadták a hallgatók, amikor október 20-án elfogadták a MEFESZ programját. Bár ez zömében valóban a felsőoktatás problémáival és radikális megoldási javaslataikkal foglalkozott, a 14. pontban mégis beemelték a munkásosztállyal kapcsolatos alapvető követeléseiket: „Bérbügi reformot követelünk, az alacsony bérek felemelése ütemének gyorsítását és az államtól származó összjövedelem felső határának a megállapítását.”

A Pro Jure Egyesület kerekasztal beszélgetésén: Pászka Imre, dr. Kiss Tamás (a MEFESZ egyik alapítója) és dr. Varga-Orvos Zoltán

Perbíróné Nagy Márta és kísérője, valamint karunk oktatói koszorúzzák a professzor úr sírját

A délelőtti előadásokat követően először Perbír Józsefnek a jogi kar földszintjén elhelyezett emléktáblájának megkoszorúzására került sor, majd az emléknapi résztvevői átvonultak a Fogadalmi Templom altemplomába, ahol a professzor hamvait tartalmazó urna 1991-ben elhelyezésre került. Itt özvegye, *Nagy Márta* meghatottan emlékezett vissza sok megpróbáltatást kiállt közös életükre. Életének 88. évében is pontosan idézte fel sorsuk hanyattatásainak apró részleteit és örömeire szolgált, hogy részt vehetett a férje emlékét hűségesen felidézõ kari megemlékezésen.

Az emléknapi délutánja a hallgatóké volt. *Márki Dávid* előadása szélesebb történelmi kontextusba helyezte a MEFESZ 1956-os megalakulását. Értelmezésében a diákönkormányzatokért folytatott küzdelem az a vezérfonál, amelyre több évtized történelmének a legkülönbözőbb formájú, célú és hatású hallgatói kezdeményezései felfűzhetők. Így értető, hogy az 1988-as hallgatói lázongások – amelyek ismét csak a szegedi egyetemről indultak el – miért elevenítették fel ismét a MEFESZ emlékét.

Pintyi Sándor egy korábbi interjúsorozat részeként készített interjút *Gyulay Endrével*, a Szeged-Csanádi Egyházmegye

nyugalmazott püspökével. Előadásban illetve az illusztrációképpen vetített videó-részletben az egyház, egyházi oktatás helyzetét mutatta be a 40-es években, az akkori fiatal pap szemével. Gyulay Endre ekkoriban teológiai tanulmányait végezte Szegeden, majd segédlelkészként tevékenykedett Röszkén, Ásotthalmon. Amint elmondta: „Hit és erkölcs kérdésében is az egyik legnehezebb egyházmege ez, hiszen itt van a Viharsarok, itt volt a legerősebb a kommunizmus, így az egyházban a legnagyobb pusztítást is itt végezte a keresztényüldözõ szellemiség.”

Gombos Jarmo előadásának célja az volt, hogy bemutassa a szegedi újságolvasó emberek hogyan értesülhettek a szegedi 1956-os eseményekről, kisebb kitekintésekkel az országos eseményekre. Ezt a Délmagyarország és a Szegedi Néplap cikkei segítségével mutatta be, feldolgozva a cikkeket október 19-től november 28-ig. A Délmagyarország 1956. október 31-ig jelent meg, majd 1957. május 1-től, a Szegedi Néplap 1956. november 20-tól 1957. április végéig. Az előadó szerint megállapíthatjuk, hogy míg a Délmagyarország viszonylag nagy terjedelemben és ha nem is pártatlanul vagy objektíven, de tudósított a szegedi és or-

szágos eseményekről, a Szegedi Néplap viszont valószínűleg tudatosan és fokozatosan a forradalom ellen fordult.

Ezt követően – a kari Hallgatói Önkormányzat közreműködésével – *Csoma Lajos* idézte fel Hódmezővásárhely 1956-os eseményeit, benne a saját történetével. Mindezeket „Az elfelejtett forradalom” című könyvében is megörökítette, amely főként a hódmezővásárhelyi Bethlen Gábor Általános Gimnázium igazgatójának, diákjainak az 1956-os forradalomban való részvételét dokumentálja. Adatközléseiben a Vásárhelyen és a régióban megtörtént forradalmi eseményeket és az azokat követő megtorló intézkedéseket az országos politika történeti keretébe ágyazottan mutatja be. A szerző elmondta, hogy három évig rendőrségi felügyelet alatt állt, ami azt jelentette, hogy nem hagyhatta el Vásárhelyt a rendőrség előzetes engedélye nélkül. Nem mehetett étterembe, piacra, sport- és más rendezvényekre, italboltba, vásárokra. Mindezt azért, mivel a határozat szerint ellenforradalmi tevékenységet folytatott a Bethlen gimnázium diákjaként, majd nemzetőrként – mondta Csoma Lajos.

A Pro Jure Egyesület kerekasztal-beszélgetést rendezett, amelynek főszereplője *Kiss Tamás*, a MEFESZ egyik alapító tagja volt. Azt hiszem – idézte fel a történeteket –, amikor elfogadták, hogy megalakítjuk a MEFESZ-t, már akkor kihirdettük, hogy 20-án megtartjuk a következő gyűlést, most már mi. És akkor pontokba foglalva szépen elmondjuk, hogy mit akarunk, sőt abban maradtunk, hogy most a nagygyűlés után mindenki szépen hazamegy az adott karra, összehívják a gyűléseket és megválasztják a karonként három-három, úgymond ’vezetőségi’ tagot. Minket nem választott meg senki sem, mi csak úgy kiálltunk oda a porondra.

Itteni, majd nemzetőrségi szerepléséért 1957 áprilisában letartóztatták, majd a következő év elején előbb nyolc, majd másodfokon 5 év börtönbüntetésre ítélték, Vácról 1960 áprilisában szabadult. Mégis boldog embernek mondja magát, hogy mindezeket megélhette, hiszen így egy sokkal színesebb, sokkal gazdagabb életet élhetett. Kiss Tamást egyébként a Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciájának éppen Szegeden ülésező plénuma a HÖÖK tiszteletbeli elnökévé választotta.

A kari emléknep végén vetítésre került a Szegedi Tudományegyetem megbízásából készült ’Szegedi láng’ című film, amely a diákmozgalom résztvevői, 1956 hősei előtt tiszteleg. Valóban hősökrol van szó, hiszen a MEFESZ 1956. októberi rendezvényein megjelent és a szegedi forradalmi eseményekből részt vállaló egyetemisták és főiskolások, illetve a melőlük álló egyetemi oktatók közül több mint 110-en részesültek retorzióban. A szerveződésből részt vállalókra összesen 47 év 7 hónapnyi börtönbüntetést rótak.

Az emléknep megrendezésében közreműködött az SZTE Tehetségpont, a Pro Jure Egyesület, a kari Tudományos Diákköri Tanács, a kari Hallgatói Önkormányzat, az ELSA-Szeged Egyesület valamint a Szegedi Politológus Hallgatók Egyesülete. Az emléknep eseményeiről több helyi és országos orgánium is beszámolt. A szegedma.hu hírportál fényképes beszámolót közölt:

<http://szegedma.hu/hir/szeged/2016/10/nem-kertek-a-marxista-filozofia-oktatasabol-az-egyetemistak-1956-ban-fotok-video.html>

*Dr. Révész Béla
egyetemi docens*

Bemutatkozott az Információs Hivatal

A karunk Nemzetközi és Regionális Tanulmányok Intézete által működtetett Integrációs Klub 2016 őszén kari konzultáció megtartására kérte fel az Információs Hivatal munkatársait. Ennek keretében 2016. november 10-én került sor „Az Információs Hivatal tevékenysége, az európai titkosszolgálatok együttműködése a terrorelhárítás területén” című előadás megtartására. *Dr. Simon Csaba*, az IH igazgatási és humánpolitikai igazgatója (akiről kiderült, a szegedi jogi karon végzett, és a rendszerváltáskor csatlakozott a szolgálathoz) elmondta, hogy az Információs Hivatal a klasszikus értelemben vett hírszerző szolgálat, amelynek a kormány a gazdája. „Akkor dolgozunk jól, ha a közvélemény minél kevesebbet tud a munkánkról” – hangsúlyozta Simon Csaba, aki szerint jól dolgoznak, a kormány fontosnak tartja a munkájukat, ennek jeleként az utóbbi években egyre magasabb költségvetési támogatást kapnak. Ezért lehetőségük van arra is, hogy növeljék a szolgálat létszámát, így folyamatosan jelentkezni lehet a szolgálathoz. Kérdésre válaszolva elmondta, a külföldön dolgozó műveleti tisztek munkája a ’csibészebb’, az itthon dolgozó értékelőelemzők főleg az íróasztal mellett végzik a feladatukat. Ugyanakkor hangsúlyozta, mindkét munkához komoly tudás – jogi, közgazdasági, informatikai – és speciális hírszerző szakismeretek szükségesek. Az idegennyelv-tudás természetesen elengedhetetlen az ügynöki munkához. Mivel a humánpolitikai igazgató felelős a Hivatal személyzetéért és az utánpótlásért, ezért is fontos számukra a folyamatos kapcsolattartás a felsőoktatási intézményekkel, azok hallgatóival.

Röviddel ezután a Hivatal kari látogatásának viszonzására is sor kerülhetett, amikor november 18-án szakmai kirándulás keretében a hallgatók a budapesti bázison kaphattak betekintést az Információs Hivatal munkájába. A belépés ide valóban ritkaságszámba menő esemény volt a hallgatók és a Hivatal számára is, ugyanis az Információs Hivatal 26 éves történetében ilyenre még nem került sor. A legfontosabb információkat itt is a humánpolitikai igazgatótól tudták meg a hallgatók. Elmondta, hogy az utóbbi években a fiatalok körében egyre vonzóbbá vált a hírszerző hivatás. Az Információs Hivatal tisztjeinek 61 százaléka negyven év alatti, 15 százaléka még nem töltötte be a harmincadik életévét, a műveleti tisztek 35 százaléka két, 31 százaléka pedig három vagy több idegen nyelven beszél. A hallgatók a konzultáció során leginkább a felvételi követelményekre, a hírszerzés titkaira, a pszichológiai megterhelésre voltak kíváncsiak.

És hogy valóban erősödőben az Információs Hivatal és a Kar kapcsolata, annak további jeleként a Hivatal pályázatot ír ki a Kar hallgatói számára az „Új jelenségek a nemzetbiztonsági szolgálatok tevékenységére vonatkozó szabályozás terén az európai országokban: e szabályozások társadalmi, politikai vonatkozásai” témakörben. A felhívás komoly érdeklődést váltott ki a hallgatók soraiban, végül tíz értékelhető pályamű érkezett be a február végi határidőre.

Dr. Révész Béla
egyetemi docens

In memoriam Molnár Imre emlékezete

„Sed fugit interea, fugit irreparabile tempus,
singula dum capti circumvectamur amore.”

Vergilius, *Georgica* 3.284

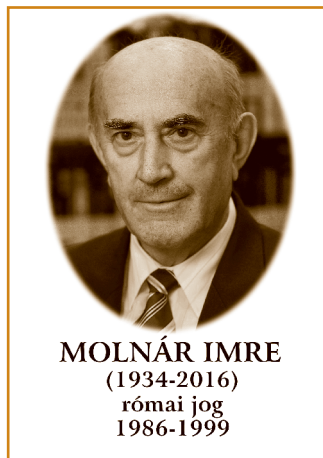
[Ám tovaszáll az idő, tovaszáll és fut
szakadatlan, míg mi csapongunk itt,
mindent kedvünkre lefestvén.]

Lakatos István fordítása

Az idő szalad, elfut, elfolyik; az idő, amely a jogügyletek tanában akaratunktól függetlenül bekövetkező, jogviszonyokat keletkeztető, változtató vagy megszüntető eseménynek számít. Vergilius szállóigévé vált sorában *irreparabilis*, helyre nem hozható, vissza nem állítható jelenségnek nevezi az időt, amely visszavonhatatlan és visszahozhatatlan változások elé állítja a természetes személyt, az embert.

2016. október 14-én, életének 83. évében elhunyt *Prof. Dr. Molnár Imre*, a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának nyugalmazott egyetemi tanára. Munkatársai és tanítványai mély fájdalommal értesültek váratlan hirtelenséggel bekövetkezett eltávozásáról. Emlékét még sokáig őrizni fogjuk – a családdal vagy kollégákkal beszélgetve magától értetődően, élénken bukkán föl alakja újra és újra a közös élmények kapcsán, megjelenik szemünk előtt a magas, az utóbbi időben már kicsit hajlott, idősödő férfi sziluettje, halljuk jellegzetes hangját, ahogyan előadást tart vagy a Tanszéken beszélget.

Molnár Imre 1934. szeptember 22-én született a Bács-Bodrog megye (ma

MOLNÁR IMRE
(1934-2016)
római jog
1986-1999

Bács-Kiskun megye) Tataházáán. Élete végéig megőrizte az ösztönös ragaszkodást és tiszteletet a termőföld iránt, amire a családi környezete, gyerekkora tanította. Középiskolai tanulmányait a ciszterci rend bajai III. Béla Gimnáziumában kezdte, de a politika viharai hamarosan elsodorták az iskolát. A szegedi Baross Gábor Gimnáziumban folytatta a tanulást, majd az intézmény 1951-es megszűnését követően a szegedi Radnóti Miklós Gimnáziumban tudott (osztályharcos nehézségek ellen küzdve) érettségizni.

Továbbra is rögzös, kitérőkkel teli úton jutott el a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karára. A társadalmi kirekesztés következtében (a család tulajdonát képező 15 kataszteri hold föld évtizedekre megbélyegezte sorsát) csak 1956-ban kezdhette meg felsőfokú tanulmányait; 1960-ban avatták jogi doktorrá. 1964-ben ’kitűnő’ minő-

sítéssel ügyvédi jogtanácsosi vizsgát tett. Pályája nem az Egyetem falain belül indult – hosszú évekig a Csongrád Megyei Vendéglátó Vállalat jogtanácsosaként dolgozott; hamarosan vezető jogtanácsos, végül pedig az igazgatási osztály vezetője lett. Az oktatói-kutatói pályától politikai-ideológiai akadályok zárták el. A fiatal jogász számára ez a korszak egyben a családalapítás időszakát is jelentette: erre az időszakra esik házassága *Magdolnával* és két gyermekük (*Attila* és *Judit*) születése. A család és a munka mellett azonban a sportnak is fontos szerep jutott életében; így például a '70-es években az Országos Atlétikai Bajnokság aranyérmet nyert kalapácsvető csapatának is tagja volt.

Molnár Imre 1968-ban, *Pólay Elemér* hívását követve, kezdte meg egyetemi oktatói pályafutását: a Római Jogi Tanszék felállású tanársegéde, 1971-től főállású adjunktusa, majd 1979-től docense lett. Jogászok generációi sajátították el előadásait hallgatva a pandektisztikában gyökerező, klasszikus tisztaságú magánjogi dogmatika alapjait a római jogi vizsgára készülve – hisz a magyar magánjog oktatása akkoriban inkább még a szovjet mintához volt kénytelen igazodni.

Az oktatás mellett nagy lendülettel és kitartással kezd a tudományos kutatáshoz is. Számos magyar és idegen nyelvű tanulmány publikálása után, 1977-ben megvédi a Magyar Tudományos Akadémián *A locatio conductio a klasszikus kori római jogban* című kandidátusi értekezését. Külföldi konferenciákon ad elő, vendégprofesszorként tart előadást és kutatóúton vesz részt Németországban (München, Köln), Hollandiában (Nijmegen), Olaszországban (Róma). 1987-ben megszerzi az állam- és jogtudomány doktora (akadémiai doktor, DSc.) címet *A római magánjog felelősségi*

rendje című disszertációjával. 1988-ban kinevezik egyetemi tanárnak.

Tudományos érdeklődése évtizedekig a római magánjogra koncentrálódott; nem riadt vissza a centrális, óriási szakirodalommal elnehezült, a modern kutatók között is erősen kontroverznak számító témák feldolgozásától: a szerződés tan dogmatikai alapjai és gyakorlata, a felelősségtan központi kategóriáinak történeti kialakulása, majd a modern büntetőjog elméletének római jogi alapjai.

Molnár Imre a szegedi Állam- és Jogtudományi Kar életében is kiemelkedő szerepet vállalt: 1985-től 1999-ig a Római Jogi Tanszék vezetője, 1994 és 1998 között pedig a Kar dékánja volt. Dékáni működését a harmonikus, kooperatív, konstruktív vezetés jellemezte: sohasem konfrontációra, hanem a közös ügy, a szegedi jogi kar jövője érdekében történő összefogásra törekedett. Az egyetemi közéletben több mint tíz évig meghatározó tagja volt a JATE, majd 2000-től az SZTE egyetemi tanácsának, amelyben mindig hathatósan képviselte a jogi kar érdekeit.

Molnár Imre az országos szintű tudományos közéletben is fontos szerepet töltött be. Folyamatos kapcsolattartás illetve szakmai barátság ápolása a társ-tanszékekkel, konferenciák szervezése, publikációk kidolgozása fémjelzte tevékenységét. A tudományos szervezés országos szintjén elsősorban a Magyar Akkreditációs Bizottság (MAB) jogi bizottságában végzett öt éves tevékenysége érdemel kiemelés.

Molnár Imre kitartó és elhivatott munkáját, a tudományos és oktatói pályán végzett erőfeszítéseit számos alkalommal kitüntetésekkel honorálták. Ezek közül a legfontosabbak az Apáczai Csere János-díj (1999), a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztje (2003),

a Klebelsberg Kuno-díj (2005), az Eötvös József Koszorú (2007) és a Szent-Györgyi Albert-díj (2014).

Molnár Imre 2004-től, 70. életének betöltésétől az Állam- és Jogtudományi Kar *emeritus professora* volt, de energiáját, elmélyült tudását továbbra is a Kar rendelkezésére bocsátotta az oktatás és

kutatás terén: évekig még előadásokat tartott és számos tudományos tanulmányt publikált. Tudása, tapasztalata, jó tanácsai, optimista, kiegyensúlyozott egyénisége örökre hiányozni fog.

Dr. Jakab Éva
egyetemi tanár, tanszékvezető

100 éve született Horváth Róbert, a Statisztikai Tanszék vezetője

Ebben az évben lenne 100 éves *Horváth Róbert* (1916–1993), a Statisztikai és Demográfiai Tanszék korábbi vezetője, a Kar volt dékánja (1957–1960), aki a hazai és a nemzetközi statisztikai életnek egyaránt meghatározó alakja volt: tisztséget töltött be a Magyar Statisztikai Társaságban, az MTA Statisztikai Bizottságában, illetve az ISI (International Statistical Institute) alelnöke is volt. Emlékének tisztelegve a Szegedi Tudományegyetem Statisztikai és Demográfiai Tanszéke az MST Statisztikatörténeti, valamint Közigazgatási, Igazságügyi és Jogi Informatikai szakosztályaival és az MTA Statisztikai Tudományos Albizottságával közösen emlékülést szervezett 2016. nov-

ember 9-én a Kar székhéjének 210-es termében, a tanszék egykori helyén.

Az ülés első felében *Gyémánt Richárd* a tanszék történetéről beszélt, míg *Derzsy Márk* és *Kovács Csaba* (KSH) Horváth Róbertet a KSH Könyvtár kéziratárában őrzött hagyaték tükrében mutatta be. *Laczka Éva* (MST) egykori tanszékvezetőnk gazdaságstatisztikai munkásságát, míg *Katona Tamás* a történeti demográfiai munkásságát mutatta be. Az ülés második felében kollégák, családtagok, egykori tanítványok osztották meg gondolataikat Horváth Róbertről.

Dr. Kovács Péter
egyetemi docens, tanszékvezető

Az emlékülés hallgatósága

Kari Hírek

Dr. Császár Máttyás adjunktus (Nemzetközi Magánjogi Tanszék) előadást tartott Győrben 'Az Európai jog és Nemzetközi magánjog aktuális kérdései' elnevezésű konferencián „A házassági vagyoni jog nemzetközi magánjogi vonatkozásai” címmel.

2016. január 28.

Dr. habil. Antal Tamás egyetemi docens (Európai Jogtörténeti Tanszék) előadást tartott a 'Négyszáz esztendő harc' című, a második Magyar Köztársaság kikiáltásának hetvenedik évfordulója alkalmából az Emlékpontban (Hódmezővásárhely) rendezett konferencián „Az 1946. évi I. törvény[cikk] létrejötte” címmel.

2016. február 1.

Dr. Mezei Péter egyetemi docens (Összehasonlító Jogi Intézet) előadást tartott Londonban „Enter the Matrix: the Effects of the CJEU's Case Law on Linking and Beyond” címmel.

2016. február 3.

Dr. Jakab Éva egyetemi tanár (Római Jogi Tanszék) "Accounting and Rationes in Roman Business and Administration" címmel tartott előadást Budapesten (Workshop of Legal Documents in Ancient Societies).

2016. február 5–7.

Dr. Jubász Krisztina adjunktus (Politológiai Tanszék) előadást tartott Budapesten a Honvéd Vezérkar Tudományos Kutatóhely konferenciáján „Az Európai Unió közös biztonság- és védelempolitikájának szerepe a migrációs válság kezelésében: az EUNAVFOR MED/Sophia művelet” címmel.

2016. március 2.

A 'Találkozás emeritus professzorainkkal' c. program keretében a SZAB Jogi Szakbizottsága tudományos ülést szervezett székházában; ez alkalomból *Dr. Homoki-Nagy Mária* egyetemi tanár (Magyar Jogtörténeti Tanszék) beszélgetett *Dr. Bodnár László* emeritus professzor úrral.

2016. március 3.

Dr. Homoki-Nagy Mária egyetemi tanár és *Dr. Varga Norbert* egyetemi docens (Magyar Jogtörténeti Tanszék) előadást tartott Budapesten a Jogtörténeti Műhelybeszélgetés elnevezésű rendezvényen; előbbi „A kartellszerződések magánjogi szabályai”, utóbbi „A Kartelbizottság és a Kartelbíróóság joggyakorlatának bemutatása. Az eljárási szabályok érvényesülése” címmel.

2016. március 9.

Dr. Gombos Katalin egyetemi docens (Nemzetközi Jogi és Európa-jogi Tanszék) előadást tartott Budapesten a Gazdasági Versenyhivatal és Pázmány Péter Katolikus Egyetem Versenyjogi Kutatóközpont által szervezett 'A magyarországi kartellszabályozás története az 1931. évi XX. törvénycikk létrejöttét vizsgáló kutatás alapján' című konferencián „A Kartelbíróóság és a Kartelbizottság szervezete, működése és tagjai” címmel.

2016. március 9.

Dr. Mezei Péter egyetemi docens (Összehasonlító Jogi Intézet) előadást tartott Turkuban a Turun Yliopisto Egyetemen „Information Law in Europe and Beyond: Current Issues and Perspectives” címmel.

2016. március 21–24.

Dr. Mezei Péter Turkuban

Dr. Karsai Krisztina egyetemi tanár (Büntetőjogi és Büntető Eljárásjogi Tanszék) előadást tartott Kolozsvárott a Criminal Justice Master Program keretében „European Criminal Law” címmel.

2016. április 1.

Dr. Révész Béla egyetemi docens (Politológiai Tanszék) előadást tartott Szegeden a Történeti Kriminológia Műhely keretei között „Felforgatók a szocializmusban” címmel.

2016. április 11.

Dr. Gombos Katalin egyetemi docens (Nemzetközi Jogi és Európa-jogi Tanszék) előadást tartott Budapesten a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar Nemzetközi Ma-

gánjogi Tanszéke által 'Határon átnyúló családi ügyek. Nemzetközi személyes- és családjogi kérdések a XXI. században' című konferencián „A jogharmonizáció lehetőségei a családi jog területén” címmel.

2016. április 14.

Dr. Molnár Erzsébet és *dr. Monori Zsuzsanna Éva* PhD hallgatók, *Dr. Gál Andor* tanársegéd (Büntetőjogi és Büntető Eljárásjogi Tanszék) előadást tartottak a Budapesten megrendezésre került Tavaszi Szél Konferencián: „A vállalkozáson belüli előnyozási eljárás mint a büntfelderítés potenciálisan hatékony eszköze” (M. E.), „A zaklatás mint magánindítványos bűncselekmény – A magánindítványhoz kötöttség hatásai a háborgató zaklatások miatti büntetőjogi felelősség megállapításában”(M. Zs.), „A jogos védelmi helyzetet kiváltó támadás jogtalanságáról” (G. A.) címmel.

2016. április 16.

Karunk hallgatói önkormányzata 'Terrorveszélyhelyzet az Alaptörvényben?' címmel szakmai programot szervezett. Az Alaptörvény-módosítási javaslat részleteit *Tuzson Bence* kormányzati kommunikációért felelős államtitkár és *Lánczi Tamás*, a Századvég vezető elemzője, a Politikai Elemzések Központjának igazgatója vitatta meg a rendezvény alkalmával, amelynek moderátora *Dr. Löffler Tibor* egyetemi docens (Politológiai Tanszék) volt.

2016. április 19.

Dr. Jakab Éva egyetemi tanár (Római Jogi Tanszék) "Deals, Deeds and the Law: Sale in Ancient Rome and in the Provinces" címmel tartott előadást egy *workshop*-on az USA-ban (Harvard University, Cambridge MA).

2016. április 22–24.

Dr. Tóth Judit egyetemi docens (Alkotmányjogi Tanszék) előadást tartott Budapesten a MTA Közjogi és Rendészeti Albizottság közös ülésén „A közérdek változó fogalma” címmel.

2016. április 27.

Dr. Homoki-Nagy Mária (Magyar Jogtörténeti Tanszék) és *Dr. Balogh Elemér* (Európai Jogtörténeti Tanszék) egyetemi tanárok Budapesten, a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen a 'Történeti alkotmányunk és az Alaptörvény' elnevezésű konferencián „Az 1848-as jobbágyfelszabadítás – a tulajdonviszonyok átalakítása jogsérelmek nélkül” és „Adalékok a magyar jogi szókészlet történetiségéhez” címekkel tartottak előadást.

2016. április 29.

Dr. Nagy Tamás egyetemi docens (Jogbölcseleti és Jogszociológiai Tanszék) előadást tartott a 'Hagyatékok feldolgozásának interdiszciplináris tanulságai' című országos konferencián Veszprém-ben „Hagyatékok feldolgozásának interdiszciplináris tanulságai” címmel.

2016. május 1.

Dr. Badó Attila egyetemi tanár (Összehasonlító Jogi Intézet) előadást tartott Budapesten az MTA IX. osztály ülésén „Az igazságszolgáltatás tudományos vizsgálatának buktatói Magyarországon” címmel.

2016. május 11.

Dr. Mezei Péter egyetemi docens (Összehasonlító Jogi Intézet) előadást tartott a II. Wolters Kluwer Jogi Konferencián Visegrádon „Ítéletek örvényében: a UsedSoft döntés hatása az uniós szerzői jogra” címmel.

2016. május 12.

Dr. Petres Tibor egyetemi docens (Statistikai és Demográfiai Tanszék) előadást tartott Novi Pazarban a 'Savremeno obrazovanje nove tehnologije i odrzivirazvoj' elnevezésű konferencián „Vestacka inteligencija i covek” címmel.

2016. május 13.

Dr. Mezei Péter egyetemi docens (Összehasonlító Jogi Intézet) előadást tartott Budapesten az MSZJF szakmai ankéton „Nem viccelünk! Kerekasztal-beszélgetés a paródia szabadságáról és a szerzői jog korlátairól” címmel.

2016. május 18.

Dr. habil. Juhász Zsuzsanna egyetemi docens (Büntetőjogi és Büntető Eljárásjogi Tanszék) a Magyar Börtönügyi Társaság ülésén Szekszárdon előadást tartott „Telekommunikációs megoldások a büntetés-végrehajtásban” címmel.

2016. május 19.

Dr. Gombos Katalin egyetemi docens (Nemzetközi Jogi és Európa-jogi Tanszék) előadást tartott Budapesten a Magánjogot Oktató Fiatalok tizedik, és a Magánjogot Oktatók Egyesületének nyolcadik, 'Az ezerarcú magánjog: a jogfejlődés útjai és lehetőségei a XXI. században' című konferenciáján „A joghatóság egyes kérdései a nemzetközi magánjogban” címmel.

2016. május 20.

Dr. Szabó Imre egyetemi tanár (Polgári Jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszék) előadást tartott Szolnokon a 'Konferencia az új polgári- és közigazgatási perrendtartás szabályozási megoldásairól (Igazságügyi Minisztérium)' elnevezésű rendezvényen „Az elsőfokú eljárásra vonatkozó rendelkezések az új polgári

perrendtartásról szóló törvény tervezetében” címmel.

2016. május 20.

Dr. Hegedűs Andrea egyetemi docens (Polgári Jogi és Polgári Eljárásjogi Tanszék) előadást tartott Budapesten a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen „Észrevételek az egyes párkapcsolati formák-nál elvárt minimális életkor meghatározások kapcsán” címmel.

2016. május 20.

Dr. Karsai Krisztina egyetemi tanár (Büntetőjogi és Büntető Eljárásjogi Tanszék) előadást tartott Budapesten az Európai jogi szaktanácsadó bírák éves továbbképzésén „A fogyasztók büntetőjogi védelme” címmel.

2016. május 25.

Dr. Karsai Krisztina előad a fogyasztóvédelmi konferencián

Dr. Sziebig Orsolya tanársegéd (Nemzetközi Jogi és Európa-jogi Tanszék) előadást tartott egy PhD konferencián – 20th International Conference of Young Scholars Prague 'The Shifting Balances of International Relations?' – Prágában (University of Economics) „The CITES Treaty from Critical View. Fault Lines

dr. Sziebig Orsolya

and Lack of Balance” címmel. További szegedi előadók voltak még: *dr. Varga-Jakó Mira Anna*: „The Fall of an Empire, the Rise of an Organization”; *Santiago Vallejo Galarraga*: „The Rights of Nature, as a Subject of Law, in the International Environmental Law Framework”; *dr. Patyi Zsófia*: „The Evaluation of the Judges Work in Hungary and in Other European Countries”; *Waddah Al Rawashdeh*: „National Protection of

dr. Patyi Zsófia

Trademark under Jordanian Trademark Law” és *dr. Harkai István*: „Blocking Websites, as a Promising Way of Copyright Enforcement.”

2016. május 26–27.

Dr. habil. Szomora Zsolt egyetemi docens (Büntetőjogi és Büntető Eljárásjogi Tanszék) előadást tartott az Isztambulban megrendezésre került '11. Strafrechtstage – Zwangmaßnahmen im Ermittlungsverfahren' elnevezésű rendezvényen „Durchsuchung und Beschlagnahme” címmel.

2016. június 1–3.

Dr. habil. Szomora Zsolt egyetemi docens (Büntetőjogi és Büntető Eljárásjogi Tanszék) előadást tartott az Isztambulban megrendezésre került 'Council of Europe – Roundtable Meeting for the Turkish Constitutional Court' elnevezésű rendezvényen „Relevant and Sufficient Reasoning for Continuation of Detention – Hungary” címmel.

2016. június 4–5.

Dr. Csatlós Erzsébet adjunktus (Közigazgatási Jogi Tanszék) előadást tartott Athénban a '14th Annual International Conference on International Studies' elnevezésű konferencián „Cooperation of National Administrative Authorities and the ReNeual Model Rules Questions with and without Answers” címmel.

2016. június 14.

Dr. Merkóvity Norbert tudományos munkatárs (Politológiai Tanszék) előadást tartott Tartuban a 'CEECOM 2016: Media and Communication Studies: Bridging Disciplines, Bridging Countries' elnevezésű rendezvényen „Selfmediatization and its Effects in

Representatives' Use of Social Networking Sites” címmel.

2016. június 15–18.

Dr. habil. Takács Albert egyetemi docens (Közigazgatási Jogi Tanszék) előadást tartott az Egyed István emlékkonferencián „Alkotmány és alkotmánytörténet” címmel Budapesten.

2016. június 22.

A Munkajogi és Szociális Jogi Tanszék konferenciát szervezett '9th Seminar for Young Researchers on European Labour Law and Social Law' elnevezéssel.

2016. június 23–25.

Dr. Gál Andor tanársegéd (Büntetőjogi és Büntető Eljárásjogi Tanszék) előadást tartott Szegeden a Vida Mihály c. egyetemi docens 80. születésnapja alkalmából rendezett ünnepi ülésen „Ad valorem. Ünnepi tanulmányok Vida Mihály 80. születésnapjára készült ünnepi kötet átadása” címmel.

2016. június 28.

Dr. Czucz Ottó

Dr. Czúcz Ottó egyetemi tanár köszöntésére került sor ünnepi kötet átadásával 70. születésnapja alkalmából a Szegedi Akadémiai Székházban.

2016. július 1.

Dr. habil. Antal Tamás egyetemi docens és *Dr. Balogh Elemér* egyetemi tanár (Európai Jogtörténeti Tanszék) előadást tartottak Makón a XLIV. Országos Honismereti Akadémián „A II. világháborútól a fordulatig: közigazgatás és társadalom”, valamint „Magyarország – komposzátum” címmel.

2016. július 3–8.

Dr. Jakab Éva egyetemi tanár (Római Jogi Tanszék) „Ius Proprium? The Choice of Law in Roman Egypt” címmel tartott előadást a bécsi egyetemen (International Workshop ‘Roman Court Proceedings’).

2016. július 14–16.

Dr. Jakab Éva egyetemi tanár (Római Jogi Tanszék) „Conflict of Laws? Legal Pluralism in the Roman Empire” címmel tartott előadást Barcelonában (28th International Congress of Papyrology).

2016. augusztus 1–6.

Dr. Heka László egyetemi docens (Összehasonlító Jogi Intézet) előadást tartott Hódmezővásárhelyen a IX. Történettudományi Találkozón „A Zrínyiek a horvát és a magyar történelemben” címmel.

2016. augusztus 18.

Dr. habil. Fantoly Zsanett egyetemi docens és *Dr. Gácsi Anett Erzsébet* adjunktus (Bűnügyi Tudományok Intézete) előadást tartottak Szegeden a ‘Gateway 2016’ elnevezésű rendezvényen, „Introduction to the Hungarian

Criminal Law of Procedure” és „Evidence Law” címmel.

2016. szeptember 2.

Dr. Jakab Éva egyetemi tanár (Római Jogi Tanszék) „Antike Vertragskonzepte – provinziale Rechtskultur” címmel tartott előadást Saarbrückenben (41. Deutscher Rechtshistorikertag).

2016. szeptember 11–15.

*Dr. Balogh Elemér, Dr. Jakab Éva és
Dr. Ruszoly József Saarbrückenben*

Dr. Jakab Éva egyetemi tanár (Római Jogi Tanszék) „Römisches Recht und lokales Recht in den Provinzen” címmel tartott előadást Párizsban (SIHDA, Université Paris II Pantheon-Assas).

2016. szeptember 13–17.

Dr. Merkovity Norbert tudományos munkatárs (Politológiai Tanszék) előadást tartott Poznanban a ‘4th Congress of the Polish Communication Association – Social Communication in the Era of New Technologies’ elnevezésű rendezvényen „The Era of Self-mediatization Effects: A Cross-country Research of MPs’ Facebook and Twitter Use” címmel.

2016. szeptember 15–17.

Dr. Tóth Judit egyetemi docens (Alkotmányjogi Tanszék) előadást tartott Ivano-Frankivsk-ban a Visegrádi Alap rendezvényén „Jogklinikai metodika” címmel.

2016. szeptember 15–17.

Dr. Varga Norbert egyetemi docens (Magyar Jogtörténeti Tanszék) előadást tartott Krakkóban a 'Constitutional History 2000–2015: New Research, New Ideas, New Perspectives' c. rendezvényen „The Constitutional History Researches of Hungary in the Last 15 Years” címmel.

2016. szeptember 20.

A II. International Week of Criminal Law c. szegedi rendezvény résztvevői számára 'Szeged Race' elnevezésű gokart verseny került megszervezésre.

2016. szeptember 22.

A gokart verseny néhány résztvevője, sisakban:

*Eduardo Demetrio Crespo, Szomora Zsolt,
Karsai Krisztina, Sandra Sinn, Jiuan-Yih Wu
és Cristian Mihes*

Dr. Jakab Éva egyetemi tanár (Római Jogi Tanszék) „Accounting in the Roman Army” címmel tartott előadást Heidelbergben (Conference of Legal Documents in Ancient Societies).

2016. szeptember 22–24.

Dr. Homoki-Nagy Mária egyetemi tanár (Magyar Jogtörténeti Tanszék) előadást tartott Regensburgban a 'Nichtgeborene Kinder des Liberalismus?' elnevezésű rendezvényen „Zivilgesetzgebung in Ungarn der Zwischenkriegszeit” címmel.

2016. október 20.

Dr. Siket Judit tanársegéd és *Dr. Csatlós Erzsébet* adjunktus (Közigazgatási Jogi Tanszék) előadást tartottak a 'Bratislava Legal Forum' c. rendezvényen „Prevaliling Tendencies in Local Self-Governance” és „Consular Cooperation in Third States. Some Aspects Concerning Europeanisation of Foreign Service for EU Citizens” címmel. A konferencián részt vett *dr. Szakály Zsuzsa* tudományos segédmunkatárs (Alkotmányjogi Tanszék) is.

2016. október 21–22.

*Dr. Csatlós Erzsébet, Dr. Siket Judit és
dr. Szakály Zsuzsa Pozsonyban, a konferencia
helyszínén, az Univerzity Komenského v
Bratislave előcsarnokában*

Dr. Berki Gabriella adjunktus (Munkajogi és Szociális Jogi Tanszék) előadást tartott Brüsszelben a 'Towards Amplified Awareness of EU Rights to Cross-border Care' elnevezésű konferencián „The Practical Implications of the Cross-border Healthcare Directive” címmel.

2016. október 24.

Dr. habil. Fantoly Zsanett egyetemi docens (Bűnügyi Tudományok Intézete) előadást tartott Győrben a Győri Ügyvédi Kamara szervezésében „A készülő Büntetőeljárás törvényről” címmel.

2016. október 28.

Dr. habil. Gellén Klára egyetemi docens (Üzleti Jogi Intézet) előadást tartott Budapesten 'A médiaszabályozás legújabb fejleményei – európai kihívások és megoldási kísérletek' c. konferencián „A reklámjog kihívásai az új platformok és technológiák hatására” címmel.

2016. november 3.

Dr. Ember Alex egyetemi docens (Munkajogi Tanszék) „Establish of the Employment Relationship Considering the Council Directive 91/533/EEC” címmel előadást tartott Szófiában a 'II. Current Issues in LAW and Beyond on the Level of EU Memberstates' elnevezésű konferencián.

2016. november 4.

Dr. Hajdú József egyetemi tanár (Munkajogi és Szociális Jogi Tanszék) előadást tartott Bergamoban a 'The Future of Work: A Matter of Sustainability' elnevezésű rendezvényen „The Future of Social Security Systems” címmel.

2016. november 11–12.

Dr. Gyenge Balázs tudományos segédmunkatárs (Üzleti Jogi Intézet) előadást tartott Budapesten a 'RDOE VIII. Országos Fóruma' c. rendezvényen „A vám szerepe a környezetvédelemben” címmel.

2016. november 17.

Dr. Balogh Elemér egyetemi tanár (Európai Jogtörténeti Tanszék) előadást tartott Budapesten az 'Állam- és jogtudomány jogtörténet nélkül?' elnevezésű MTA rendezvényen „Büntetőjog-történeti dogmatikai alapkérdések” címmel.

2016. november 17.

Dr. Kamplér Béla egyetemi docens (Üzleti Jogi Intézet) előadást tartott Budapesten az 'Igazságügyi szolgálatok Jogakadémiája' c. rendezvényen „Az Art. gyakorlati kérdései” címmel.

2016. november 23.

Dr. habil. Soós Edit egyetemi docens (Politológiai Tanszék) előadást tartott a 'The Regional Studies Association Conference 2016. New Pressures on Cities and Regions' c. rendezvényen „Monitoring of Subsidiarity in the EU Multi-level Parliamentary System” címmel.

2016. november 24–25.

Dr. Soós Edit Londonban

Dr. Merkovity Norbert tudományos munkatárs (Politológiai Tanszék) előadást tartott Brno-ban a 'Cyberspace 2016' elnevezésű rendezvényen „Trump and Others: The Emergence of Attention-based Politics” címmel.

2016. november 25–26.

Merkovity Norbert Brno-ban

Dr. Hajdú József egyetemi tanár (Munkajogi és Szociális Jogi Tanszék) előadást tartott a Yale Law School szervezésében 'New Haven School and Contemporary International Law' című konferencián Hangzhou egyetemén (Kína).

2016. december 10.

Dr. Hajdú József Hangzhou-ban

Dr. Homoki-Nagy Mária egyetemi tanár (Magyar Jogtörténeti Tanszék) „A polgári kori bírósági szervezet alapjainak megteremtése Csongrád megyében”, *Dr. Révész Béla* egyetemi docens (Politológiai Tanszék) „Változások a bírósági rendszerben 1945 és 1989 között”, *Dr. Balogh Elemér* egyetemi tanár „Az egyházi bíráskodás európai modelljei a középkorban”, *Dr. habil. Antal Tamás* egyetemi docens (utóbbiak: Európai Jogtörténeti Tanszék) „Az esküdtszék fogadtatása a Bünvádi perrendtartás országgyűlési vitájában” címmel tartott előadást az Országos Bírósági Hivatal szervezte 'A magyar bírósági szervezet története' c. konferencián, Budapesten, a Néprajzi Múzeumban.

2016. december 15.

Kitüntetések

Széchenyi-díj

Prof. emeritus Dr. Martonyi János (Nemzetközi Magánjogi Tanszék) vehette át 2016. március 15-én Áder János köztársasági elnöktől.

Rektori Elismerő Oklevél

Engi Erika ügyvivő szakértő (Munkajogi és Szociális Jogi Tanszék) vehette át 2016. július 8-án az egyetemi ünnepség alkalmából.

Magyar Érdemrend Tisztikeresztje

Dr. Fülöpné Dr. Homoki-Nagy Mária egyetemi tanár (Magyar Jogtörténeti Tanszék) vehette át 2016. augusztus 16-án az igazságügyi minisztertől az államalapítás ünnepe alkalmából.

Moór Gyula-díj

Dr. Badó Attila egyetemi tanár (Összehasonlító Jogi Intézet) vehette át 2016. augusztus 16-án az igazságügyi minisztertől az államalapítás ünnepe alkalmából.

Lőw Lipót Emlékplakett

Dr. Hekáné Dr. Szondi Ildikó egyetemi docens (Statistikai és Demográfiai Tanszék) vehette át 2016. szeptember 1-jén a Szegedi Zsidó Hitközségtől.

A Francia Köztársaság Akadémia Pálma rend lovagi fokozata

Dr. Kruzsliz Péter tanársegéd (Nemzetközi és Regionális Tanulmányok Intézet) vehette át 2016. október 7-én Éric Fourniertől, Franciaország magyarországi nagykövetétől.

A Hallgatói Mozgalomért

Dr. Márkus Andrásné ny. hivatalve-

zető (Dékáni Hivatal) vehette át 2016. október 16-án a jubileumi ünnepségen az Egyetemi Hallgatói Önkormányzattól.

Ungvári Nemzeti Egyetem Díszdoktora

Dr. Trócsányi László egyetemi tanár, igazgató (Nemzetközi Regionális Tanulmányok Intézet) vehette át 2016. október 18-án, Kárpátalján.

Pro Universitate-díj

Dr. Bobvos Pál ny. egyetemi docens (Üzleti Jogi Intézet) vehette át 2016. november 12-én az egyetemi ünnepség alkalmából.

Magyar Felsőoktatásért Emlékplakett

Dr. Blutman László egyetemi tanár (Nemzetközi Jogi és Európa-jogi Tanszék) vehette át 2016. november 12-én az egyetemi ünnepség alkalmából.

Klebelsberg Kunó-díj

Dr. Szabó Imre egyetemi tanár (Civilisztikai Tudományok Intézete) vehette át 2016. november 12-én, az egyetemi ünnepségen.

Kari kitüntetésben részesültek

Civis Academicus Honoris Causa-díj

Prof. Phillip J. Closius (Toledo/USA) vendégprofesszor

Oktatói Kari Életmű-díj

Dr. Czúcz Ottó professor emeritus

A Kar Tiszteletbeli Tanára-díj

Dr. Horesnyi Julianna Csilla címzetes főiskolai docens

Dr. Dabis Erzsébet címzetes főiskolai docens

Temesvári Józsefné megbízott óraadó oktató (MK és TB Képzések Intézete)

Nívódíj Monográfia-díj

Dr. Szalai Anikó adjunktus

Az Év Oktatója

Dr. Schiffner Imola adjunktus

Dr. habil. Szomora Zsolt egyetemi docens

Diplomaosztó

Jogász szak

nappali tagozat: 139 fő

levelező tagozat (Szeged): 75 fő

Kecskemét: 16 fő

Nemzetközi tanulmányok

alapszak (BA): 29 fő

mesterszak (MA): 15 fő

Munkaügyi és társadalombiztosítási igazgatás

alapszak (BA, nappali tagozat): 60 fő

alapszak (BA, levelező tagozat): 21 fő

mesterszak (MA): 26 fő

Politológia

alapszak (BA): 7 fő

PhD

Dr. Pákozdi Zita Zsuzsanna

Dr. Michael SchulteWestenbert

Dr. Hajdú Dóra

Dr. Juhász Andrea Erika

Dr. Kupecki Nóra

Dr. Gál Andor

Habilitáció

Dr. Mezei Péter egyetemi docens

Díszoklevelet kapott

A szegedi jogi karon 65 (vas), 60 (gyémánt) és 50 (arany) évvel ezelőtt végzetek 2016. szeptember 30-án vehették át a Rectori Hivatalban rendezett ünnepségen életkorukkal kiérdemelt díszokleveleiket

Vasdiploma

Dr. Balogh Géza

Dr. Gál Attila

Dr. Katona András

Dr. Klonkai Gyula

Dr. Szijjártó Tóth Gergely

Dr. Szilágyi György József

Dr. Török István

Gyémántdiploma

Dr. Budai Istvánné dr. Peterdi Lilla

Dr. Horváth Tibor Sándor

Dr. Ravasz Lászlóné dr. Rácz Viktória

Dr. Szabó Lóránt

Aranydiploma

Dr. Ábrahám László

Dr. Czuczai János

Dr. Elekes Mária

Dr. Endrényi Tibor

Dr. Gaál Zoltán

Dr. Gál László

Gimesi Istvánné dr. Dudás Irén

Dr. Gombásné dr. Kiss Katalin

Dr. Hegyes Tibor

Dr. Horváth György

Dr. Jancsó Miklós

Dr. Kántor Géza Tibor

Dr. Kicska Zoltán

Dr. Kovácsics László István

Dr. Lakatos Lajos

Dr. Matúz György

Dr. Mészáros Erzsébet

Dr. Négyesy Lászlóné dr. Szvétek Ágnes

Dr. Novák Zoltán

Dr. Ráczné dr. Pusztai Katalin

Dr. Rácz Sándor

Dr. Rigó Kornélia

Dr. Samu István Gábor

Dr. Sebő Gyula

Dr. Séllei Imre Róbert

Dr. Sulyok László Antal

Dr. Szabó Sára Antónia

Dr. Tófalvi Károlyné dr. Szilágyi Magdolna

Dr. Záhonyi Ákos Vilmos

Dr. Zsombok András